

ЛЮБОВ,
ДІДУСЬ
І ПОМІДОРИ

Наталія Ясіновська

ЛЮБОВ,
ДІДУСЬ
І ПОМІДОРИ

Львів
Видавництво Старого Лева
2021

УДК 821.161.2-3
Я 81

Наталія Ясіновська

Я 81 Любов, дідусь і помідори [Текст] : повість / Наталія Ясіновська. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. — 240 с.

ISBN 978-617-679-768-5

Тринадцятирічна Олеся мешкає з дідусем і бабусею та живе звичайним життям підлітки: ходить до школи, проводить час зі своїми найкращими подругам Інною та Аліною, поглядає на хлопців... Аж поки в один момент усе не змінюється.

На заміну її улюбленому вчителю літератури приходить молодий студент, а дідусь дівчинки раптово захворіває. Олеся лишається наодинці зі своїми переживаннями. Аж поки новий учитель не пропонує учням вести шкільний блог, куди дівчина звіряє свої почуття. Так, крок за кроком, її життя набуває нових і зовсім неочікуваних барв.

УДК 821.161.2-3

© Наталія Ясіновська, текст, 2021
© Катерина Сад, обкладинка та форзаци, 2021
© Ваня Unicorn, ілюстрації коміксів, 2021
© Видавництво Старого Лева, 2021

ISBN 978-617-679-768-5

Усі права застережено

НОВИНИ

Вийшовши зі школи, Олеся помахала на прощання Інці з Сергієм, які поспішали на маршрутку.

— Добренько, Олесю, я тобі ще подзвоню сьогодні! — гукнула Інка, вибігаючи за ворота.

Олеся зітхнула. Зазвичай у ті дні, коли Інка одразу їхала додому, а не гуляла із Сергієм містом, вона їй дзвонила. І не раз. Або один раз, але на годину-півтори. І говорила здебільшого Інка. Переважно про Сергія. Так, ніби нічого цікавішого на світі не було. А ще про здорове харчування. Олесі було досить лише ствердно мугикати. Якщо ж вона мугикала не в тему, Інка перепитувала, чи все вона розчула; тоді Олеся знала, що треба мугикати не ствердно, а заперечно. Часом їй навіть вдавалося зробити домашку з матюхи, поки вона отак мугикала до Інки. А часом її рятував

дідусь. Побачивши, як сумно вона зітхає, зиркаючи на телефон, він голосно гукав:

— Олесю! Ходи-но сюди, мені потрібна твоя допомога!

Тоді Інка швидко прощалася.

Олеся ще проводжала поглядом Інку, яка безупинно щось торохтіла Сергієві, коли її надгонала Аліна. Простеживши за її поглядом, вона лише буркнула:

— Ну звичайно, знову Сергій її на вокзал проводить.

Аліна недолюблювала Інку. Вона дружила із Сергієм ще до її появи в класі. Вони разом їздили до школи та поверталися додому, бо жили поруч. Але все змінилося, відколи з'явилася Інка. Вона вміла так кокетувати, що всі одразу починали говорити їй компліменти. В Інки була білосніжна шкіра і розсипи веснянок на обличчі. Точніше, не тільки на обличчі. Спочатку вона з ними боролася, а потім «полюбила себе такою, як є».

— Я б повісилася, якби в мене було стільки веснянок, — пирхала Аліна. Ну, їй то справді важко зрозуміти, вона ж від природи смаглява, а коли засмагала, то ставала майже мулаткою. Навіть прізвище неймовірно пасувало до її смаглявості — Чорна!

А Олесі Інчині веснянки страшенно подобалися. Здавалося, саме вони надають їй неповторного шарму. Ну й усмішка. Олеся

не дивувалася, що Сергій запов на її подружку. Напевне, якби вона була хлопцем, то теж закохалася б в Інку. Чи принаймні в її усмішку.

«І як їй вдається так усміхатися?» — думала часом Олеся і навіть тренувала усмішку біля дзеркала. Та в неї так не виходило.

В Аліни — довге волосся, чималі груди й грайливі бісики в очах. У Інни — білосніжна шкіра, сузір'я веснянок і найчарівніша усмішка на світі. А що особливого в Олесі?

«Мишка мишкою... — думала вона, розглядаючи себе в дзеркалі й порівнюючи з подружками. — *Волосся цілком собі звичайне. Тоненьке, мишачого кольору. Пласка, як дошка. Ну ок, майже як дошка, бо все ж таки щось там трішки є. Але не таке принадне, як в Аліни, коли вона в обтислій блузці. Шкіра не білосніжна, але й не смаглява, така собі, зовсім ніяка. Очі... Карі, глибокі, сумні*». Певне, очі — чи не єдине, що Олесі самій у собі подобалося. Але хто ж зараз дивиться на очі?

До ліцею Олеся ходила пішки. Коли вона була першачкою, то був ще не ліцей, а звичайна школа. А тепер навчатися тут престижно, тож Аліна із Сергієм їздили до ліцею з іншого кінця міста. Інка взагалі добиралася приміським автобусом, або ж тато підвозив чи забирив її машиною.

Олеся любила обох своїх подружок однаково. І обох не розуміла: що вони знайшли

в тому Сергієві? Її він не цікавив ні як хлопець, ні як друг.

— Проведеш мене до зупинки? Все одно Сергій ту принцесу проводжає... — попрохала Аліна.

— Проведу. Тільки не обговорюй Інку. Вона моя подруга. Так само, як і ти. І я не хочу вислуховувати всі ці ваші скарги.

Аліна хотіла перепитати: «Наші? То вона тобі щось на мене наговорює?!». Але, подивившись на подругу, передумала. Натомість запитала:

— Ти чого така серйозна? Якісь проблеми?

— Та ніби ні... — знизала плечима Олеся. — Думаю, хто тепер зарубіжку викладатиме.

— А-а-а... — потягнула й собі Аліна, здмухуючи з очей неслухняну гривку. — Оце так файну штуку Павло Васильович утнув. Від кого-кого, а від нього такого ніхто не чекав.

— Я рада, що він поїде вчитися до Америки... — задумливо сказала Олеся, підкидаючи кросівками перші жовті листки. — Йому тісно в нашій школі... Але з ним було цікаво. Мені дуже подобалися вільні завдання. Коли треба було написати стару казку по-новому, пам'ятаєш?

— Ага, коли наш Міха написав про Колобка-байкера, який обганяв усіх звірів, а потім врізався в небошкряб. Пам'ятаєш, він так і написав! — Аліна розсміялася.

— Так, і після удару тісто розтеклося по стіні, — продовжила Олеся, сміючись. — Хіба таке забудеш? Бачиш, Павло Васильович навіть у Михайличенкові зміг пробудити твою орчість. А що буде тепер?

— Та якось буде. Сподіваюся, все ж прийде хтось кращий за математичку.

— Аліно, стоп! Про страховиськ — ні слова!

— Ок. Я часом забуваю, що у вас особлива любов, — зіронізувала Аліна, малюючи в повітрі «лапки».

Вони вже стояли на зупинці.

— А ось і моя тарадайка. — Аліна спритно застрибнула в маршрутку. — Цьом-па!

Олеся послала подрузі повітряний поцілунок і повернула до хлібного кіоску. Не пригадувала, чи є вдома хліб, але, якщо немає, бабуся точно відправить її купити. То краще вже зразу. Чорний бездріжджовий — для бабусі, батон — для дідуся і булочку для себе.

Олеся йшла, гризла булочку і всміхалася своїм думкам. Якби поруч була Аліна, точно з докором зиркала б на неї — вона не їсть булочок. Точніше, їсть, але зрідка. А хоче завжди, коли бачить. Та не дозволяє собі, бо вважає, що й так повновида. Олеся на те заперечує, що не всі ж мають бути такими худючими, як вона. І що її худорлявість створює їй купу проблем із вибором одягу і взуття. На чоботах завжди халяви теліпаються, замість того щоб

красиво облягати ногу. Та й одяг хочеться вже не дитячий, а він висить на ній, як на вішаку.

Якби з нею була Інка, дивилася б на Олесю з осудом і казала б, що та не дбає про своє здоров'я. Інка схиблена на здоровому харчуванні. Уранці їсть вівсянку з пророслими паростками пшениці і зварене на м'яко яйце. До школи бере бездріжджовий хліб, сир і дивні на вигляд перетерті овочі, а вечеряє нежирною рибою чи м'ясом з овочами. Звісно, в гостях їй доводиться вибирати щось із запропонованого, та й часом вона все ж ходить із Сергієм на піцу чи в якусь кафешку, але бере щось найпростіше. Тим часом Олеся з Аліною зупиняють свій вибір на чомусь жирному і щедро здобреному кремом.

От хто б її зрозумів, то це мама. Недаремно ж вона розповідала, що, коли була вагітна Олесею, ледь не щодня їла булочки й тістечка... Коли наступного разу говоритимуть по скайпу, треба запитати в неї, чи їй і зараз смакують булочки...

— Я вдома! — гукнула Олеся, відчинивши двері.

Коли з кухні вийшла бабуся, дівчина віддала їй пакет із хлібом.

— О, це добре, бо я хотіла просити тебе купити хліба, — сказала бабуся якимось безбарвним голосом.

Не обійняла, не спитала, як справи у школі. Олеся вичікувально вдивлялася в її обличчя.

— Добре, що ти прийшла раніше за дідуся. Треба поговорити.

Олесі здалося, що за день бабуся осунулася й постаріла. Але такого не буває. Як давно вона по-справжньому вдивлялася в бабусине обличчя? Все школа та подружки. Та розмови з мамою по скайпу.

Олеся, мов зачарована, пішла за бабусею у вітальню. Бабуся обернулася:

— Ти руки помила?

Ну звичайно! Певне, навіть якби трапилася пожежа чи яка інша біда, бабуся перепитала б, чи Олеся помила руки.

— Я там нове мило поклала, візьми його.

— Угу, — муркнула Олеся, зиркнувши на рожевий брусок із дивним запахом, і натисла собі в долоню улюбленого рідкого мила з ароматом лаванди. Вони якось купили його разом із дідусем. І хоч воно було ледь не вдвічі дорожче за їхнє звичне, дідусь одразу погодився. Він готовий був виконувати будь-яке її бажання. У межах розумного, звісно.

— То про що ти хотіла зі мною поговорити? — запитала Олеся.

Бабуся зітхнула.

— Не знаю, з чого почати... Усе це так несподівано, так складно...

Олеся мовчки чекала. Їй здавалося, що вона навіть не дихає.

— У дідуся рак.

Олеся німо дивилася на бабусю. Не кліпаючи. Дівчина мовчала, але її очі кричали: «Як це можливо?! Ні! Тільки не дідусь!». Як таке могло трапитися? Дідусь, який завжди був поруч. Дідусь, який дмухав на її ранки й подряпинки, навіть найдрібніші, щоб не боліло, і носив на руках, якщо вона падала і збивала коліно чи лікоть. Дідусь, який завжди її захищав і підтримував. Дідусь, який майже ніколи не хворів, пішки ходив через усе місто, на велосипеді їздив на город і в ліс по гриби та ягоди. Її дідусь? Ні! Цього не може бути!

— Я хочу тебе попросити... — знову заговорила бабуся.

«Та про все на світі! Заради дідуса я зроблю все! Покинути школу? Так, я готова! Я можу доглядати його, справді!» — думки роїлися в голові, випереджаючи одна одну, але Олеся мовчала, чекаючи, що ж скаже бабуся.

— Розумієш, точно не відомо, як саме можна захворіти на рак...

Ні, в Олесиному погляді не було розуміння.

— Коли я лежала в онковідділенні, — хоча в мене й не було онко, — і палату, і всі ліжка та тумбочки після хворих дуже ретельно обробляли. Не так, як у звичайних лікарнях. Де я тільки не лежала, тож добре знаю.

Олеся мовчала, хоча їй уже не подобалося те, що казала бабуся.

— Тому я хочу, щоб ти користувалася окремим милом, витирала руки власним рушником і не сідала на дідусеве крісло чи диван.

Олеся мимоволі перевела погляд із бабусі на диван, на якому вони сиділи.

— Я перестелила покривало. Але це буде дідусів диван. Він і так тут спав останнім часом.

Олеся не вірила власним вухам. Дідусь захворів, а бабуся говорить про такі дурниці! Так, вона знала, що бабуся з дідусем останні кілька років живуть, як пес з котом, постійно сваряться, хоч і намагаються стримуватися в її присутності. А вона не втручалася, бо любила обох і не хотіла нікого ображати, ставши на чийсь бік.

Олеся відчувала, що з дідусем щось не так... Він швидше втомлювався і більше спав, а бабуся давно вмовляла його піти до лікаря... От він і сходив...

Не дочекавшись від онучки й слова, бабуся продовжила:

— А ще я купила тобі гумові капці, щоб ти не ставала у ванну босими ногами.

— Що?! — Олеся зірвалася на крик. — Оце вже ні! Ніяких капців! І я попереджаю тебе, що й далі користуватимуся своїм улюбленим милом, яке ми купили разом із дідусем!

Бабуся то розкривала рота, щоби щось сказати, то міцно стискала й закушувала губи. Очі блищали від стримуваних сліз.

Олеся заплющила очі. Вона не хотіла образити бабусю, але їй не збиралася виконувати її дурнуваті прохання. Тепер доведеться ставати на чийсь бік. І це не буде бабусин бік. Але Олеся мусить допомогти дідусеві подолати хворобу. У тому, що він її подолає, дівчина навіть не сумнівалася.

Вона обійняла бабусю.

— Вибач. Але я вже не та маленька дівчинка, яка в усьому слухається бабусю з дідусем. Сама можу вирішувати, що мені робити, а що — ні.

Олеся з викликом дивилася бабусі в очі.

— Дідусеві потрібна наша підтримка. А не окреме мило...

Бабуся зітхнула. У дверях заскреготів ключ.

ДЕНЬ ДЗВІНКІВ

— Привіт, мамо! — сказала Олеся до зображення на моніторі.

— Привіт, сонечко! Що жуєш?

Олеся дожувала, а тоді відповіла:

— Яблучні чипси.

— З посилочки?

— Так, від тебе.

— Тобі подобаються?

— Дуже. Навіть Інка їх їсть. А ти знаєш, яка вона перебірлива.

Зображення на екрані всміхнулося.

— Ти так гарно описуєш своїх подружок, що мені здається, ніби я справді їх знаю.

— Ну, ти ж їх колись бачила.

— Так, один раз. По скайпу.

— А для чого більше? — захихотіла Олеся. — Хіба що тобі цікаво дізнатися про рятівне насіння чіа чи льону або суперкрутий

комплекс вправ для бразильської попки — тоді тобі до Інни. А якщо бажаєш вислухати порівняльні характеристики однокласників — та й старшокласників теж — звертайся до Аліни.

Мама сміялася. Олеся раділа цьому. Колись давно, в іншому житті, коли вона ще не поїхала до Америки, мама часто всміхалася й голосно реготала з маленькою Олесею. Але то було давно. Більше п'яти років тому.

Тепер мама навіть всміхалася рідко. І навколо очей з'явилися зморщечки. Звісно, Олеся не казала про це мамі. Але це було помітно навіть по скайпу. А коли захворів дідусь, мамині очі ще більше посмутніли.

— А що нового у школі?

— Павло Васильович покинув нас.

— Як покинув? — не зрозуміла мама.

— Їде вчитися до Америки.

— Он як... Він ще ж і в університеті зарубіжну літературу викладав, так?

— Так. Але вивчатиме філософію. Сказав, що хоче глибшого занурення в тексти.

— А-а-а... — протягнула мама. — А в якому штаті навчатиметься, не знаєш?

— Він щось говорив про Середній Захід. Не уточнював.

— Зрозуміло. Від мене далеко, — усміхнулася мама. — А заміну вже знайшли?

— Шукають. А поки що замість зарубіжки в нас то українська, то математика...

— Із Зоєю? І як там наша шановна Зоя Павлівна?

— Усе як завжди. Чіпляється до мене через найменшу помилку. І ніколи не ставить більше вісімки. Я вже махнула рукою на те.

— Вона й до мене чіплялася, — сьогодні був день, щедрий на мамині усмішки. — Не могла пробачити, що я не пішла до її математичного класу, а вибрала гуманітарний. Спочатку кликала у свій клас, казала, що я можу більше, а математики завжди сильніші за гуманітаріїв, але мені ніколи не подобалася математика. Кликати вона мене перестала, але й високими балами вже не розкидалася.

— Отож, — погодилася Олеся. — Знаєш, іноді мені здається, що вона така сувора до мене саме через те, що й тебе колись вчила.

— Може, думала, що хоч із тебе виростить математика, а не вдалося.

— Але в неї зараз навіть класу свого нема. Вона просто викладає математику.

— Все така ж худа, з ідеально рівною спинкою?

Олеся кивнула.

— І обов'язково з укладкою.

— І незмінною темно-вишневою помадою, — докинула мама.

— А звідки ти знаєш? — здивувалася Олеся.

— Вона завжди малювала собі губи темно-вишневою помадою. Усі шість років, що вчила

нас математики. І завжди робила укладку. Жодного разу не прийшла розпатланою. Не уявляю, як вона знаходить уранці час, щоб так ретельно збиратися.

— І я не уявляю... — пирхнула Олеся. — Я ледь встигаю вмитися й поїсти перед школою. А в нас деякі дівчата живуть на іншому кінці міста, а приходять з повним мейком — тон, тіні, туш, підводка, помада... Але буває, дофарбовуються вже перед уроками. Тоді вже хлопці розважаються! Наставляють губи качечкою, піднімають брови і вдають, ніби роблять селфі. Або фоткають дівчат і викладають ті фотки в інтернет. А дівчата навіть не ображаються. Бо ж хлопці звернули на них увагу!

— Ну, Олесю, — мама знову всміхалася. — Так було завжди.

— Мам, а як твої справи? — запитала Олеся, побоюючись, що от зараз мамина усмішка зникне і вона не скоро побачить її знову. Та цього разу вона помилилася — мама зауспіхалася ще ширше.

— У мене є два учні.

— Справді? — зраділа Олеся. — Хто вони й звідки взялися?

— То довга історія. Але якщо коротко — американці українського походження. Стів та Аліша.

— Аліша? — перепитала Олеся.

— Так, майже Аліса. А Стівена українська громада кличе Стефаном. Його батьки після війни перебралися до Америки. Він говорить українською, але прагне розмовляти ще краще. Ну, і хоче допомогти доньці. Вона трішки читає, але не говорить, бо боїться помилок. Із цим і працюватимемо. Тож тепер я маю ще й до уроків готуватися.

Раптом тінь набігла на мамине обличчя й стерла сліди усмішки.

— А де бабуся з дідусем?

— Пішли до лікаря.

— А вже відомо, коли операція?

— Наступного тижня. Результати аналізів уже є. Сьогодні лікар має сказати точний день і час.

— Добре, — мама по той бік монітора сумно зітхнула.

І вона, й Олеся мовчали. Важко говорити про біль.

— Напишеш мені дату операції, бо я мушу йти.

Отак. Легкість і сміхотливість їхньої розмови ніби вітром звіяло. Хоч у квартирі, звісно, не було ніякого вітру. І Олесі одразу стало холодно й захотілося закутатися у щось тепле. Але де знайти тепло, якого не дасть жодна ковдра?

— Добре, напишу. Цьом, — і Олеся цьомкнула повітря біля монітора.

- Цьом.
- Мамо?
- Так, доню?
- Та ні, нічого...

Віртуальна мама послала їй повітряний поцілунок і зникла. Олеся зітхнула, заплющила очі, та все одно проронила кілька сльозинок. *«Мамо, мамо... Ти не відчуваєш, скільки всього хочеться тобі сказати... Спитати... Коли ж ти нарешті прилетиш до мене? Чому я живу, як сирота? Нема тата, мама далеко...»*

Як Олесі хотілося плакати на всіх тих шкільних святах, куди завжди приходили батьки. Батьки! Або хоча б мами. Чи тати. Їхні очі радісно палали, горді усмішки виглядали по-дурному, але всі вони були щасливі! А Олесиної мами не було. Дівчинка ж завжди шукала її очима, хоча й знала, що дива не станеться. А потім бачила спокійні й усмінені дідусеві очі й горді бабусині.

Олеся витерла очі рукавом сорочки.

«Як добре, що зараз уже нема тих дурнуватих малючачих свят і ніхто не бачить, що тебе немає. Хіба на батьківських зборах. Але туди все одно не всі батьки приходять. Чи побачу я тебе не в моніторі, мамо? Чи знаю я тебе, мамо? Яка ти? Ти така далека й недосяжна... А про стільки всього хочеться з тобою поговорити...»

У двері подзвонили. Олеся знову витерла очі й пішла відчиняти.

— О, а чого це ви дзвоните? — здивувалася, побачивши бабусю з дідусем.

— Хотіли попередити про нашу появу, — усміхнувся дідусь самими очима.

— А я з мамою говорила. Вона просила написати, коли операція.

— Наступного вівторка. Я напишу їй, — сказала бабуся. — Або подзвоню.

— Так скоро? — перепитала Олеся, хоча й знала, що той день неминуче наближався. Опанувавши себе, додала: — Все буде добре, дідусю! — і поцілувала його в щоку, зиркаючи при цьому на бабусю. Бабуся демонстративно відвернулася.

— Приляжу трохи, — сказав дідусь, виходячи з ванної.

— Я посиджу біля тебе, добре? Так, як ти біля мене, коли я хворіла. І почитаю тобі.

Дідусь пригорнув Олесю.

— Якщо ти вже така добра, то завари мені чаю.

Олеся добре знала, який саме чай любить дідусь. Чорний листовий, міцний (дві ложки листя), солодкий чи, точніше, дуже солодкий (три ложки цукру) і дуже гарячий. Дідусь завжди пив простий чорний чай і не визнавав ніяких запашних його різновидів. Хоча, знаючи

про його чайну пристрасть, дідусеві сестри часто дарували йому ароматні чаї. Їх здебільшого залишали для частування гостей, бо Олеся з бабусяю пили зелений чай із жасмином і без цукру. До цього їх привчила мама, яка полюбила його з університетських часів.

Коли Олеся пила жасминовий чай, завжди думала про маму. Так вона ніби була поруч. А ще — коли слухала мамин улюблений «Океан Ельзи». Сама Олеся більше любила душевні пісні «Один в каное» та «Vivienne Mort», вони якось заспокоювали її, ніби пояснювали щось про життя. А от Аліна не розуміла, як Олеся може таке слухати, і вмикала свого улюбленого Дзідзьо...

— Сідай на стілець, а не диван, добре? — попросила бабуся, коли онука виходила з кухні з горнятками для себе й дідуся.

— Чому? — розгублено запитала Олеся, а зрозумівши, сердито кинула: — Я вже казала, що не збираюся виконувати твоїх дурнувятих забаганок! Тобі нагуґлити, що рак не передається?

— Тихіше, не кричи...

— А я не кричу! Ти ще не чула, як я кричу! — зірвалася Олеся, бо терпіти не могла несправедливості. Та їй не хотілося тривожити дідуся, тож вона притихла і зиркнула на бабусяю прохально: — Не починай знову, будь ласка. Я не хочу сваритися.

Олеся вмостилася біля дідуся на дивані. Дідусь пив із величезної чашки з жучками — її подарунка. А на Олесиній чашці — хитре котисько, яке колись вилізло з маминої посилочки. Може, комусь це й видалося б дивним, але їй подобалося оточувати себе речами, яких колись торкалася мама, — так відчувала, хоч і на віддалі, тепло й турботу. Ось і зараз вона обхопила чашку обома руками, щоб погрітися. А потім відставила вбік і потягнулася за книжкою.

— Читатиму тобі про нашого улюбленого вужа Ониська.

Чому вона обрала саме цю книжку? Колись про допитливого вужика їй читали мама, дідусь і бабуся*. Дідусь гарно імітував голоси, тому Олеся дуже любила його слухати. А мама навіть змайструвала з поролону колорадського жука Джека й пошила тоненького хробачка Кузю. Вуж, миша і жаба в Олесі вже були. Тож вона бавилася звірятами разом із мамою та дідусем. Тоді всі були веселі й щасливі. Навіть бабуся, яка приходила з кухні подивитися на їхні ігри. І зараз Олесі разом із Ониськом хотілося передати дідусеві хоч дрібку отого безтурботного щастя.

— Дідусю, ти не хвилюйся, все буде добре, — підбадьорливо сказала Олеся, відклавши книжку, хоча дідусь і словом не обмовився

* Мається на увазі книжка Сашка Дерманського «Володар макуци, або Пригоди вужа Ониська».

про свої переживання. — Зроблять операцію, пройдеш курс хіміотерапії — і будеш як новенький! Ми з тобою ще помідорів посадимо!

Дідусь засміявся.

— А коли ти востаннє на городі була? — примружився хитро.

— Давно, — відмахнулася Олеся. — Але тепер знову тобі допомагатиму. Як колись.

— Знову беці колотитимеш? — дідусь аж закашлявся від сміху.

— Дідусю! Скільки мені тоді було? Чотири рочки? П'ять?

— Мабуть...

— А зараз тринадцять.

— І? — хихотів дідусь.

— І якби ти не був хворий, я б тебе чимось стукнула! Або залоскотала! — Олеся погладила дідусеву руку. — Я рада, що трохи розсмішила тебе. Сміх — найкращі ліки. Від усього!

Їхню розмову урвав дзвінок у двері.

— Олеся, це Аліна, — гукнула її бабуся. — Заходь, Алінко.

— Та ні, я б хотіла поговорити з Олесєю. Можна її вкрасти на кілька хвилин?

— Олеся! — покликала бабуся ще раз.

Олеся завагалася. Поглянула на дідуся.

— Іди, йди, а я подрімаю трохи, — махнув їй дідусь.

Дівчина зітхнула, взяла кеди, хапнула вітрівку і пішла за подругою.

— Я вирішила завтра прийти раніше у школу і поговорити з Віталькою, — випалила та, коли вони всілися на лавці біля під'їзду.

Віталька був високим, білявим, худорлявим, трохи зсутуленим і, на думку Олесі й Аліни, найпритомнішим хлопцем серед однокласників. Сварок не провокував, до дівчат не зачіпався, а от поговорити з ним було про що. Він багато читав і, здається, знав усе про нові фільми й сучасну музику.

— Про що?

Аліна подивилася на Олесю, ніби та щойно звалилася з іншої планети.

— Про те, що він мені подобається.

— Але ж у нього є дівчина.

— Хто? Ота миршава мишка з сьомого класу?

— Ну... Чимось же вона йому подобається, якщо він із нею зустрічається...

Олесі Віталька також подобався. Але вона ніколи б не наважилася сказати йому про це. Тим паче, що в нього є дівчина. І ніяка вона не мишка. Доволі симпатична. А якщо й мишка, то й що? Он Олеся теж мишка... То їй у бік хлопців навіть не дивитися?

— Може, він просто не знає, що мені подобається.

— Ну, якщо ти вже вирішила...

— Так, я вирішила. Але мені потрібна твоя підтримка.

На запитальний погляд Олесі вона відповіла:

— Щоб ти мені сказала, що я роблю правильно. Що треба запитати про його справжні почуття. Щоб я собі не вигадувала те, чого немає.

«От-от, щоб не вигадувала те, чого насправді немає», — подумала Олеся, але вголос сказала інше:

— Аль, якщо тобі стане легше — поговори. Віталька хороший хлопець. Але пам'ятай, що в нього є дівчина. І він не з тих, хто зустрічається кілька тижнів, а потім кидає... Я не хочу, щоб тобі було боляче...

— І я не хочу. Але я вже більше не можу мовчати. Мені треба знати точно, — Аліна експресивно махала руками.

— Якщо тобі *треба* — то вперед!

— Саме це я й хотіла від тебе почути, — Аліна стиснула Олесю в обіймах.

— То за цим ти їхала через усе місто?

— Так, а що?

— А подзвонити?

— Ні, мені треба було бачити твої очі. Щоб я знала, що ти правду кажеш. Побачила — тепер можна й додому повертатися, — Аліна зістрибнула з лавки.

Олеся захихотіла. Її очі! Ніби вона колись їй брехала. Ох уже ця Аліна! Провела подругу до зупинки, а повертаючись додому, почувла з прочиненого вікна запах смаженої риби. Ням! Бабуся смажить. *«Як же я її люблю і як хочу, щоб вони з дідусем жили мирно...»*

НОВИЙ УЧИТЕЛЬ

Шкільний день починався як завжди. На укромові Федорівна знову мала сутичку з Андрієм Михайличенком. Їхні словесні бої вже нікого й не дивували. Хтось тішився тому, що урок зірвано. І під партами мигтіли екрани телефонів. Хтось відверто нудився. Як, наприклад, Олеся з Аліною. Вони сиділи за першою партою, тож витягати телефони не випадало — надто помітно.

— Чому ви знову занизили мені оцінку? — допитувався Андрій.

— Тому що ти знову неправильно написав своє прізвище, — крижаним голосом відповіла Федорівна.

«От цікаво, як приліплюються прізвиська до вчителів, — думала собі Олеся. — Когось поза очі називають лише по імені. Математичка — Зоя, хімічка — Ольга. І якщо

з хімічкою ще можна зрозуміти — вона молода, то із Зоєю це аж ніяк не працює. У неї і внуки давно є. А от Федорівна — просто Федорівна, хоча вона також Ольга. Гм... Біолог — Пиля. Йому страшенно пасує його прізвисько. Не тому, що він насправді Пильчевський, а тому, що часто їх пиляє... Історик — Шрек. Бо величезний...»

А от Павла Васильовича вони з любов'ю називали Пашею. І деякі дівчата були в нього закохані. Аліна навіть трохи заgravала з ним. Та й сама Олеся трішки. Не заgravала, а була закохана. А як же інакше? Молодий, красивий, розумний. Як у такого не закохатися?

— Ну, чого ж ви вирішили, що неправильно? — не відставав Андрій.

Олеся розвернулася до нього і зиркнула спідлоба: ну скільки можна товкти те саме? Та Андрій їй підморгнув і махнув рукою, мовляв, спок, я тільки розминаюся.

— Ти сам добре знаєш етимологію свого прізвища. Воно походить від імені «Михайло», тому аж ніяк не може писатися «Міхайліченко».

«О ні! Це точно затягнеться на пів уроку!»

— Не знаю, що там каже ваша ентомологія, — по тому, як Андрій шкірився до хлопців і як вони тупо загигикали, було зрозуміло, що він не поплутав літери, а зробив це навмисне. — А у моєму свідоцтві про народження написано «Міхайліченко».

Олеся думала, що Федорівна зараз вибухне і змете Міху з лиця Землі. І, на її думку, це було б справедливо. Влаштувати словесні битви на укрмові ледь не щотижня, і весь час через те дурнувате прізвище, — це вже занадто. Якби Олеся була на місці Федорівни — Андрій взагалі б носа не потикав на її уроки.

Та Федорівна лише усміхнулася, а Міха зблід, бо зрозумів, що десь припустився помилки.

— Чого ж я досі не бачила того твого міфічного свідоцтва? Ще не домалював там «і» замість «и»? Міхайліченко! Може, тобі ще й «а» в кінці писати? Міхайліченка? — усмішка сповзла з її обличчя. — Оце через таких манкуртів, Андрію, як ти, Україна ніяк не відірветься від свого північного сусіда. Не знаєте значення слова «манкурт»? — Федорівна обвела поглядом клас. — Це буде частиною вашого домашнього завдання. До тих вправ, що написані на дошці. А нашому шановному Андрієві Михайличенкові буде додаткове завдання: записати двадцять назв наук і їхні визначення. Не менше десяти з них мають починатися на «е». Але ж ти вже почав складати список, правда? — в очах учительки стрибали бісики. — Етимологія, ентомологія... Це те, що тебе цікавить, чи не так?

Вона розвернулася й пішла до столу складати папери, та на хвилику підняла очі на Михайличенка:

— Оце і є індивідуальний підхід до учня. Всі вільні.

Міха насупився й не відповідав ні на схвальні поплескування однокласників, ні на їхні вигуки:

— Круто ти зірвав урок!

Дівчата здебільшого мовчали або кидали осудливі погляди, хоча щойно сиділи в телефонах. Аліна не стрималася:

— Може, наступного разу прикусиш язика?

— Та йди ти! — буркнув Міха.

— Та я то йду, бо історія зараз почнеться. А ти лишаєшся?

Міха спопелів Аліну поглядом і став збирати речі.

Історія, як завжди, минула в напівсні. Дивовижно, як людина Шрекових габаритів може мати настільки тихий голос. І не просто тихий, а неймовірно заспокійливий. Спочатку ти перестаєш розуміти, про що він розповідає, ручка, якою пишеш, зависає над аркушем, а літери розбігаються по нім, мов якісь кракозябрики, думки перестають стрибати в голові, там порожньо й стерильно, і — опа! — наступної миті прокидаєшся, ледь не гепнувшись головою об стіл. Або гепнувшись.

Олеся затуманеними очима глянула на Шрека: ні, таки не помітив. Він і сам, здавалося, від власного голосу входив у транс — не помічав нікого й нічого навколо. Але на його уроках

завжди було тихо — він на всіх наганяв сонливість.

— Йому б у психотерапевти піти... — позіхнула Аліна. — Хтозна, чи щось вилікував би... Але люди могли б хоч відіспатися на його сеансах.

Олеся зиркнула на подругу й захихотіла.

— А що? Я серйозно. Якби можна було подушку приносити і якби Шрек не перевіряв конспектів, історія була б моїм улюбленим уроком.

Олеся знову пирхнула.

— Ну нарешті! — радісно зашепотіла Аліна. — Ти знову смієшся!

Останнім часом Олеся справді була надто серйозною й відстороненою, навіть коли поруч крутилися подружки. Вони розуміли, що Олеся дуже хвилюється за дідуся. Він був їй як тато. І навіть більше. Тата ж в Олесі не було. Лише фотокартки, де вони з мамою обіймаються і щасливо всміхаються. Тато загинув в автокатастрофі ще до Олесиною народження. Тож дідусь був і татом, і дідусем, і другом. Коли мама подалася до Америки, Олеся ще більше прикипіла до бабусі з дідусем — найближчих і найрідніших. Та якщо бабуся здебільшого була голосом розуму («Ти руки помила?», «Ти вже по-вечеряла, що цукерки їси?», «Домашні завдання зробила?»), то дідусь дбав про те, що Олесі хотілося, а не що треба було зробити.

— Коли дідусь повертається додому? — запитала Аліна пошепки.

— Завтра, — зітхнула Олеся.

— Чого ж ти зітхаєш? Це ж добра новина.

— Так. Але ж це тільки початок... Попереду ще шість курсів хіміотерапії. А може, й більше... Як піде.

— Ого... — Аліні дуже хотілося підтримати подружку, але для розмов про тяжкі хвороби непросто підбирати слова. — Ти ж знаєш, що я завжди поруч.

Олеся кивнула. Аліна озирнулася на четверту парту біля стіни. Інка слухала Сергія й сміялася. Відчувши на собі Алінин погляд, Інка підняла на неї очі і всміхнулася. Аліна видушила щось середнє між усмішкою і гримасою.

— Інка теж.

— Так, я знаю, — відповіла Олеся.

Вони поруч, і вчора це довели, коли прикрили її на останньому уроці. За офіційною версією, Олесі стало погано, і вона пішла додому. Ну, будь-кому може стати погано, а Олеся раніше ніколи не прогулювала уроків.

Насправді ж вона вирішила провідати дідуся, а бабусі чомусь не хотіла про це казати. Точніше, не «чомусь». Бабуся не пустила б. Олесі легко було уявити бабусину реакцію: «Тобі там нічого робити! То ж онко!». І хоч дідусь мав пролежати в лікарні якихось чотири

дні, Олесі дуже хотілося побачити його. Переконатися, що він живий. Так, і такі думки приходили в її голову. А раптом бабуся щось приховує?

Олеся пропустила тролейбус, хоча він їхав напівпорожній. Побоявалася зустріти там якусь із всюдисущих бабусьок-сусідок. А «тридцять» маршрутку Олеся зупинила. Маршрутками її жваві сусідки зазвичай не їздять.

— Мені треба в другу лікарню, скажіть, будь ласка, яка це зупинка? — запитала Олеся у водія, хвилюючись, що той може поцікавитися, чому вона не у школі.

Та водієві було байдуже.

— Поліклініка. Тільки треба буде трохи пройти.

Де поліклініка, Олеся знала, а от у лікарні ніколи раніше не була. Бабуся часом лежала в денному стаціонарі, але ввечері завжди поверталася додому, тож до неї не треба було приходити.

— Підкажіть, будь ласка, де друга лікарня? — набравшись сміливості й пропустивши з десяток перехожих, запитала Олеся в літнього дядечка з бородою.

— Де поліклініка, знаєш?

Олеся кивнула.

— Обійдеш її — і одразу побачиш велику сіру будівлю.

— Дякую.

Що ближче Олеся підходила до похмурої будівлі, то повільнішими ставали її кроки. Хотілося розвернутися й побігти додому. Та все ж на неслухняних ватяних ногах вона додбала до входу.

Перед входом зазирнула у наплічник. Там сидів Вінні, її маленький плюшевий ведмедик брудно-жовтого кольору. Колись, ще зовсім маленькою, Олеся потрапила до лікарні із сильним набряком усього тіла: через об'їдання мандаринками в неї стався алергічний приступ. Тоді-то дідусь і приніс їй цього ведмедика. Він був таким яскравим і веселим, що допоміг їй витерпіти всі уколи. Відтоді Вінні вицвів, а весела усмішка стерлася. Бабуся давно вже хотіла його викинути, але Олеся не дозволяла. Так він і лежав серед різного мотлоху на балконі. А коли дідусь захворів, Олеся витягла його, купала і взяла до себе в ліжко. Уранці вона ховала його під ковдрою, щоб ніхто не побачив... А сьогодні вирішила взяти із собою — провідати дідуся.

— Ну що, Вінні, йдемо?

Щойно відчинила двері, як у ніс вдарив сильний запах ліків. «Як тут можна працювати? І їх не нудить?» Олесин шлунок скрутив спазм.

— Ти як? — хапнулася за наплічник. Ведмедик не відповів.

У величезному коридорі — ані людинки. І в реєстратурі — нікого. «Куди ж мені йти?» Олеся роззиралася, а десь із глибин шлунок підступала нудота. «Неврологія — 2 поверх. Онкологія — 3 поверх». Значить, третій. Вона подалася шукати сходи, бо ліфт не працював.

На третьому поверсі запах ліків був іще сильніший, і до нього домішувалася ще якась неприємна солодкавість. Олесі чомусь подумалося, що це — запах страху й безнадії. Нудотний клубок підкотився до горла. Ні, вона пересилить себе. Уже ж прийшла.

І знову ніде ні людинки. Тільки якесь шарудіння — шурх-шурх. Олеся ступила ще кілька кроків коридором і побачила прибиральницю зі шваброю. Та її також помітила.

— Шо ти тут робиш, дитино?

— Я до дідуся прийшла.

— У якій він палаті?

— Не знаю.

— Слухай, дитино, воно тобі не нада.

— Ні, я хочу побачити дідуся, — сказала Олеся твердо, хоча нудота підступала і ковтання лише ненадовго її стримувало.

Звідкись з'явилася жінка в білому халаті — лікарка чи медсестра. Насупившись, зиркнула на Олеся.

— Хведорівна, скажіть, шо їй тут нічого робити, — махнула рукою прибиральниця.

— Де твої батьки? — спитала жіночка. — Ти ж не сама прийшла?

— Нема в мене батьків! — заревла Олеся й кинулася до сходів. Хотілося чимдуж надвір, ковтнути свіжого повітря. Якщо й не свіжого, то хоч не такого смердючого, як у цій огидній лікарні. Вона летіла сходами й просила Бога допомогти добігти до вулиці. Та в лікарні у Бога, певне, були важливіші справи, аніж прохання розгубленої дівчинки, тож він її не почув. Вона мусила зупинитися між першим і другим поверхами, бо обід зі шкільної їдалки попросився назовні.

Далі вона вже не бігла. Ноги раптом стали наче з вати. Як дісталася додому, Олеся не пам'ятала...

Не встигли восьмикласники відігнати сні про козаків, шляхту й церкви, як продзвенів дзвінок.

— І що в нас сьогодні замість зарубіжки? — запитав Віталька.

Аліна зиркнула на нього неприязно. Вона ніяк не могла пробачити йому, що він відмовив їй. Проміняв її, красуню й розумницю, на мале сіре мишеня.

— Аль, та заспокойся ти вже, — відстежила погляд подруги Олеся. — Принаймні він не розповів про вашу розмову хлопцям.

— То я маю йому ще й подякувати?

Олеся знизала плечима. Хлопці завжди хвалилися своїми «подвигами», навіть тими, яких насправді не було. Тож вона вважала вартим поваги те, що Віталька мовчав.

— Я готовий на все. Навіть на контрольну з матьохи, — сказав Міха, вирячуючи очі. — Тільки аби не укрмова! Я більше сьогодні не витримаю! Або взагалі відмовлюся від призища...

— Чому так категорично? — прозвучав нашішкуватий голос із кінця класу.

Лише тепер 8-«Б» помітив за останньою партою середнього ряду хлопця, не надто вже й старшого за них, який на один стілець кинув рюкзак, а на інший — куртку.

— Можна просто прислухатися до мудрої вчительки, — він підморгнув Михайличенкові, той скривився. — Що ж, будемо знайомитися, — продовжив хлопець, підійшовши до вчительського столу. — Я міг би представитися Ігорем Олександровичем, але не люблю оцих старомодних совкових звертань з іменем по батькові. Ніде у світі так не звертаються ні до вчителів, ні до когось іншого. Я поки що не професор, — він широко усміхнувся, і та усмішка розійшлася класом.

Особливо всміхалися дівчата. Симпатичний чорноокий юнак із чорнющим розколошканим волоссям і щирою заразливою усмішкою зацікавив увесь клас.

Саме про заразливу усмішку подумалося Андрієві Михайличенку, який здивованим поглядом обводив клас. Хлопці вивчали новоприбулого «не професора» з інтересом, а дівчата — ніби зазомбовані. І всі — з тими «заразливими» усмішками. Навіть Інка не зводила з Олександровича зачарованих очей, а з нею ж поруч сидів її Сергій, Міхин дружба! «Не любиш старомодних звертань? — подумав Міха. — Будеш тепер Олександровичем! Амінь!» І задоволено потер долоні під партою.

— Я б волів, щоб мене кликали просто Ігорем. Та, на жаль, шкільна адміністрація може сприйняти це як панібратство. Можете кликати паном Ігорем. Як вам буде зручно. Але мені хотілося б довірливих стосунків.

«Довірливих стосунків!? — подумки обурювався Міха. — Підкупити хоче? Хто він такий, щоб ми йому довіряли?» Та коли знову обвів поглядом клас, мусив визнати, що багатьох цей красунчик уже купив. Принаймні дівчат точно. «Ото дурепи! На рожу його противну повелися! Довірливих стосунків він хоче...» Андрій хотів про це поговорити, але ж не із сусідкою по парті! Ольчин погляд, так само як і в інших дівчат, був прикутий до нового вчителя. А вставити свої п'ять копійок вголос Андрієві поки що не вдавалося.

— Ваш Павло Васильович викладав і в мене в університеті. І наша група також трохи

засмучена його від'їздом. Трохи — бо ми й порадили за нашого викладача. Це була його ідея, щоб я спробував свої сили у викладанні в школі. А ваш клас він особливо хвалив. Казав, що вам під силу будь-яке творче завдання і що вам тісно у межах шкільної програми. Тому ми зосередимося на іншому. Звісно, будемо читати і програмні твори, щоб ви мали про них уявлення, але я також хочу познайомити вас із сучасною підлітковою літературою. Написано про вас і для вас. Її ще називають *young adult*.

— То ми що, зарубіжку тепер аглицькою вчити будемо? — нарешті вставив своїх п'ять копійок Міха.

— Було б непогано читати нові книжки в оригіналі, — не розгубився Ігор. — Утнеш? — усмінувся до Міхи.

Той лише набурмосився.

— За останні кілька років українською перекладено багато вартісного підліткового читва. Я підготував для вас список.

— Їх можна скачати десь у неті? — запитав Міха.

— Ти хочеш поговорити про це, Міхо? — запитав усміхаючись Ігор.

— Звідки?.. Чому?.. — Андрій витріщався на вчителя. — Чому ви мене так назвали?

— А хіба не так тебе називають однокласники?

— Майже, — буркнув Михайличенко.

У класі всі хихотіли. Дівчата — тихенько, хлопці — досить голосно. Найголосніше ж сміялися Міхині друзі. Всі раптом усвідомили, що не тільки вони між собою розмовляють про вчителів, а й ті обговорюють їх.

Міха обвів гнівним поглядом клас, а тоді повторив своє запитання:

— То ці книжки можна десь скачати?

— Щодо скачати — не знаю. Я не користуюся піратськими бібліотеками, — серйозно відповів Ігор. — Але можу позичити свої книжки й попросити в друзів. Можна ж читати по черзі. А ще можна замовити у видавництвах. Деякі з них пропонують і електронний варіант, — останні слова були адресовані Михайличенкові. — Для тих, хто може читати лише з планшета. Ну, і це дешевше, звісно. Вибір за вами.

Він пройшовся класом і роздав список літератури.

— Хочу, щоб до наступного уроку кожен із вас обрав собі книжку. Щоб було легше обирати, поруч із назвою зазначено жанр і є коротенька анотація. Я хочу, щоб ви *справді* прочитали хоча б кілька з цих книжок. Не так, як ви *читаєте* програмну літературу, — він зобразив у повітрі лапки. — А по-справжньому. Ми обговоримо кожну книжку і напишемо по ній щось цікавеньке. Не твір на задану тему! —

засміявся Ігор. — Але про це поговоримо іншого разу. Я сьогодні й так забагато розмовляю. А з вами так і не познайомився. Знаю лише Міху.

Андрій завовтузився на своєму стільці: це він мав дати прізвисько новому вчителю-вискочці, а не навпаки.

— До речі, Міхо, тобі я радив би почати зі «Щоденника слабака» Джефа Кінні. Це практично комікс. Гадаю, тобі сподобається.

І він знову підморгнув! Андрієві! Дівчата заздрісно на нього зиркнули. А сам Андрій здивовано глипав на Ігоря: звідки той знав, що він любить комікси? Ігор мовчав і усміхався.

ПОХОДЖЕННЯ РАКІВ

Олеся сиділа за комп'ютером у вітальні і вкотре читала статті про рак.

Рак — злоякісна пухлина з епітеліальної тканини. Походження терміна пов'язане, ймовірно, з тим, що найдоступніші для спостереження форми захворювання — рак молочної залози, рак шкіри — часто проростають у навколишні тканини, форми їх проростів нагадують клешні рака...

«Недарма я не люблю раків...» — подумала Олеся.

Раніше, ще коли дідусь часто виїздив «у поле», частенько привозив то свіжу рибу, то раків. Дідусь працював геологом. Чомусь її однокласники вважали, що якщо геолог, то мусить шукати корисні копалини. Але він та його колеги мали не менш корисну роботу —

досліджували, як змінюються яри, схили. Бо якщо ті розросталися чи зсувалися, то могли нашкодити людям. Через зсуви не раз руйнувалися будинки, якщо під час будівництва не прислухалися до порад геологів.

Дідусь найбільше любив не роботу в місті, а оці виїзди «в поле». У вантажівку, де на нього вже чекали колеги, закидав спальник, рюкзак, ящик із продуктами, і вони вирушали в мандри. Зупинялися десь біля річки, розбивали табір. І вже від тих наметів ходили в походи. Але, окрім роботи, встигали і порибалити, і шашлики посмажити. Ну, й раків наловити, так. Хоча останнім часом, казав дідусь, раків менше стало, через «погану екологію». А вони чисту воду люблять.

«Чого ж тоді рак поселяється в людині? Чиста вода — це добре. А хвороба — ні...»

Олеся читала далі.

Вперше рак описаний в єгипетському папірусі приблизно 1600 року до н. е.

«Ого! То чого ж за три з половиною тисячі років не винайшли щеплення? Чи хоча б ліків?» Олеся ніжно глянула на дідуся, який спав на дивані. Досі засмаглий, хоча давно вже не літо, він ніби зменшився за останні кілька тижнів. І вперше Олеся подумала, що він скидається на... дідуся. Раніше «дідусю»

було для неї лише звертанням. Тепер же вона бачила, що її рідний дідусик перетворюється на справжнього дідуса — худенького, зморщеного і згорбленого. Бабуся заспокоює, що горбиться він після операції, бо йому й далі важко ходити, та Олеся в тому не впевнена.

Захворюваність на злоякісні пухлини безперервно зростає. Щорічно у світі реєструють близько 6 мільйонів нових випадків захворювання на рак...

«Бла-бла-бла... Скільки ж усього написано про цю дурну хворобу, а жодної підказки "чому" немає...»

Кожному другому онкохворому — більше 60 років.

«Так, минулого року дідусеві виповнилося 62 — і що? Він ще молодий і сповнений сил! Був...»

Олеся знову зиркнула на диван, де лежала тінь її дідуса. А тоді відчула, що в кишені кофти вібрує телефон. Звук вона спеціально вимкнула, щоб не будити дідуса.

— Алло? — Олеся вийшла й зачинила за собою двері.

— Олеся? Ти мене чуєш? — кричав телефон прабабусиним голосом.

— Чую, бабуся, — тихенько відповіла Олеся.

— Га? Я тебе не чую!

Та Олеся не збиралася кричати, щоб прабабуся її почула. До того ж шансів, що все ж таки почує, мало...

— То хтось приїде збирати виноград? — так і не дочекавшись слів від Олесі, допитувалася прабабуся.

Довелося Олесі говорити голосніше:

— Ні, бабуся. Цього року ми не приїдемо на виноград.

— Чого?

Олеся зітхнула. Про це вже стільки говорилося. Але прабабусі вісімдесят чотири роки, і на це потрібно зважати. *«Недаремно кажуть: що старе, що мале...»* Довелося знову пояснювати.

— Дідусь хворий, а ми з бабусяю Олею не можемо його самого залишити.

— Хоча б на день? — не здавалася прабабуся.

— Навіть на день, — твердо відповіла Олеся.

— А хто ж його збиратиме, той виноград? — заголосив телефон прабабусиним голосом. — Я сама не можу. А я вина хотіла зробити... Коля ж його так любить.

Олесі хотілося крикнути: *«Бабуся! Який виноград, яке вино! Якщо твій син Коля не видужає, то ніколи не питиме ніякого вина! Як ти не розумієш! Ти ж навіть не спитала, як він після операції!»*. Та вона кілька разів глибоко вдихнула і відповіла:

— Мабуть, цього року доведеться обійтися без вина. Якщо ні ми, ні тітки не зможуть приїхати.

Тепер прабабуся голосно зітхнула. А потім сказала:

— Я ніяк до бабусі Олі не додзвонюся. Попроси, хай покладе мені гроші на телефон. Добре?

— Добре... Але ж я тобі позавчора 100 гривень поклала, — здивувалася Олеся, бо ж як можна стільки виговорити за два дні?

— Уже нема. Ну, бувай! — і прабабуся поклала слухавку.

— І тобі, бабусю, доброго здоров'я, — буркнула Олеся і повернулася до своїх комп'ютерних пошуків.

Сучасній медицині відома велика кількість факторів, здатних запустити механізми канцерогенезу. Речовини або фактори навколишнього середовища, що володіють такою властивістю, називають канцерогенами.

«Хімічні речовини — не те... Випромінення — теж не те... Віруси папіломи, герпесу, гепатиту — немає такого в дідуся... Щодо гормонів — не знаю... В роду раку не було. То звідки він? Ну, і, звісно, немає нічого про те, що рак якось передається. Треба бабусю відправити до Вікіпедії. Далеко й ходити не треба.»

Олеся намагалася знайти хоч якісь підказки, чому захворів її дідусь.

— А оце вже цікавіше... — промурмотіла дівчина, вийшовши на лінки про психосоматику. — Захворювання тіла залежать від того, як людина реагує на певні події... Гм... За цією теорією, на рак часто хворіють люди, які почуваються «жертвами», ображаються, хай навіть неусвідомлено, розчаровуються в житті.

Часто хворіють на рак ті, які розлучилися, втратили роботу, нещодавно вийшли на пенсію, бо почувають себе непотрібними і не знають, що робити далі.

«О! Це воно! Тільки що мені з того?» — скривилася Олеся. Причину, усвідомлену чи ні, здається, вона знайшла. Дідусь хотів і далі працювати, але кількість робочих місць скорочували, а він, як пенсіонер, був першим претендентом на звільнення. Так, він дуже через це хвилювався... І аж страждав без цих весняно-літніх виїздів «у поле». Зі ще більшою пристрастю, ніж доти, кинувся до городництва, але город не міг замінити йому роботу, бо це була не просто робота, а дуже важлива частина його життя.

— Олеся? — дідусь розплющив очі й припіднявся на лікті. — Шукаєш щось для школи?

Олеся швиденько позакривала всі вкладки про рак, хоча й знала, що з дивана дідусь не зможе їх побачити.

— Так, шукала книжки, які нам дав новий учитель зарубіжки, — і вона помахала зошитом зі списком літератури, який лежав біля неї.

— Уже є новий учитель? — зацікавився дідусь.

— Так, прийшов минулого тижня. Студент.

— Практикант чи що?

— Та ні, то в нього не практика. Вчитиме нас до кінця року, а там видно буде, — Олеся сіла біля дідуся.

— Цікаво...

— Справді цікаво. Він хоче, щоб ми читали сучасніші книжки, ніж у програмі, — в Олесі загорілися очі. — Ти ж знаєш, що мало хто тепер читає класику, — останнє слово Олеся вимовила з іронічним пафосом.

— Чому ж? — ледь усміхнувся дідусь. — Я знаю щонайменше одну таку дівчинку. А може, навіть трьох. Аліна з Інною читають, хіба ні?

— Але, дідусю, «Дон Кіхот» і «Одіссея» навіть мене не надихають. Я вже маю враження про ці твори, але свій час краще витрачу на щось сучасніше. Зараз стільки суперових книжок!

— Моя внучка! У студентські часи хтось витрачав гроші на фірмові джинси, а я — на книжки, — дідусь хотів засміятися, та нато-мість закашлявся.

Олеся змусила себе всміхнутися і спитала:

— Принести тобі пити? Водички?

— Ні, чаю. Такого, як завжди.

— А тобі вже можна таке солодке? — за-сумнівалася вона.

— Будь ласка, завари мені нормального чаю, а не зафарбованої води, як робить бабуся.

Подужавши кілька ковтків чаю і таки по-просивши простої води, дідусь знову опустив-ся на подушку.

— Посидиш біля мене трохи, Олесяю?

— Я б посиділа, навіть якби ти не просив. Почитати тобі щось?

Дідусь кивнув.

— «День народження Еліс!»! Пам'ятаєш цю веселу сімейку? Зануда Олівер, чемна Еліс і бешкетниця Розі. Ми ж перечитували книж-ку багато разів.

Олеся пропонувала дідусеві книжки, які він колись читав їй. З ними було пов'язано багато приємних і веселих спогадів.

— Я найбільше люблю епізод про різдвяний ранок у садочку Розі. Коли на ягідки полилася гидка рідина, а Розі розказувала кумедний вір-шик про горох. «Горох, горох, музичний звук, з'їси багато, буде...»

Дідусь ледь ворухнув головою. Але його очі сміялися — Олеся була впевнена: «Сміхо-терапия в дії!».

— Ти тоді так реготав, що не міг читати, а з очей котилися сльози!

Олеся прочитала три розділи. Читала б і далі, та забракло голосу. Вона взяла дідуся

за руку і стала гладити його суху теплу долоню.

— Пам'ятаєш, кілька років тому я грипувала. Мене лихоманило, і ввижалося казна-що... Ти тоді сидів біля мене, міняв компреси і весь час щось розповідав. Я всього не пригадаю, але про гриби пам'ятаю.

Дідусь запитально звів брови.

— Ти пропонував уявити, що я хвора не на один великий грип, а на маленькі грибочки, бо ж малою я грип називала «грибом». І ми отак потихеньку збирали ті маленькі грибочки, аж поки не лишилося жодного. І я видужала! Тепер же ми з тобою, дідусю, будемо збирати... рачків! Уяви собі, що в тобі сидить не один великий рак, а купка маленьких рачків. Таких смішних, як на цукерках! Смачні, хрумкі — ммм! Ну, не ті рачки, що в тобі сидять, а ті, що цукерки.

Олесі здавалося, що вона має жартувати, сміятися, принаймні біля дідуся. Щоб поліпшувати йому настрій, додавати сил. Бо це ж так сумно — весь час лежати і думати про хворобу... Дідусь не сміявся, але його губи ледь розтягувалися в якусь подобу усмішки. Олесі й цього було досить.

— Ми не просто будемо збирати тих капосних рачків, ні, ми будемо їх викидати! Щоб вони раптом не повернулися знову... Я зараз! — Олеся збігала на кухню і повернулася з пакетом: — Ось!

Вона стала збирати уявних рачків із дідушевого тіла. Деяких довелося витягати силою, бо хотіли залізти ще глибше, деякі намагалися втекти. Та Олеся половила шустриків, закинула в пакет, зав'язала його на вузол і винесла у сміттебак на вулиці — не хотіла, щоб рачки лишалися у квартирі.

Колись вона бачила, як бабуся отак «знімала» головний біль. Ніби витягала щось із голови й викидала. Олеся з дідусем тоді підсміювалися. Тепер Олесі було не до сміху. Вона і не на таке готова, аби дідусь видужав.

ВІДКРИТТЯ

На історії, як завжди, у класі панувала дрімота. Чувся лише гіпнотичний голос Шрека і тихеньке ковзання ручок по паперу. Написане в Олесиному зошиті все менше скидалося на слова і все більше — на якісь дивні танці жучків-кракозябриків. Її майже здолав сон, і навіть примарилося, що її дідусь — козак, верхи на коні обороняється від велетенських раків, які наступають, рубаючи їх шаблюкою наліво й направо.

Дрімоту прогнав паперовий літачок, який приземлився на парті між нею й Аліною. Дівчата озирнулися — до них усміхалися Інка із Сергієм. На крилах літачка писало: «*Ви ж не забули, що сьогодні після уроків ідемо на ковзанку?*».

Аліна ледь розвернулася до Інки із Сергієм і підняла вгору великий палець. Вона щиро

раділа нагоді побути з друзями. Це вони з Інкою вигадали, щоб трохи розважити Олесю. А то вона тепер ходила тільки до школи й ніде не зависала з ними. А їм хотілося повернути Олесину усмішку. На якийсь час вони навіть забули, що недолюблюють одна одну, бо ж головне — потурбуватися про подружку. Інка навіть телефонувала Олесиній бабусі — заручитися її підтримкою, щоб подружка вкотре не вигадувала якихось відмовок.

Олеся ж була не в захваті від цієї затії. І тому, що після школи поспішала до дідуся, і тому, що ніколи в житті не каталася на ковзанах. Інка й Аліна запевняли, що в неї все вийде. І вони будуть поруч. Якщо треба — підтримають. В усіх розуміннях цього слова. Олеся зітхнула.

Шрек тим часом змінив тональність. Гіпнотичне бубоніння обірвалося словами: «На сьогодні все». Голос учителя став чіткішим і виразнішим.

— А тепер, Аліно, збери, будь ласка, зошити. Я перевірю ваші конспекти. І не забувайте, що наступного тижня — контрольна.

Алінині очі стали великими, як блюдця, коли вона зиркнула на свій напівпорожній зошит. Та вона підвелася зі свого місця й пішла збирати конспекти по класу.

— А як же ми будемо готуватися без зошитів? — прокинувся Міха.

Шрек підійшов до парти Міхи і глянув на нього, як справжній людоджер, ніби збирався його заковтнути не пережовуючи. Та останньої миті стримався і лише ковтнув слину.

— У вас є підручники, чи не так? — сердито зиркнув на порожню парту Міхи, де самотньо лежала ручка.

Підручники він не носив, а зошита Аліна вже забрала.

— Та-а-ак, — відповів Міха, несвідомо пригинаючись до парти під вагою суворого учительського погляду.

— От і читайте підручник. А по зошити нехай староста завтра прийде.

Олеся закотила очі. І навіщо вона погодилася бути старостою? Якщо клас незадоволений — виказують старості. Учителі незадоволені — знову староста мусить вислуховувати. Та ще й з цими дурними конспектами! У неї почерк і так не найкращий, а на уроках історії записи взагалі перетворюються на шифри, які вона й сама не завжди може прочитати. Різнокаліберні жучки із закрученими лапками, чудернацькі кракозябрики... Ще й квіточка-листочка на берегах — малюючи, Олеся намагалася боротися зі сном. Та частіше сон перемагав.

Олеся добре знала, що буде завтра. Шрек довго дивитиметься на неї, потім зніме окуляри — він завжди перевіряв зошити в окулярах,

хоча 8-«Б» вважав, що у нього стовідсотковий зір, бо на тестах він і без окулярів бачив, хто пробує списати, — зітхне і скаже:

— Така гарна дівчина — і такий паршивий почерк. Чого так, Олеся?

Олеся, як завжди, лише знизала плечима. А що вона має казати? Що Шрек, тобто Володимир Петрович, наганяє на неї сон, що на його уроках настільки нудно і сонно, що ніхто навіть телефони не витягає? Та й кому вони потрібні, ті конспекти, якщо Шрек завжди переказує параграф із підручника? Він майже ніколи не розповідає нічого цікавого. На відміну від нового вчителя зарубіжки.

Зарубіжна література раптом стала найочікуванішим уроком. Причому для всіх, зокрема і для нечитачки Міхи. Чи тому, що Ігор спілкувався з ними на рівних. Чи тому, що вони обговорювали книжки, в яких жили їхні однолітки, близькі їм проблеми й переживання. Чи просто тому, що новий учитель був із ними щирий.

— Знаєте, я теж не завжди любив читати. І батьки ставили умову, що поки не прочитаю скількись там сторінок, не зможу гратися на приставці. А що робити — читав... І таке читання-покарання тривало доти, доки в школу не прийшла нова вчителька, Марина Андріївна. Стара — хоч вона була й не стара, і ми

її дуже любили — пішла до іншої школи, бо їй було ближче добиратися. Нова мала дивовижну пристрасть — книжки про вампірів. І хоч вона викладала в нас російську мову, яка тоді ще була в розкладі, та російська нікому вже й не була потрібна, тому ми з радістю слухали про вампірів. Виконали швиденько кілька вправ на початку уроку — і наставляли вуха. Оповідачкою Марина Андріївна була неперевершеною! Згодом я познаходив деякі з книжок, які вона нам переповідала, та вони виявилися не такими цікавими, як її розповіді. Але саме тоді я зрозумів, якими захопливими можуть бути книжки, і мене вже не треба було примушувати читати. Радше навпаки — тяжко було відірвати від книжки й випхати надвір.

Ігор поправив чуба, який впав на очі.

— Які ж у нього гарні очі! — замріяно прошепотіла Аліна. — Такі темні, глибокі, я б залюбила в них втонула...

Олеся насупилася й знизала плечима.

— Я думала, тобі Віталька подобається.

— Та коли то було! — буркнула Аліна. — Та й куди тому Вітальці до пана Ігоря...

Олеся озирнулася на Вітальку. Білявий, з блакитними очима й теплою усмішкою на видовженому обличчі, високий і худючий. Зовсім не схожий на пана Ігоря, хоч той також високий. Але в Ігоря справді темні-темні очі,

і якщо в них довго дивитися, здається, вони бачать тебе наскрізь. Він не сутулиться, як Віталька. Впевнено розправлені плечі, на руках навіть під сорочкою на довгий рукав вгадуються підкачані м'язи. Поки дівчата зітхають, тонучи в темно-карих, майже чорних, очах, хлопці з повагою констатують, що улюблений учитель — крутий пацан, а не якийсь ботан. Не те що згорблений біолог Пиля. Видно, що Ігор не лише книжки читає, а й у залі залізо тягає, чи що він там іще практикує...

— Хтось хоче віддати мені якісь книжки? Міняю на нові, — пожартував Ігор, дістаючи з наплічника цілий стосик.

— А що ви принесли цього разу? — Діана першою підійшла до вчительського столу. Вона дурнувато усміхалася до вчителя й театральню кліпала очима.

— Купу всього. А що б ти хотіла?

— Щось про любов, — солодким напівшепотом проказала Діана.

— От зараза! Першою пролізла і хоче «про любов»! — просичала Аліна Олесі на вухо.

— Гм... Може, «Провину зірок» Гріна?

Діана взяла до рук книжку, проглянула анотацію.

— Ні, вони ж хворі!

— Я візьму Гріна! — несподівано голосно навіть для самої себе гукнула Олеся. На неї дивилося двадцять пар очей.

Ігор просканував її поглядом і простягнув книжку. Олесі здалося, що вона може прочитати в його очах зацікавлене й стурбоване водночас: «Тобі ж не любов цікава, а рак...». Вона швидко опустила очі.

— То, може, візьмеш «Маргаритко, моя квітко» Нестлінґер? — запитав Ігор у Діани.

— Вона надто груба... Я не читаю таких товстих книжок...

— А ти взагалі щось читаєш? — запитав Міха, пробираючись до вчительського столу. — Бери вже що-небудь і йди собі.

— Я не хочу *що-небудь*, — з притиском сказала Діана, спопеляючи поглядом бідного Міху.

— Діано, повір, усі ці книжки цікаві, — спробував втихомирити їх Ігор. — Може, хочеш «Хто проти суперкрутих»?

Поки Діана розглядала книжку, Ігор підморгнув решті класу. Всі, навіть Жанка з Ольгою, захихотіли. Діана ображено кинула книжку на стіл.

— Я передумала! Не братиму сьогодні нічого. Я ще «Щоденник слабака» не дочитала.

— Ти теж? — здивувався Міха. — То якого.. — він затнувся, подивився на вчителя, який несхвально хитав головою, і закінчив інакше, ніж збирався: — ...дідька ти тут товклася?

Діана презирливо пхекнула в його бік, не удостоївши відповіді.

— Пане Ігорю, а одинадцята частина «Щоденника слабака» у вас є? — запитав Міха.

— Так, — Ігор простягнув книжку Андрієві. Той натомість віддав десяту частину.

— А дванадцята?

— Англійською у мене є всі. Українською видали поки що одинадцять.

— Дупа...

— Що? — Ігор вдав, що не розчув Міху.

— Халепа, кажу, — розвів руками Міха.

— Розумію. Але можу принести англійською. Мова проста. Та й зможеш дізнатися купу нових цікавих слів, яких не вчать на уроках, — Ігор знову підморгнув Андрієві. — Ти ж любиш таке. Міха вишкірився. От би всі вчителі так його розуміли.

На ковзанку поїхали одразу після школи. Олеся просилася занести додому наплічник — та й то було майже по дорозі, — але дівчата домовилися не відпускати Олесю, бо ж точно вигідає якусь відмовку. Сергій постійно жартував, і кілька разів Олеся навіть усміхнулася. Інка з Аліною перезиралися й кивали головами — схоже, непогана була задумка. Раптом задзвонив Алінин телефон.

— Так, мам. Ні, не додому, я на ковзанку їду. Пам'ятаєш, я казала тобі. Що? — вона скривилася. — Добре, зрозуміла, — тяжко зітхнула й сховала телефон.

— Доведеться вам без мене розважатися, — сказала ображеним голосом.

— Що сталося? — запитав Сергій.

— Бабуся приїхала, а вдома нікого немає і не скоро будуть... — вона знову зітхнула й повернулася до виходу. — До завтра. Олесю, ти тепер повинна й за мене відкататися!

— Ага... Чи я взагалі встою на тих ковзанах...

Олеся намагалася знайти хоч якусь причину нікуди не йти і повернутися додому. Знову й знову перевіряла телефон. Але той мовчав. *«Ну, значить, така моя доля...»*

— Може, спочатку зайдемо перекусити? — запитала Олеся з надією, коли вони зайшли в торгово-розважальний центр.

— Е, ні, дорогенька! Як підемо їсти — там і застрягнемо, — заперечила Інна й потягла її від столиків до стелажів із ковзанами.

Інка із Сергієм швиденько впоралися зі шнурівками і стояли тепер над Олесею.

— Може, тобі допомогти? — запропонував Сергій.

— Щоб хлопець моєї подруги мені черевки шнуровав?! Ні, дякую! — обурилася Олеся. — Ідіть уже! Я до вас причапаю... Якщо дорогою не вб'юся...

— Ти впевнена, що не хочеш, щоб ми тебе почекали? — занепокоєно перепитала Інна.

— Та впевнена, впевнена.

— Тоді ми проїдемо одне коло — і підберемо тебе, добренько?

Олеся кивнула, і пара пішла до ковзанки — помітно було, що їм уже хочеться стати на лід.

Олеся знову зітхнула. Звісно, вона давно могла зашнурувати ці дурні ковзани, але тягнула час. Могла зараз і втекти тишком-нишком... Але насправді не могла, бо ж розуміла, що дівчата для неї старалися. Та й Сергій теж. Він ніби й нічого такий хлопець. Може, й недаремно Інка з Аліною так цінують його...

Олеся потихеньку почовгала до виходу на ковзанку. *«Я й ходжу в них ледь-ледь, а як буду їздити?»* На льоду було не дуже людно — все ж не вихідний. Кілька групок школярів — десь таких, як Олеся, або трохи молодших — каталися, тримаючись за руки чи просто неподалік одне від одного. Хтось падав і заходився реготом, решта підтримувала веселий настрій. Сергій з Інкою каталися поруч і про щось розмовляли.

А Олесі згадалося, як ще зовсім маленькою ходила з дідусем на гірку. Вона дуже боялася і не хотіла, щоб дідусь відпускав мотузку санчат, тому він біг поруч, коли вона з'їжджала. А гірка ж зовсім не крута була! Учора вона повз неї проходила — трішки вища, ніж по коліно. І чого вона так боялася?

Олеся взялася за бортик і ступила на лід. *«Зараз або ніколи»*. Невідь-звідки під'їхав

Сергій і підхопив її під лікоть. І дуже вчасно, бо вона ледь не плюхнулася на п'яту точку.

— Ой, дякую! Звідки ти взявся? Ти ж був на іншому кінці ковзанки.

— Побачив, що ти виходиш на лід, та й пригнав.

— Класно їдиш. Як професіонал.

— Ага, дяки. Я колись на хокей ходив.

— Серйозно? — Олесині брови поповзли вгору. Чого ще вона не знала про свого однокласника?

— Чому стоїте? — запитала, під'їхавши, Інка.

— Тебе чекаємо, — Сергій усміхнувся так, як усміхався лише їй.

— То поїхали!

Вони взяли Олесю під руки і спробували рушити втрюх. Олесині ноги поїхали вперед, і друзям ледь-ледь вдалося втримати рівновагу.

— Ти трохи нахили корпус вперед, щоб не завалюватися назад, — порадив Сергій. — Однією ногою відштовхуєшся, іншу викидаєш вперед.

— Що за лексика? — засміялася Інка. — Корпус, викидаєш...

— Як умію, так і пояснюю, — вдавано образився Сергій.

Так вони проїхали два кола.

— Хочу сама спробувати, — попросила Олеся.

— Добре, я буду поруч. Якщо треба, підстрахую, — сказав Сергій.

Олеся подякувала йому поглядом.

— А я поїду вперед, бо ви повільні, як равлики, — і за кілька секунд Інка була вже на іншому кінці ковзанки.

Смішно розмахуючи руками, то різко нахилиючись вперед, то вирівнюючись, Олеся подолала кілька кіл. З кожним колом почувалася впевненіше, хоча й повзла, наче равлик, порівняно з Інкою, яка час від часу пролітала повз неї з повітряними поцілунками. Сергій же потихеньку їхав поруч і не нарікав на Олесину швидкість.

Вкотре промчавши повз Олесю із Сергієм, Інка акуратно завернула до них і запитала:

— Ну що? Ще катаємося чи вже збираємося?

Сергій дивився на Олесю, мовляв, як скажеш. Олеся кивнула:

— Ще коло — і на вихід!

Останнє коло вони проїхали разом, але Олесю вже ніхто не підтримував.

Коли, перевзуті й щасливі, вони вийшли з ковзанки, Сергій, з надією заглядаючи Інці в очі, запитав:

— «Макдональдз»?

— Що? — вона закотила очі під лоба. — Ми гарненько розім'ялися, що можна зарахувати як тренування, а ти тепер пропонуєш фаст-фуд?

— Ага! — радісно закивав Сергій. — Як нагороду.

— Так! Хочемо нагороду! — підтримала Олеся Сергія. Інка знову закотила очі.

— Та як хочете. — Вона зазирнула у свою сумку. — У мене є вода, гранола і яблуко. Мені того досить.

Сергій змовницьки всміхнувся до Олесі.

— Перемога! То що ти будеш?

— Картоплю фрі й маленький шейк.

— Ок!

— Чекай! Я тобі дам гроші.

Сергій жестом зупинив її.

— Ідіть шукайте гарний столик.

Коли дівчата вместилися, Олеся зиркнула на чергу, де стояв Сергій.

— Знаєш, Інн... — задумливо почала вона. — А Сергій не такий, як я думала.

Інка захихотіла.

— А що ти про нього думала?

— Та він же у школі весь час якийсь загальмований... Коли його вчителі щось питають, він так довго думає... Ніби й не чує нічого і взагалі десь літає в іншому місці. Це так драгує. Я думала, він завжди такий...

Інка засміялася.

— Анекдоти розкажете? — до столика підійшов Сергій з тацею.

— Та ні. Тут Олеся тебе нахваляє, — вишкірилася Інка, а Олеся густо почервоніла.

— То чого ж ти смієшся? — й собі всміхнувся Сергій.

— Що вона це тільки зараз помітила, дуренький, — Інка лагідно скуйовдила йому чуба. — Ото аби ще ви всяку фігню не їли, — додала, скривившись на картоплю фрі.

— Ну, Іннусько, мають же і в мене бути недоліки, — хитро зиркнув на неї Сергій.

— Цей недолік я планую виправити, — буркнула Інна, попиваючи з пляшки водичку.

— Олесю, вся надія на тебе, — пафосно сказав Сергій, старанно пережевуючи свою картопельку й голосно при цьому прицімкуючи.

— Якщо хочеш втекти від Інки до фастфуду, можеш на мене розраховувати, — урочисто оголосила Олеся.

— Нічого, що я тут? Не заважаю? — вдавано обуреним голосом промовила Інка.

— Та ні, ми ж тебе лю-ю-ю-бимо! — протягнула Олеся й обійняла подругу. — Може, трішки картопельки? Я поділюся!

Інка похитала головою. Тоді Олеся доїла останню картопляну смужку й сказала:

— Дякую, що витягли мене. Ви класні!

Поки Інка викидала сміття, Сергій подав Олесі її куртку:

— Знаєш, а ти смілива. Ніколи не їздила на ковзанах — і наважилася. Та й взагалі ти крута! А я думав — просто заучка...

— Та ну тебе! — Олеся замахнулася на хлопця наплічником

— Стоп-стоп-стоп! — гукнула Інка. — Бити Сергія можу тільки я!

І всі дружно засміялися.

ЯКА ТИ ЦУКЕРКА

На годиннику — 8:10. Олеся проспала! Учора, повернувшись із ковзанки, вона була настільки переповнена енергією та враженнями, що довго не могла заснути.

Спочатку посиділа з дідусем. Розказала йому про те, якою вона була малою боягузкою, бо ж гірка, з якої страшно було з'їжджати, навіть не гірка, а маленький горбочок. І як вона поборолала страх перед ковзанкою — саме згадкою про ту «гірку».

— А пам'ятаєш, як ми разом з'їжджали в яму? — запитав дідусь.

«Ямою» називали озеро, яке колись висушили. Після сильних дощів там і досі збиралася вода. Зате взимку там був справжнісінький дитячий рай. Особливо на вихідних і канікулах. Якщо, звісно, зима розщедрювалася на сніг. Ото була гірка!

— Так, бо сама я відмовлялася. А ти знаєш, що, коли ми спускалися, я завжди заплющувала очі?

— Справді? Але ж я був із тобою! — здивувався дідусь.

— Так. Без тебе я б точно не з'їхала. Я міцно трималася за твої штани, щоб раптом не випасти із санок, і заплющувала очі, щоби не бачити, куди ми їдемо.

— Але ж ти потім верещала: «Хочу ще!».

— Бо то було весело! Але й страшно..

Олеся зітхнула, трохи помовчала.

— А сьогодні на ковзанці мені теж було трохи страшно.. А потім — весело.

Вона помітила, що дідусь уже заплющив очі, поправила ковдру і пішла на кухню.

— Хочеш чаю? Я поставлю чайник, — спитала бабуся.

Олеся потяглася по шматок яблучного пирога.

— Тільки крихти потім прибери, добре? — попросила бабуся. — Бо я вже йду спати. Завтра раненько в поліклініку — здавати аналізи.

— Угу, — пробурмотіла Олеся з набитим ротом.

— І ти не затримуйся. Не забудь поставити собі будильник.

— Угу, — повторила Олеся.

Але спати їй зовсім не хотілося. Покидалися з дівчатами смсками, а потім Олеся

помітила, що мама в скайпі світиться зеленим.

ТИ ЗАРАЗ МОЖЕШ ГОВОРИТИ?

ТАК. А ТИ ЧОГО НЕ СПИШ?

НЕ СПИТЬСЯ. ТО ПОГОВОРИМО?

Олеся вийшла на балкон, щоб не будити бабусю з дідусем, вмостилася на дивані й закуталася ковдрою, щоб було тепліше, бо балкон не опалювався.

— Привіт! — помахала мамі в камеру.

— Привіт! То чого ти не спиш? — стурбовано запитала мама. — Щось сталося? З дідусем?

— Та ні. Все добре, — Олеся тяжко зітхнула. — Так добре, як може бути в людини, хворої на рак.. Дідусь майже весь час спить. А коли не спить, майже не їсть. А якщо їсть, то його завжди нудить. Він навіть свій улюблений міцний солодкий чай майже не п'є, бо йому погано. Тільки воду. По два-три ковточки за раз. І то його треба вмовляти, як маленького.

— Але пити дуже важливо, щоб уся та хімія виводилася з організму, — мама наморщила

чоло й також тяжко зітхнула. — Тобі важко, доню, я розумію...

— Та ні, мам, нормально. Дівчата мене сьогодні на ковзанку витягли, — насправді вона й хотіла подзвонити мамі, щоб розповісти про свій маленький подвиг.

— І як? Тобі сподобалося?

— Я ж уперше на ковзанах каталася! — гордо сказала Олеся.

— Справді? — здивовано-сумно запитала мама.

— Так...

— Коли я була така, як ти, чи навіть трохи менша, часто каталася на ковзанах. Ми з дівчатами виходили й шукали льодові смужки, щоб потім ковзати по них туди-сюди. Або йшли на гірку біля кінотеатру й з'їжджали з неї, якщо вона була добре розкатана.

«Як мало я про тебе знаю, мамо... І чи знаю?»

— Ото вже був екстрим! Навприсідки ще можна було з'їхати, а от на рівних ногах вдавалося не кожній, — мама поринула у спогади.

— Біля кінотеатру? — перепитала Олеся. — Ви аж у центр ходили на ковзанах?

— Та ні, то ж «Романтик», той, що біля нас.

Олеся похитала головою: який біля нас кінотеатр?

— А, точно, це ж давно вже не кінотеатр... Дім молитви?

— Ага, тепер я зрозуміла. Там був кіно-театр?

— Так. І на канікулах там показували мультики й дитячі фільми. Можна було купити собі абонемент і ходити, скільки хочеш.

— Класно! Я б теж так хотіла. Тільки щоб там показували «Гаррі Поттера», «Голодні ігри» і «Володаря пернів»... На канікули вистачило б...

Мама стомлено всміхнулася.

— Може, ти спати підеш? Вже пізно... Хоча я дуже рада, що ми поговорили.

— Розкажи, що там у тебе, і тоді я піду.

Олесі не хотілося прощатися з мамою, вона могла б слухати її годинами. Так здавалося, що вона поруч і їх не розділяють тисячі кілометрів.

— А що в мене? Усе як завжди. Уночі пильную сон бабусьок і дідусиків, удень, там же, у будинку для стареньких, допомагаю на кухні чи з прибиранням, готуюся до уроків зі Стівеном та Алішою. А, таки є й щось цікаве: у суботу їдемо у Вашингтон на концерт «Океану Ельзи»!

— І ти мовчала! Це ж твій улюблений гурт!

— Ну, так...

— Ти сказала «їдемо»... З ким?

— З Олешиними. Я захоплююся ними! Вони стільки вкладають в українську громаду! І постійно влаштовують благодійні заходи, щоб

надіслати українським волонтерам кошти чи посилки. Але, Олесю, у вас майже північ, лягай уже... На добраніч!

— На добраніч, мамо!

— У мене ще день.

— Ну, то доброго тобі дня... — Олеся позіхнула й від'єдналася.

Користуючись тим, що бабуся вже спала і точно не насварить її, вона взяла до ліжка планшет, погортала інстаграм, а потім стала читати «Напівлихого». Почепила до книжки маленьку лампу-прищіпку, щоб не вмикати великий світильник, і читала доти, доки книжка не випала з рук...

І тепер на годиннику 8:10. Бабуся давно пішла в поліклініку, дідусь спав. А Олеся бігала по спальні й намагалася зібратися. Ліжко залишила незастеленим — не до цього зараз, хоч бабуся, мабуть, несхвально хитатиме головою, коли побачить. Натягнула джинси, улюблений светрик із Мікі Маусом, від мами, і побігла на кухню. Дві печенюшки, сік із холодильника. А в голові — бабусин голос: «Що ж ти холодне п'єш! Горло болітиме!». Олеся відмахнулася і навіть сказала вголос: «Ніколи, бабусю, ніколи!» Швидко вмилася і навіть кілька разів шурнула в роті зубною щіткою.

Хапнула наплічник, запхала ноги в угті, хотілося взути черевики, але ж їх зав'язувати

треба, а кожна секунда — на вагу золота. 8:23! Перший урок — математика! Та Зоя спопелить її поглядом уже при вході. Олеся накинула пуховик і захряснула двері. Вже на вулиці згадала про шапку, але вертатися не стала. Тож накинула на голову капюшон і притримувала його руками, бо саме розходився вітер.

«Я ж ніколи не спізнююся! Та ще й математика! Це капець! Повний капець!» Олесина уява малювала математичку із суворим поглядом і міцно стисненими яскраво-вишневими губами.

«Запізнюються завжди ті, хто живе найближче. Галюся, якій треба лиш дорогу перейти, і Міха, з чийого вікна видно шкільне подвір'я. О-о-о! Ну чому, чому саме тоді, коли математика?!»

Ноги аж тремтіли від перенапруження, але Олеся вже бачила школу. Та полегшення не відчувала, бо ж треба ще пережити «п'ятихвилинку сорому», як вони називали вчительські вичитування.

— Олесю, чекай! — почула за спиною, коли вже зайшла на шкільне подвір'я.

Озирнулася — Міха. Ну, звісно. Хіба ж він міг прийти вчасно?

— Як добре, що я не один! — радісно вигукнув хлопець.

«Для кого добре?»

Він притримав їй двері, а потім вони удвох побігли на третій поверх. *«Ну чому? Чому,*

коли я запізнююся, треба бігти на третій поверх?» Олесі здавалося, що не варто чекати нічого доброго від дня, який так розпочався. Вона зиркнула на годинник. 8:35. П'ять хвилин — це так мало, якщо ти граєшся на комп'ютері на інформатиці чи маєш підготуватися до контрольної, але страшенно багато, якщо ти запізнюєшся на урок. Математики. До Зої. Запізнитися на 30 секунд до неї на урок — це страшний злочин. А п'ять хвилин... За таке вона присуджує смертну кару. Публічну. Міха тихенько постукав і відчинив двері.

— Заходьте, — крижаним голосом промовила вчителька. — Хто тут у нас? Як завжди, Михайличенко... Ну, це не дивина. Мене, певне, заціпить від шоку, якщо Андрій колись прийде вчасно.

О, скільки тієї миті в ноосферу полетіло прохань про те, щоб Міха якось таки прийшов вчасно. Заціпеніла математичка — та це ж мрія всього 8-«Б»!

— А от Олеся здивувала... — вчителька насупилася. — З тобою все гаразд? — запитала майже стурбовано. «Майже», бо турбувалася Зоя Павлівна лише про правильні розв'язки задач, а не про людей.

— Так, — ледь чутно пробелькотіла Олеся.

— Ну, то сідайте! — гаркнула вчителька. — Яка ж це неповага — приходити отак посеред уроку!

Якщо після вчительського питання, чи з нею все гаразд, Олеся сподівалася, що їм вдалося уникнути «п'ятихвилинки сорому», тепер усі сподівання розвіялися.

— Та де ж посеред уроку? Лише п'ять хвилин, — пробурчав Міха, йдучи до своєї парти. І хоч він говорив тихенько, Зоя Павлівна його почула.

— Ви думаєте, що кращі за інших? — вчителька пропекла поглядом Міхину потилицю. Очевидно, він і потилицею відчув, що пахне смаленим, і активно захитав головою. Та було вже пізно — Зоя розійшлася не на жарт, і тепер ніщо не могло спинити потік люті.

— Ні, в жодному разі. То чому ж ви дозволяєте собі запізнюватися, говорити на уроках? — остання фраза адресувалася Діані з Жанкою. Зустрівшись з учителькою поглядами, вони так і завмерли з роззявленими ротами.

— Ви думаєте, що ви різні, такі унікальні? Ні! Ви однаково нікчемні, як... — Зоя закусила свою яскраво-вишневу губу. — Як шоколадні цукерки!

Класом прогуло здивування. Вчителька проходила між рядами.

— Так-так! Ви відрізняєтеся одне від одного не більше, ніж одна цукерка від іншої. От ти, Діано, щось таке, як кокос у шоколаді — обсмоктав і виплюнув. Жанна — взагалі дивна

цукерка. На перший погляд — ніби шоколад, а на смак — суцільна соя.

Жанна витерла рукавом очі:

— Чому я не кокос? — прошепотіла тихенько.

Краще вже бути кокосом в шоколаді, ніж соєю, тим паче що вона дуже любила смак кокоса в солодошах.

— Ти, Віталій, як вишня в шоколаді — чекаєш, що буде смачно, але надто вже солодко. Інна — оптимальний варіант. Молочний шоколад — без якихось витребеньок, претензій на вишуканість, ніжний і в міру солодкий.

Інна всміхнулася. Поки що це була перша приємна характеристика. А Зоя Павлівна не збиралася зупинятися. Зиркнула на Сергія, що сидів поруч із Інною і, здавалося, чекав, що ж скажуть про нього.

— Ти, Сергію, — як горіх у шоколаді. Ніби простий, а можна й зуби поламати.

Сергій спантеличено скривився: то це добре, чи як? Учителька тим часом підійшла до першої парти, за якою сиділи Олеся з Аліною. Дівчата зіщулилися — відчували, що не почують про себе нічого доброго.

— Олеся — староста наша, яка дозволяє собі запізнюватися. Гіркий шоколад, який чомусь вважається вишуканим, а насправді — всього-на-всього лиш *гіркий*, — Зоя наголосила на останньому слові. — Аліна, любов моя єдина... Претендує називатися шампанським

у білому шоколаді, а насправді там стільки ж шампанського, як і шоколаду. А ти, Михайличенку, — учительський погляд став іще суворішим, — припини гиготіти. Ти нагадуєш мені чорний шоколад із перцем. Ніби хочеться спробувати новий смак, але ж шоколаду не чутно, сам лише перець! І потім довго не можеш відплюватися... То про що ми говорили до того, як прийшли правопорушники?

Олеся зиркнула на годинник — «п'ятихвилика сорому» розтягнулася майже на пів години. Тішило те, що до кінця уроку лишалося небагато.

На укрмові теж не вдалося розслабитися: Ольга Федорівна вирішила, що час писати переказ. Та ще й тему вибрала — «Родина в нашому житті»... «*Невже нічого кращого не було?*» Олеся живе з бабусяю й дідусем, її мама — на заробітках. І вона не одна така в класі. До інших, щоправда, батьки приїжджають, бо Європа ближче, ніж Америка. Та й, певне, працюють легально, якщо можуть вивратися додому...

Олеся сиділа чи то сонна, чи просто неуважна. «*Як там дідусь? А якщо йому стане погано, а вдома нікого немає?*» І раптом Олеся кинуло в піт — вона пригадала похорони прадідуся. Саме тоді востаннє збиралася родина в «розширеному складі». До прабабусі в село з'їхалися тітки, дядьки — рідні, двоюрідні, троюрідні... Ще

купа родичів, яких Олеся чи не вперше й востаннє бачила. Тоді мама ще була з нею. Але на тих поминках дівчинка почувалася страшенно самотньою. Усі кудись бігли, щось готували, накривали, весь час метушилися. Двоюрідний дядько Сашко намагався її трохи розважити, але його все одно кудись покликали...

Олесі було самотньо серед того натовпу, що вирував, і дуже страшно. Родичі по черзі підходили до труни прадідуса, щось говорили, гладили по руці, цілували в чоло. А Олесі страшно було навіть поглянути на мертву людину. *«А якщо й дідусь помре? І лежатиме в труні, а я не зможу підійти і попроситися, бо мене скує страх... Якщо дідусь помре, якою буде моя родина? Я і бабуса? Чи це вже не буде родина? Ні, дідусь не може померти! Не зараз! Він мені так потрібен!»* На очі набігли сльози, Олесю трусило від цих думок і спогадів.

Прадідусь також помер від раку. Щоправда, він був не дідусевим рідним батьком, а вітчимом, тому про спадковість не йдеться... Він увесь час курив люльку. Олеся таким його й запам'ятала: прадідусь сидить на сходах, в зубах тримає глиняну люльку і рукою кличе її до себе. Вона погано його знала, бо вони не часто приїздили в село. Але він завжди, нишком від прабабусі, давав їй гроші. А вона принюхувалася до диму з його люльки. Він пахнув не так, як звичайні цигарки, там вчувався аромат якихось трав.

Та все ж прадід дуже багато курив. Чи то вплинуло куріння, чи щось інше, та рак за кілька місяців з'їв його легені. Йому навіть не робили операцію, бо було запізно.

А потім був той похорон. Після нього Олеся допитувалася в мами, з ким вона залишиться, коли повмирають бабуса з дідусем і вона, її мама. Мама всміхалася і запевняла доньку, що ніхто з них не збирається вмирати і будуть вони з нею ще довго-довго. А потім поїхала. Не вмерла, але поїхала так далеко, що її наче й немає...

Олеся відсутнім поглядом свердлила дошку, час від часу терла рукою очі й майже нічого не писала. Це, звісно, не лишилося поза увагою вчительки.

— Олесю? Ти якась не така сьогодні. З тобою все гаразд?

Хотілося крикнути: *«Ні! Нічого зі мною не гаразд! Я спізналася до школи! У мене хворий дідусь! Я п'ять років не бачила маму! І навіть боюся спитати, коли вона приїде... Якщо колись приїде...»*.

Олеся потерла очі, щоб раптом звідти не викотилася зрадницька сльоза, шморгнула носом і сказала:

— Так. Напевно. Не знаю. Може, в мене температура...

— То сходи в медпункт, а замість переказу напишеш твір на ту саму тему.

Температури, звісно, не було, та все ж медсестрі здалося, що Олеся дуже бліда. Вона навіть запитала, чи в неї часом не паморочиться голова. І сказала, що може дати звільнення, якщо Олеся хоче. І дівчина почала додому. *«І треба було ото йти на півтора уроку?»*

Бабусі ще не було, дідусь спав. *«Цікаво, він знову заснув, чи навіть не прокидався?»* Та виявивши в раковині на кухні брудну тарілку, Олеся вирішила, що таки вставав.

Зайшла у вітальню, де тепер спав дідусь. Постояла, розглядаючи його, сонного. *«Такий худий став... Шкіра якась жовта, тонка, майже прозора...»* Олеся зітхнула й пішла в спальню — страшенно хотілося спати.

Прокинулася, не розуміючи, де вона. Їй снилося, що за нею женеться поліцейська автівка з увімкненою сиреною. Власне, ота сирена й розбудила її. Але ні, це не сирена. Це телефон. Інка. Олеся зиркнула на годинник:

— Ого, нічого собі я поспала! Вже й уроки скінчилися.

— Привіт! — бадьоро мовив телефон Інчиним голосом. — Ти як?

— Сплю.

— Ти ок?

— Ти за сьогодні третя, — нагадала їй Олеся. — Зоя й Федорівна також питали, чи у мене все «гарзд».

— То як? Гарзд чи ні?

— Та нормально. Спати хочу.

— Може, в тебе тиск низький? — занепокоїлася Інка. — Руханка може допомогти. І тиск трохи підніме, і збадьорить.

— Та я просто мало спала вночі, то й досипала. Тепер все буде окей.

— Ти впевнена?

— Так. Аліні теж передай, будь ласка. А то ще вона подзвонить спитати, чи все зі мною гарзд. Можу не витримати.

— Добренько, передам. Цьомочки!

— Угу, — і Олеся поклала слухавку.

Вона запхала телефон під подушку, натягнула ковдру до підборіддя й стала думати, чи виспалася, чи ще подрімати... *«Чим же такий поганий гіркий шоколад? Якщо небагато — то він смачний... А якщо багато — то від будь-якого може знудити...»* Олеся знову заплющила очі, коли під подушкою задзижчав телефон. *«Ні, Аліна таки вирішила ще й собі спитати, чи зі мною все гарзд...»* Але це була не Аліна.

— Алло!

— Олесю?

— Так, це я.

— Це тітка Алла.

Насправді тітка Алла доводилася Олесі не тіткою, а бабусею. Але всі дідусеві сестри були молодші за нього, і Олеся звикла, як і мама, називати їх тітками.

— Знаєш, не хотілося б турбувати тебе цим... Але в бабусі не хочу питати, на ній і так стільки всього... Та й зараз вона сама лікується...

«Так, ніхто не хоче мене турбувати чи ускладнювати мені життя, але чомусь всі тільки те й роблять!»

Та вголос Олеся промовила лише:

— Так, я слухаю.

— Знаєш, що твоя прабабуся сказала сьогодні?

— Що? Що знову заблокувала телефон?

Прабабуся останнім часом стільки чудила, що Олеся вже важко було здивувати. А телефони блокувала регулярно й майстерно: два «бабушкофони» навіть у майстерні не змогли розблокувати.

— Що мама прислала вам двадцять тисяч доларів.

— Що?!

Ні, таки здивувала! Олеся спершу жажнулася, а потім розсміялася.

— То вона, мабуть, валюту переплутала. Якщо перевести в гривні, десь так і буде.

— То у вас зараз гроші є? — запитала тітка Алла.

— Так, — відказала Олеся. Нарешті вона зрозуміла, до чого йшлося.

— Але якщо потрібно щось буде для лікування дідуся, ти не соромся, кажи.

— Добре. Але зараз у нас все є. Дякую за турботу.

— Як він? Коли третій курс хіміотерапії?

— Багато спить. Хоча вже трохи сильніший, ніж одразу після хімії. Але першого разу було так само. Тільки він трохи набрався сил — як знову хімія... Наступного тижня третя почнеться... — Олесі на очі набігли сльози.

— Хімія нищить не тільки ракові клітини... А сир із лляною олією він їсть? Я так старалася його переконати... То ж не те що якась бабка сказала, то рекомендація відомого німецького дієтолога — Йоганни Будвіґ. Десь у Європі і клініка є. І харчування дуже важливе, не лише хіміотерапія й вітаміни.

Олеся всміхнулася.

— Сир із лляною олією він їсть. І відварену в кожущках картоплю. І все. Ні вам, ні бабусі не вдалося переконати його. Ви ж знаєте, який він упертий. І якщо на нього тиснуть, то ще більше впирається. Але моя подружка Інна — вона просто маніячка здорового харчування — змогла вмовити. Дідусь навіть каже, що то досить смачно. Принаймні не так гидко, як він собі думав.

— Ну, то й добре. Перекажуй йому привіт. І тримайтеся!

— Добре, дякую.

Олеся поставила телефон заряджатися, вдягнулася, сховала свого ведмедика й застелила

ліжко. «Бабуся навіть не дізнається, коли я його застелила». Сон минув.

— Олесю, — почула з вітальні кволий голос дідуся. — Хто дзвонив?

— Тітка Алла. Питала, чи ти їси сир із ляною олією, і переказувала тобі привіт.

— Та де б я його їв, якби не твоя Інна! Вона могла б зробити успішну кар'єру у будь-якій компанії з мережевим маркетингом. Вмовить тебе взяти будь-що. Навіть якщо воно тобі не треба.

Олеся сіла біля дідуся і всміхнулася.

— А чого б тобі зараз хотілося?

— Сир той ваш я вже сьогодні їв. Може, поставиш картоплю варитися?

— Поставлю. А може, ти ще чогось хочеш? Скільки ж можна сам сир та картоплю їсти?

— А мені більше нічого не хочеться. І не йде.

— І ковбаски не хочеться? — запитала Олеся. — Вибач, я не дражнюся, я знаю, що тобі зараз такого не можна...

— А мені й не хочеться.

— А пам'ятаєш, як ми з тобою їздили в ліс по суніці?

— Аякже. Щойно заходили в ліс, як ти казала, що вже зголодніла. Треба було одразу шукати якусь гарну місцину, щоб сісти й перекусити.

— Ті бутерброди і чай із термоса мені тоді здавалися найсмачнішими у світі.

— Так і є. У лісі все по-іншому смакує.

— Ага. А пам'ятаєш, бабуся якось зробила нам бутерброди із салом, бо ні м'яса, ні ковбаси не було, а ми не хотіли відкладати поїздку? І я їх їла! Хоча страшенно не люблю сало... А сунічки які смачні, щойно зірвані з кущика!

— Тільки ж комусь терпіння бракувало їх шукати... — хитро примружився дідусь.

— Ну, я ж була маленька і дурненька...

— А коли трішки підросла й порозумнішала, то не схотіла їздити...

Олеся зітхнула. Останні два роки вони вже не їздили з дідусем по ягоди на велосипеді. Коли малявка сидить на багажнику — це нормально, а коли шести- чи семикласниця — щонайменше дивно. Сама ж Олеся велосипеда не мала, та й не вміла на ньому їздити. Восени вони вирушали по гриби автобусом, а потім — пішки лісом. Та то вже було не те...

— Але ми ще з тобою поїдемо і по ягоди, і по гриби. І цього разу вже не бабуся нам їсти пакуватиме, а я сама. Тільки ти набирайся сил... — тихо закінчила Олеся.

— Угу, то що з картоплею?

— Уже йду, — і Олеся цмокнула дідуся в чоло.

ДІВЧАЧІ РОЗМОВИ

Олеся втупилася в монітор. *«Як же назвати мій блог?»* Їй не хотілося банальщини, але й пафосу також, хоч вона й збиралася писати про серйозні речі. На сторінці їхнього класу вже було кілька дописів, та Олеся вирішила спочатку написати свій, а тоді вже читати, що понаписували інші.

«Як же багато може змінити одна людина... Минуло кілька місяців, а наш клас більше читає. Не всі, звісно, але все одно більше... І дуркування на уроках ніби стало менше. Навіть Міха посерйознішав... І завдання такі, що хочеться все відкласти, поки не виконаєш...»

Та все ж Олеся ніяк не могла вигадати назву блогу. *«Спочатку напишу, а потім повернуся до назви».*

Люди не завжди говорять про те, що їх хвилює. Частіше вони про це мовчать. Але те невисловлене мучить їх, виїдає зсередини, і вони дратуються й кричать на тих, хто поруч.

Я у своєму блозі писатиму про те, про що не хочу говорити, але про що постійно думаю, що мене непокоїть.

Ми всі знаємо про рак. Час від часу чуємо чи бачимо сумну статистику. Але для нас це все — лише цифри, просто закарлючки на папері чи екрані, аж поки хвороба не почне їсти близьку нам людину.

Досі немає якоїсь однозначної теорії чи версії походження раку. Чому раптом клітини починають мутувати? Якщо ще якось можна пояснити цей процес у зрілої людини — накопичилися шкідливі речовини від випромінювання, харчування тощо, — то чому рак вражає зовсім маленьких дітей, немовлят? Вони ще не встигли ні надихатися, ні наїстися шкідливих речовин... Чому вони мусять страждати, щойно з'явившись на світ?

Олеся повернулася від монітора до дивана. Дідусь спить. Знову спить. Після того, як почалася третя хіміотерапія, йому погіршало. Він уже ніби трохи зміцнів, набрався сил. Більше сидів у кріслі й вишивав, ніж лежав. Став краще їсти. І не тільки картоплю й сир. Їв потроху м'ясо, рибу, овочі. Тільки не сирі, бо від них йому було недобре, а переварені. А тепер от знову — та хімія просто руйнує його.

Олеся зітхнула. Навіщо вона погодилася їхати до Інни на вечірку з ночівлею? Так, у подруги день народження, і вони зараз нечасто зустрічаються після школи. Й Інна запросила лише найближчих — її, Аліну та Сергія з друзями. Але в неї хворий дідусь. Ну, не до вечірок їй — навіть таких крихітних і негаласливих.

Олеся зиркнула на зібрану сумку, що стояла біля дідусевого дивана. Піжама, одяг на вечір і на завтра, зубна щітка, гребінець і, звичайно, подарунок для Інни — обклеєний кольоровим скотчем блокнот (Інка любить хендмейдні штучки), чашка з кумедним котиком і «котячий» браслет. Коти — така ж Інчина пристрасть, як і здорове харчування, й Олеся добре це знає. Олеся давно збрала Інні подарунок — вона дуже любила обдумувати подарунки для близьких і за нагоди купувати «саме ті» дрібнички.

«Напишу, що не прийду. Інна зрозуміє. А подарунок віддам пізніше. Тільки спочатку напишу блог».

Від цього рішення їй стало легше, і пальці знову забігали по клавіатурі.

Це так тяжко, коли хворіє хтось рідний. Ти хочеш розрадити, якось розвеселити, наобіцяти купу всього, що буде після одужання, хоча сама розумієш, що немає нічого веселого, і не знати, чи настане колись те одужання...

Важко про це писати. Навіть тоді, коли весь час про це думаєш. Але мені стало трохи легше. Дякую, якщо прочитали. Не ображатимуся, якщо не читатимете наступні дописи. Обіцяю, що весело не буде.

Олеся поставила крапку і знову зайшла на шкільний сайт. *«Класно, що не треба підписуватися, хоча, думаю, багатьох все одно буде легко вирахувати. І мене також».*

На останньому уроці зарубіжки пан Ігор запропонував несподіване завдання.

— Ви всі любите різноманітні челенджі, чи не так?

Клас схвально загув.

— От і я пропоную вам челендж. Разом із учителем інформатики на шкільному сайті ми створили сторінку, де кожен із вас може завести персональний блог. Доступ до нього буде у вас, у мене, ще кількох вчителів і директора. Ніхто сторонній не зможе прочитати ваш допис, хіба що ви самі поділитесь посиланням. Це, звісно, не заборонено. Можете ділитися з батьками, друзями. А можете писати лише для себе. Усе залежить від вас.

— Там має бути лише текст? Чи можна й картинки, відео? — запитав Віталька.

— А чому б і ні? — всміхнувся пан Ігор. — Формат, заставка, теми — усе це вибираєте ви. Спробуйте виразити себе через свій блог.

— Як це? — перепитала з круглими, як блюдця, очима Жанна.

— Ви пишете про те, що хочете. Що вам видається важливим або цікавим чи смішним.

— То можна і про моду? — запитала Діана.

— І про моду, і про тварин — чого душа бажає. Аби це вам було цікаво. Спробуйте написати хоча б один-два дописи ще до кінця року. По одному допису на тиждень у січні, і щодня — в лютому.

— Ого!

— Та ну!

— Це неможливо!

Пан Ігор знизав плечима:

— Можливо. Ми з Павлом Васильовичем уже влаштували таке минулого року.

— Але ж ви в універі вчитеся, а ми — в школі, — занила Діана, яка страшенно не любила писати.

— Це правда. Але й серед студентів не всі витримали місячний марафон. Та я вам обіцяю, що той, хто в лютому щодня писатиме, отримає цікаві й несподівані сюрпризи.

— Які? — спробував уточнити Міха.

— Так, які? — почувлися й інші голоси. — Нам треба знати. Може, воно того й не варте...

— Ні-ні, — засміявся вчитель. — Цього я вам не скажу. А може, і сам ще до пуття не знаю, — він підморгнув середньому ряду.

Олеся з Аліною презирнулися: кому він підморгнув? «Мабуть, мені», — мрійливо усміхаючись, думала Аліна. «Мабуть, Аліні... Ну, не мені ж...» — морщила чоло Олеся.

«Не знаю, що буде в січні чи лютому, але я вже почала писати». Заставкою Олеся поставила фотографію з морем, піском і крабом. Потерла в задумі підборіддя, потарабанила пальцями по губах і написала: «Рачкі, любов і помідори». «Краб — це, звісно, не рак... Але гарної картинки з раком я не знайшла. Якщо тексти похмурі, то хай хоч картинка буде світлою».

— Олеся, ти хіба не збиралася сьогодні до Інни? — запитав, піднявши голову з подушки, дідусь.

— Збиралася... Але не поїду.

— Чому?

— Бо не хочу, — буркнула Олеся.

Та дідуся не так просто надурити.

— Олеся, хороша моя, ти не мусиш весь час пильнувати мене.

— Але я хочу! — Олеся зірвалася на ноги. — Я хочу бути біля тебе! Я однаково весь час думатиму про тебе... — додала вже тихіше.

— А от цього не треба, — суворо сказав дідусь. — У тебе своє життя. Ти ще дитина. Твоя робота — гратися й розважатися.

— Гратися? — розсміялася Олеся.

— Гратися! — грайливо повторив дідусь. — Ви ж на телефонах граєте? Граєте! У тебе ще будуть серйозні проблеми й клопоти. Та й зараз, певне, є... Але я не хочу бути твоїм клопотом.

— Дідусю, ти не клопіт. Я тебе люблю, — Олеся підійшла й ніжно погладила дідуса по голові.

— То зроби мені й Інці приємність, — сказав дідусь, зазираючи онуці в очі. — Сподіваюся, вона вас годуватиме не сиром з лляною олією, — він тихенько засміявся. Сміх перейшов у кашель.

У двері подзвонили.

— Бабуся що — не взяла ключа? — здивувалася Олеся й пішла відчиняти. Там стояла усміхнена Інка.

— Готова? Хапай речі й поїхали. Авто чекає під під'їздом. Не лімузин, але й не таксі.

Олесині очі округлилися від здивування.

— А ти... — вона зиркнула на годинник, що висів на стіні в коридорі. — Хіба ти не мала заїхати за годину?

— Так. Але я вирішила не чекати, поки ти вигадеш якусь відмовку. Ти не встигла! Де твої речі?

Олеся автоматично пропустила подругу до вітальні, де біля дивана стояла її сумка.

— А звідки ти знала? — йшла вона слідом.

— Що ти захочеш відмовитися? — усміхаючись, повернулася до неї Інка. — Ти весь

час так робиш. Доброго дня! — звернулася вона до Олесиного дідуса. — З Олесею все буде гаразд. Вона вам не надокучатиме аж до завтра. І не забувайте про сирок із лляною олією.

— Слухаюся, панно лікарко! — пожартував дідусь, намагаючись додати своєму голосу бадьорості. — Розважайтеся!

— Дідусю, ти впевнений? — наморщила чоло Олеся. — Ти не хочеш, щоб я лишилася?

— Ходи вже, — тягнула її за руку Інка. — Дай дідусеві спокійно поспати.

«Він і так весь час спокійно спить», — подумала Олеся, але змовчала.

Іннин тато спочатку завіз їх у піцерію, де вже чекали Аліна, Сергій і ще двоє незнайомих Олесі хлопців.

— Зачекалися? А ось і ми! — щебетала Інка, підходячи до столика, де вже вмостилися її гості. — Цього хлопця ми минаємо, — махнула вона рукою на ошелешеного Сергія. — І дивимося далі. Великий і усміхнений — це Сашко. Худенький і задумливий — Макс. Хлопці, це — моя подруга Олеся.

Після всіх оцих «дуже приємно познайомитися» з натягнутими усмішками всі знову вмостилися. Дівчата — навпроти хлопців. Олеся — між Інною й Аліною.

— Сашко — мій, — прошепотіла Олесі прямо у вухо Аліна, і Олеся нарешті зрозуміла,

для чого тут ці тепер уже ніби знайомі хлопці. Вона з докором подивилася на Інку, але господиня свята розгорнула меню й не помітила осудливого погляду подружки.

— Що будемо замовляти? — спитав Сергій тоном розпорядника.

— Я — «Цезар», а ви вибирайте, що хочете, — відповіла Інка.

— Пропоную замовити дві піци, — перехопив ініціативу Сергій. — Одну просту сирну, а іншу з м'ясом.

— З куркою, — уточнила Аліна.

— Думаєте, двох досить? — Сашко зиркнув на сусідній столик, де дівчата наминали свою піцу. — Я голодний.

Олеся мовчала. Макс лише байдуже знизав плечима.

— Бачиш, він, як і я, любить поїсти, — радісно шепотіла Аліна до Олесі. Та лиш похитала головою.

— Для початку — дві, а далі видно буде, — сказав Сергій і покликав офіціанта.

— Саш, а над яким проектом ти зараз працюєш? — запитала Інна, коли офіціант пішов. — Сашко вчиться в художньому коледжі і ліпить класні штучки з глини, — пояснила вона дівчатам.

— Закінчую кілька картин для виставки. Будинки, хмари, коти... Має бути цікаво.

— До речі, про котів! — вигукнула Інка. —

Я ж іще не показувала дівчатам підвісочку, яку ти мені подарував!

І вона витягла з кишені жакетика глиняного пісочно-рудого котиська на ланцюжку.

— Коти — скрізь коти! — вдавано обурено вигукнув Сергій. — Краще б ти виліпив мою голову. Я б тоді висів у Інни на шиї. Ня-я-я-в!

— А цей котяра таки схожий на тебе, — вперше після «дуже приємно» заговорив Макс. — Дивись, які в нього хитрюганські очиська.

— Це в мене хитрюганські очиська?! — обурився Сергій і зі страшною мармизою потягнувся до Максової шиї. Та дотягнутися не встиг.

— А от і наша піца, — сказав Сашко, розбороняючи Сергія й Макса.

Інка з Аліною хихотіли, дивлячись на хлопчачі дурощі, навіть Олеся всміхнулася.

Після успішного поглинання піци і морозива (ну то й що, що зима!) галаслива компанія вирішила податися до ялинки, яку недавно встановили в центрі. Попереду йшли, тримаючись за руки й голосно сміючись, Інка із Сергієм, за ними — Аліна, яка сміливо взяла під руку Сашка і щось натхненно йому розповідала. Позаду мовчки пленталися Олеся з Максом.

— Ти цього року вже бачила ялинку? — запитав нарешті Макс в Олесі.

— Ні.

— І я ні.

І вони знову йшли мовчки.

— Ти весь час якась сумна...

Олеся знизала плечима. «*А чого веселитися, коли вдома хворий дідусь?*» За своїми думками вона не помітила льоду під ногами і ледь не розпласталася на дорозі. Макс вчасно підхопив її за руку і талію.

— Дякую, — дивлячись з-під лоба на хлопця, буркнула Олеся.

— Тримайся краще за мене, — підставив лікоть Макс. Олеся слухняно взяла хлопця під руку. Стало тепліше й затишніше. Та думками вона була далеко. «*Бабуся вже прийшла? А якщо дідусь знову знепритомнів? Краще б уже ці хлопці розходилися, щоб я хоч подзвонила додому...*»

І невдовзі вони справді розпрощалися з хлопцями — по дівчат приїхав Іннин тато. Далі святкування продовжуватиметься у форматі дівич-вечора.

— У вас там точно будуть самі дівчата? — занепокоєно допитувався Сергій.

— Точно-точно, не хвилюйся, дороженький. Хіба що ти мого татка зараховуєш до хлопців, — кокетувала Інка.

Сергій трохи ображено посопів і послав Інці повітряний поцілунок.

— Добре тобі, — буркнула Аліна до Інки. — Сергій — нормальний хлопець. А мені все не щастить.

— Чому? — запитала Олеся. Без хлопців вона почувалася комфортніше.

— Я запитала Сашка, коли ми побачимося, а він відповів, що не має часу на дівчат, бо зайнятий підготовкою до виставки. То навіщо голову мені морочив?

«*То ще хто кому морочив*». Але Олеся промовчала, лише легенько стиснула подружчине плече, а потім потяглася за телефоном, щоб подзвонити нарешті бабусі.

— Ви вже встигли прочитати мій блог? — запитала Інна, коли дівчата повмощувалися на величезному ліжку в її кімнаті.

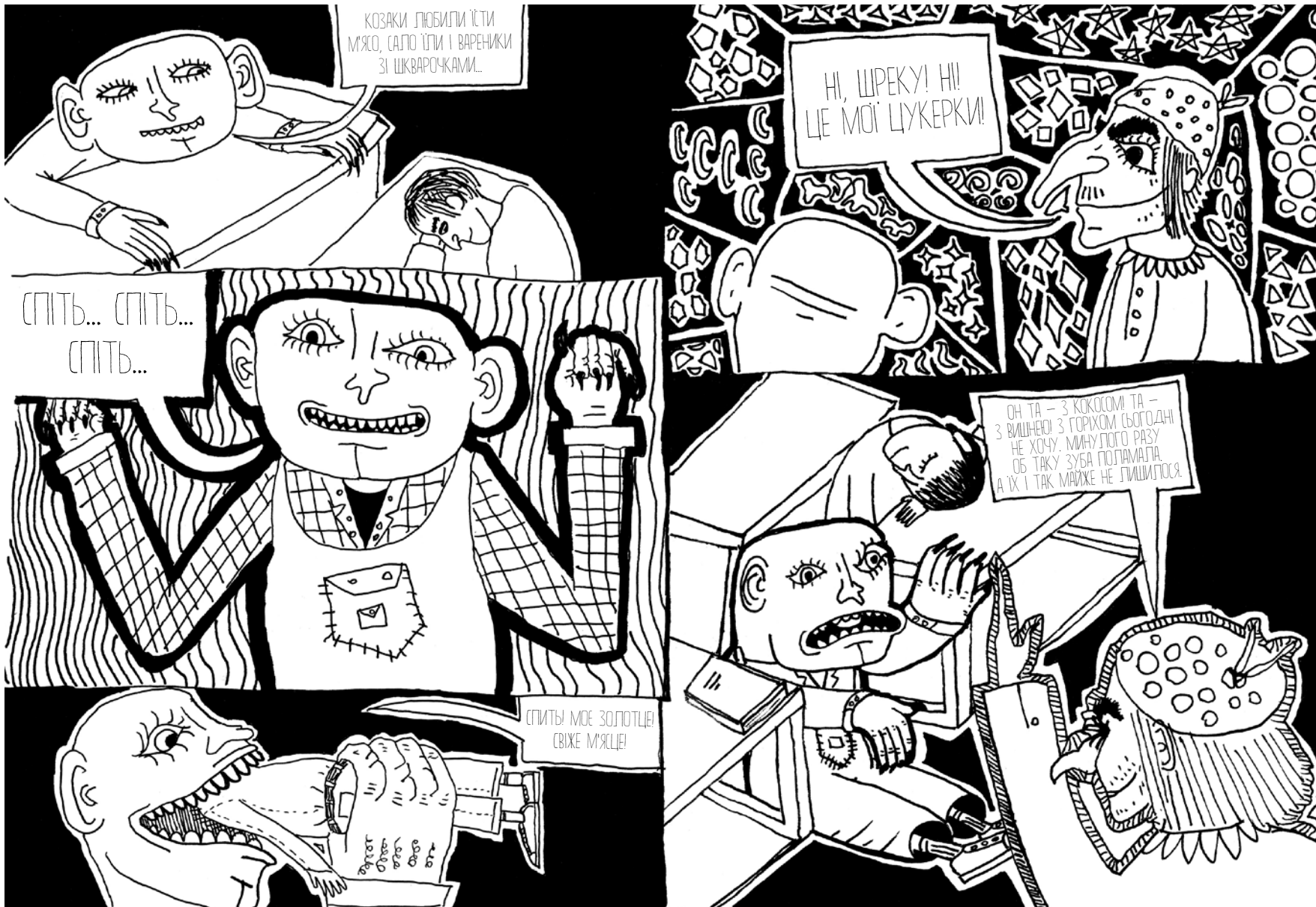
— От для чого одній людині таке гігантське ліжко? — запитала, розпростершись на весь зріст, Аліна. Вона вперше завітала в гості до Інни і все дивувалася, скільки в тієї місця. — Уся моя кімната не набагато більша за твоє ліжко, — зітхнула вона заздрісно.

— Я ще не читала, — докірливо зиркнувши на Аліну, відповіла Олеся. — Бачила, що вже є кілька дописів. Ще й подумала: ото хтось швидкий! Але не читала.

Інна увімкнула ноутбук і зайшла на сторінку з блогами.

— О, дивіться, хтось виклав малюнки, — Аліна тицьнула пальцем у монітор. — Подивимося?

— Та це ж комікси! — вигукнула Інна, запустивши блог під назвою «Малюватор».

ЯКЩО ЗАСНУТИ НА УРОЦІ, МОЖЕ НАСНИТИСЯ, ЩО ТВІЙ УЧИТЕЛЬ ПЕРЕТВОРИВСЯ НА ЛЮДОЖЕРА І ХОЧЕ ТЕБЕ З'ЇСТИ. БЕЗ СОЛІ Й ПЕРЦЮ, ЯК Є — СИРОГО Й НЕЗАСМАХЕНОГО. ЩОБ НЕ ПРОКИНУТИСЯ

РАПТОМ У ПАЩІ — ЧИ, ЩЕ ГІРШЕ, У ЧЕРЕВІ — ЛЮДОЖЕРА (АБО БАБИ-ЯГИ), КРАЩЕ НЕ СПАТИ НА УРОКАХ. ЛЮБИ ДРУЗИ, СПІТЬ У ДОМА В СВОЇХ ЛІЖЕЧКАХ! ДОВШЕ ПРОЖИВЕТЕ!

— Кру-у-уто! — протягнула Аліна. — Це ж наші Шрек і Зоя. Цікаво, а хто ж цей Малюватор? Не знала, що в нас у класі хтось так гарно малює.

— Буде більше дописів, думаю, ми зможемо вирахувати, — сказала Інка.

— То покажи ж свій блог, — нагадала Олеся подружці.

— Та куди мені до Малюватора! — засміялася Інка. — Я зовсім не оригінальна. Як завжди, про здоровий спосіб життя.

Аліна закотила очі. Олеся показала їй кулака. Хоч вона також любила піцу, картоплю фрі й тістечка, і якогось іншого дня могла б відстоювати своє право поїдати їх, та сьогодні — Іннин день народження, тож хай говорить, про що хоче.

На заставці Інниного блогу красувалася розсипана вівсянка, склянка кефіру й фрукти.

— Навіть якби ти не сказала, я би зрозуміла, що це — твій блог, — всміхнулася Аліна.

— А я й не збираюся ховатися. І нічого секретного не писатиму, тому добре, що мій почерк впізнаваний.

— Ти хотіла сказати — шрифт, — спробувала пожартувати Аліна.

— Ні. Шрифти я використовуватиму різні.

— Добре, то читаємо, чи як? — Аліні вже хотілося чогось іншого, а не читання блогів.

Крок за кроком

Я розумію, що назва мого блогу не надто оригінальна. Інформація також не вирізнятиметься свіжістю й оригінальністю. Ми всі знаємо, наскільки важливий здоровий спосіб життя, та не завжди по-справжньому переймаємося власним здоров'ям. *Mens sana in corpore sano* — цей відомий латинський вислів знає кожен, та чомусь до нього не ставляться достатньо серйозно. «У здоровому тілі — здоровий дух». Саме в цьому, крок за кроком, я й переконуватиму вас. І буду справді щаслива, якщо ви потихеньку, маленькими крочками, рухатиметеся дорогою здоров'я. Навіть після перших кроків ви помітите, що на правильному шляху.

Часто можна почути: а чому ми не можемо харчуватися так само, як наші предки? Вони їли багато хліба, каш, і вся їжа була жирною. Це все так, але ж вони щодня важко працювали фізично, саме тому потребували калорійної їжі — щоб упродовж всього дня підтримувати сили.

Які навантаження у нас? Пройтися по квартирі, вийти до авто чи маршрутки, дійти до школи/роботи. Все. Ми не потребуємо дуже калорійної їжі, а організм її не використовує, бо для лежання на дивані не потрібно багато енергії.

Окрім того, їжа, яку споживали наші предки, була екологічно чистою — її вирощували на полях-городах. Солили-квасили, але вона однаково була максимально натуральною.

Що ж відбувається зараз? Окрім того, що ми їмо більше, ніж потребуємо, та ще й настільки оброблено-перероблену їжу, що не знати, чого від неї більше — користі чи шкоди.

Барвники, консерванти, підсилювачі смаку... Скільки їх ховається у цукерках, тістечках і ковбасах? А ще ж там є цукор і жири, яких ми не бачимо, то й не рахуємо...

Не хочу нагнітати й лякати, хоча це насправді страшно. Та якщо ви й далі маєте намір читати мій блог, то маю для вас невеличке завдання: ідучи у крамницю наступного разу, обирайте максимально натуральні йогурт чи печиво. Це буде перший крок до здорового способу життя.

Підказка: що довший список складників із незнайомими і дивними назвами, то менше користі для вашого організму і більше хімії у цьому продукті.

До зустрічі! Сподіваюся, після читання етикеток вас не мучитимуть кошмари, як було колись зі мною...

— Ну? — спитала Інна, коли Олеся закінчила читати вголос її допис.

— Що — ну? — відповіла питанням на питання Аліна.

— Що скажете?

Олеся мовчала. От ніби вона давно все те знала, але слова якось по-новому склалися, й Інці вдалося щось у ній зачепити. А може, то все через дідуся? Олеся й досі шукала причини його хвороби, а що знайти нічого не могла,

то готова була повірити і в погану екологію чи канцерогени у продуктах харчування.

— Життя надто коротке, щоб читати етикетки, — легковажно кинула Аліна.

— А я спробую, — відказала Олеся. — Не тільки читати етикетки, а й серйозніше ставитися до твоїх порад.

— Ну, дякую, дорогенька. Якщо завдяки моему блогу хоча б кілька людей задумається і змінить свій раціон, я буду щаслива.

— Дивні речі тобі потрібні для щастя, — засміялася Аліна. — Хоча... чому ні? Великий дім і багаті батьки у тебе є, найкращий хлопець у місті є, — Аліна піймала Іннин погляд з-під зведених брів. — І не сперечайся! Кращих немає! Я знаю. Хоча Сергій і не був моїм хлопцем. То що ще треба? У тебе немає жодних проблем, от ти й переймаєшся харчуванням і здоров'ям.

— Аліно! — Олеся сердито зиркнула на подругу й замотала головою. Вона розуміла, що Інна запросила Аліну через неї. А могла б запросити якусь йогиню чи йожку, чи як там звуться дівчата-йоги. Але покликала Аліну, щоб у Олесі не було причин відмовитися. Аліна хоча б у день народження Інни могла утриматися від цих своїх колючок.

— Олесю, все ок. Я знаю, що Аліну не виправить мій блог, — усміхаючись, сказала Інна. — А ви вже щось писали?

— Ні, — відказала Аліна.

— Так, — відповіла Олеся.

— Почитаєш нам? — запропонувала Інна.

— Ні. Якщо захочете, прочитаєте потім. Він зовсім не веселий, мені не хочеться наганяти сум у твій день народження.

— От-от, хочеться чогось веселішого! — погодилася Аліна.

Інна докірливо зиркнула на неї, але нічого не сказала.

— Добре, можемо подивитися щось. «Фантастичні звірі»? Чи «Красуня і Чудовисько»?

— О, Чудовисько там круть! Я б хотіла, щоб хтось тримав мене такими міцними лапами! — замріяно промовила Аліна.

Олеся з Інкою презирнулися й пирснули від сміху.

— То що? Йдемо донизу? У підвалі в нас спортзал і кінотеатр.

— От про це я й казала! — вигукнула Аліна. — Спортзал, кінозал, а салону краси у тебе немає? Може, нігті б нафарбували чи якусь масочку для релаксу?

— Ти знаєш, мені нарешті подобаються твої пропозиції, — всміхнулася Інна. — Пропоную переодягтися, бо я вже дихати не можу в цих тісних джинсах. В улюбленому спортивному костюмчику почуватимуся значно краще. Масочки, манікюрчик... А потім, усі такі гарнющі-

прегарнющі, підемо милуватися Чудовиськом. Ну і Еммочкою також.

— Навіть не уявляю, хто б ще міг зіграти Белль, як не Вотсон. Вона така мімішна, — кліпала очима Аліна, очевидно зображаючи мімішність.

— Вона не просто актриса, а молода жінка з принципами. Феміністка й захисниця прав жінок по всьому світу, — Олеся обурили слова подружки.

— Усе це не заперечує того, що вона — няшка, — стояла на своєму Аліна.

— Дівчата, ви ж не сваритиметеся через це? — підсміюючись над подругами, сказала Інна. — Ви собі як хочете, а я вдягаю спортивний костюм.

Олеся з Аліною потягнулися до своїх сумок і повитягали зручний одяг. Футболки, легінси й шорти. Олеся вже не раз була в гостях в Інни і знала, що в них завжди тепло, навіть на підвальному поверсі. Тому й узяла шорти.

— Ти не голиш ноги? — запитала її Аліна.

Олеся почервоніла. Хотілося спитати: «А вже треба?». Та якщо Аліна питає, значить, треба. Якось вона про це ніколи не думала. Точніше, дивувалася, що і в Інки, і в Аліни завжди гладенькі ніжки, але думала, що просто в них волосся світліше й тому непомітне. Або не росте. Хіба ж такого не могло бути? Вони з дівчатами ніколи про це не говорили. А з ким іще

вона могла про таке говорити? З бабусею? Та ж ніколи не голила ноги. Лише під пахвами. Тож під пахвами й Олеся вже другий рік голить, хоч там, як каже бабуся, лише пушок.

А з мамою по скайпу в них ніколи не доходило до відвертих розмов. Так, лише якісь смішки про подружок і косметику. Про важливе вони не говорять, а мовчать. Мама навіть не питає, чи є в Олесі хлопець. І Олеся це дуже цінує, бо не любить отаких питань «в лоба». На жаль, не всі родичі такі толерантні. І при зустрічі ледь не перше, про що питають: «А в тебе вже є хлопець?» — «Ні, немає». — «А чому?» «А по качану. Відчепіться зі своїми дурнуватими питаннями. Немає в мене ні тата, ні мами (майже), і хлопця немає. Нікого немає! Чому питаєте про хлопця, а не про те, чим я живу, що для мене важливе, про що я читаю, що думаю про ситуацію в країні? Замала для цього? А для хлопця не замала?!»

І чого це Аліна сьогодні до всього дододбується? Тому що керамік Сашко її відшив? Чи то просто в Олесі поганий настрій, і їй ввижається те, чого немає насправді? На щастя, Інна виручила Олесю.

— Не обов'язково голити. Можна робити епіляцію. Але це болюча процедура, особливо першого разу, тому сьогодні я тобі таке не пропонуватиму. Краще обмежимося масочками

й манікюрчиком у нашому дівчачому салоні.

— А ти робиш епіляцію вдома? — здивувалася Аліна.

— Так, у нас із мамою є восковий епілятор. Коли вперше мама знімала мені ті папірці з воском, я верещала на весь дім. Аж тато прибіг і просив маму перестати з мене знущатися, — сміялася, пригадуючи, Інна. — Але я вже звикла. І тепер не так боляче. І то не так часто, як голити ноги.

— Зате принаймні голити не боляче, — докинула Аліна.

— Кожен обирає своє, — усміхнулася вже перевдягнена Інка, причісуючи й заколюючи волосся.

На сходах почулися кроки, а потім пролунав стук у двері.

— Можна? — зазирнула Іннина мама. — Дівчата, хочете пирога з чаєм?

— Ми спустимося трішки пізніше, мам. Можна позичити кілька твоїх гель-лаків і лампу для манікюру?

— Звісно. Фарбуватимете?

— Ага. Які ж іще в нас можуть бути бажання? Пофарбувати нігті, помилуватися Чудовиськом і пошепотіти в темряві. Може, аж до світанку... — замріяно промовила Інна.

— Або поки не прийде справжнє Чудовисько-о-о-о! — Аліна, вдаючи чи то Чудовисько,

чи зомбі, посунула на Інну, яка з дикими вересками тікала від неї, вистрибнувши на ліжку з чарівними словами: «Я в хатці!».

Олеся всміхнулася. Восьмий клас, а бавляться, як малі діти. Витягла з кишені телефон — немає повідомлень. «Ну, значить, у них все гаразд. Не дзвонитиму бабусі».

ЗЦІПЛЕННЯ ПІДТРИМКОЮ

— Олеся, ти впевнена? — вкотре запитала Інна, намагаючись дивитися так благально, як кіт у мультику про Шрека.

— Іннусю, вибач. Я ж на день народження до тебе прийшла, а Новий рік — сімейне свято.

— З телевізором, бабусею, дідусем і олів'є? — перепитала подруга.

— Так. І мамою по скайпу, — додала Олеся.

— Шкода...

— І найкращими подругами в телефоні, — Олеся схилила голову набік і обійняла подругу за плече.

Інна ткнулася підборіддям їй у плече. Два тижні вона намагалася переконати Олеся святкувати Новий рік із нею, Сергієм та їхніми друзями. Розповідала про нові настільні ігри. Обіцяла гру в «Мафію». Заманювала її Аліною, хоч їй і не надто хотілося ту запрошувати. Сама

відмовилася від поїздки з батьками в гори — все намарне, Олеся ні на що не спокусилася й відмовлялася зустрічати Новий рік не вдома.

— Я знаю, навіщо ти це робиш. Дякую, але не треба, — Олеся похитала головою. — Не відмовляйся задля мене від своїх бажань.

— Пізно, — сказала Інка. — Та я не шкодую. Якщо раптом передумаєш, дай знати, — підморгнула Олесі й попрямувала до вікна, де на неї чекав її вірний лицар Сергій, тримаючи і свій наплічник, і добряче напаковану Іннину сумку. — Я завжди на зв'язку! Не забувай дзвонити!

Олеся кивнула і помахала друзям. Якби дідусь не хворів, напевне, вона радо пристала б на пропозицію подружки. Причому з першого разу, без двотижневих вмовлянь. Це було б справді круто — зустріти Новий рік без дорослих. Ну, майже без дорослих. Іннині батьки все ж не лишили б їх самих удома. Чимале товариство для «Мафії»! Настільні ігри! Інна добре знала, чим можна заманити Олесю. Вона хоч і не любила гамірного товариства, але зовсім не заперечувала проти того, яке розділяло її захоплення. У їхньому ліцеї якийсь час навіть функціонував ігровий клуб, куди по черзі приносили настільні ігри. Олеся відвідувала його разом із Аліною, хоча та ходила туди не стільки заради ігор, скільки заради хлопців. На жаль, клуб досить швидко закrywся, бо пішов учитель, який його організував.

Олеся зітхнула. Удома мала з десяток ігор — деякі присилала мама, — але з бабусею й дідусем вони давно не грали. Точніше, з дідусем ще донедавна грали в ті ігри, де можна грати удвох, бабуся ж весь час була заклопотана то на кухні, то прибиранням чи пранням... І не дивно, якщо вона стільки всього забороняє Олесі! «Ту чашку не бери! Той рушник не чіпай!» То колись, як мама жила з ними, вони бавилися всі вчотирьох. І це було по-справжньому весело.

З цими думками Олеся, замотана шарфом аж до носа — холоднющий вітер не зважав на пуховик, теплу шапку й рукавиці, хотів заморозити її просто на вулиці, — ішла додому.

Дідусь не спав. Навіть не лежав на дивані, а сидів у кріслі, чого давно не траплялося.

— О! — тільки й спромоглася сказати здивована Олеся. — Будеш вишивати?

Дідусь перебирав запаси кольорових ниток.

— Та ні, ще не маю сил. Та й очі болять... Просто хотів підібрати нитки твоєї мамі на картинку. Хотів би вишити до дня народження. Може, ще будуть сили...

— Звісно, що будуть! — підбадьорила його Олеся. — Ка-ні-ку-ли!!! Я весь час буду вдома, тож зможу тобі щось допомогти.

— Вишивати? — біля усміхнених очей дідуся зібралися зморщечки.

— Ні, — задерла підборіддя. — Веселити!

Дідусь сміявся самими очима, а потім раптом закашлявся. Зникла усмішка й з Олесино-го обличчя.

— Лягай, дідусю, — підбігла до нього і взяла за руку. — Знаєш, що мене сьогодні врятувало від морозу і страшнючого холоднючого вітру?

— Звідки ж мені знати? Іннин тато підвіз?

— Та ні! — Олеся підбивала дідусеві подушку. — Мене врятували шарф і шапка, які ти сплів. Ти ж пам'ятаєш про наш секрет? — вона примружила очі.

— Звісно, — ледь усміхнувся дідусь.

— Так! — Олеся сьогодні була в гуморі. — То все подвійний шар любові.

Йй було років сім, коли вона вперше сказала, що сплетені дідусем речі тепліші за куповані й приємніші на дотик, не кусючі, навіть вовняні, бо в них подвійний шар любові. Відтоді усі родичі замовляли в дідуся теплі речі з подвійним шаром любові.

— До речі, про любов, — підняв вказівного пальця догори дідусь. — Бабуся сьогодні купила всяких-різних цукерок. Є й ті, що ти любиш. Там, на столі в цукерниці, — дідусь махнув рукою в напрямку вікна.

Олеся підійшла до столу біля вікна. Цукерниці справді була повнісінька. «Корівка», «Сливки-лінивки», «Ромашка»... Мамині улюблені. Мама не дуже любить цукерки, хоча обохнює торттики й тістечка, але «Ромашку»

може їсти жменями. Олеся перекладала цукерку з руки в руку, прокручувала її, вирішуючи, їсти чи ні. Витерла внутрішнім боком долоні праве око, бо там зачалася непрохана сльоза. І відклала «Ромашку». «Це мамина улюблена цукерка. Я не люблю "Ромашку"». Олеся вже вирішила, що не хоче ніяких цукерок, коли побачила коричнево-пісочну обгортку з намальованими слідами-лапками.

— Що це? «Шоколапки»? Дідусю! — вона стрибала по кімнаті, як мала дитина. — Я так давно не бачила таких цукерок. Пам'ятаєш, ми ходили по них на гуртівню, коли я була малою?

— Угу, — мугикнув сонний дідусь. Та зараз Олеся не мала наміру давати йому спати. Вона сіла на диван і взялася скоромовкою згадувати:

— Пам'ятаєш, я була зовсім мала — років три. І ми з тобою тоді часто ходили на гуртівню. Бабуся з мамою давали нам списки продуктів, а ми обов'язково купували цукерки. Ти казав, щоб я сама вибирала, які хочу, хоч мама і не дуже дозволяла тоді їсти шоколадні. Але ж «Корівка» швидко набридає, хоч вона й досить смачна. Поки я їла саму «Корівку», було ніби й ок, а коли спробувала інші, то вже «Корівки» й не хотілося.

Дідусь усміхався, насолоджувався теплом Олесиної долоні на своїй руці й надовго заплющував очі, та все ж розплющував знову, щоб дослухати онуччину розповідь.

— І одного разу ми купили отаких-от «Шоколапок», — Олеся помахала цукеркою в дідуся перед очима. — Ти дозволив мені самій нести пакет із цукерками. Пакет чималий такий, а цукерок там — дві жмені. І я йшла й теліпала ним. І, мабуть, співала, — Олеся захихотіла. — А потім ми переходили дорогу, а я все ще теліпала тим пакетом. І він розірвався! Прямо на дорозі! І всі цукерки висипалися! Я розплакалася, бо хотіла їх позбирати, а ти тягнув мене за руку, бо нам загорілося червоне світло. Ми тоді віднесли все куплене додому, а потім знову пішли по цукерки. І я знову несла їх. Тільки вже не теліпала, хоча пакет, певне, і не розірвався б, бо ти попросив у касирки додатковий.

Олеся погладила дідусеву руку.

— Дідусю, я тебе дуже люблю. Хочеш цукерку?

— Ні. Чого-чого, а солодкого мені не хочеться.

— То я з'їм за тебе.

— З'їж. А я за тебе посплю, — останні слова дідусь промовив уже із заплющеними очима. Олеся вже не усміхалася. Зітхнула, встала і пішла до столу з комп'ютером, дорогою прихопивши собі ще трійко «Шоколапок». «З'їм за себе і за дідуся».

Зайшовши на класну сторінку, Олеся побачила нові дописи. Інна новий крок описала, і Малюватор щось виклав, і «Любителька тварин». Оцю «любительку» вони з Інкою й Аліною

одразу вирахували — то Жанка писала про свою собаку. У класі більше не було таких божевільних собаколюбів, як вона, хоча й собаконенависників не було. А от Малюватора досі не розсекретили. Це точно хтось із хлопців. Але хто? У художку ніби ніхто не ходив, на уроках малювання ніхто особливо не вирізнявся... Загадка. А може, то й не з їхнього класу, бо пан Ігор казав, що й з 8-«А» просилися приєднатися до челенджу. А їх Олеся зовсім і не знала. Хіба кількох — тих, що з нею до садочка ходили.

«Спочатку напишу, а потім читатиму», — як завжди, вирішила Олеся.

Зцілення підтримкою

От мені чомусь не хочеться писати слово «лікування». Я розумію, що лікування і зцілення — синоніми. Але для мене *лікування* звучить якось вороже, як втручання, примус, виправлення помилки, якої припустився людський організм. А *зцілення* — відновлення втраченого балансу, сил. Щоправда, *зцілення* частіше використовується, коли говорять ледь не про диво. Мені здається, підтримка близьких людей зцілює. Не лікує, а зцілює. Допомогає вистояти у важкому двобої з хворобою. Коли поруч є хтось, хто вірить у тебе, навіть тоді, коли ти сам не віриш, хтось, хто підтримує попри все — попри вердикти, діагнози, — це тримає людину. Навіть якщо їй не вдасться побороювати демона хвороби, вона піде зі світлим образом своїх близьких, які до останнього підтримували.

Значно важче боротися, коли ти бачиш нерозуміння і зауважуєш дивні рухи за своєю спиною. Так, природа раку й досі не досліджена до кінця, але страх близьких, безумовно, передається людині (свідомо не пишу *хворому*, бо мені не подобається це слово, та чи й є взагалі *здорові* люди?), і їй ще важче змагатися з хворобою.

Олеся відірвала погляд від монітора й подивилася на дідуся. Він же не міг не помітити, що замість одного рушника для рук у ванній тепер висить аж три. «Кожному — свій», — як пояснила цю зміну бабуся. Олеся ж добре розуміла причину бабусиних вчинків. Бабуся й досі підсовувала їй ті ненависні пластикові капці «для душу». Олеся щоразу виносила їх із ванної і запихала у шафку зі взуттям у коридорі. Бабуся ж щоразу, коли Олеся йшла митися, заносила їх до ванної.

На кухні царювали ще дивніші порядки. Раніше тому, хто хапав якусь вірусяку, бабуся виділяла окремий посуд — щоб, не дай боже, не заразити інших. У дідуся окремий посуд відтоді, як він дізнався про хворобу. А бабуся ще й додає до його стосика тарілки чи чашки, які він узяв зі спільної шафки. Олесі це не подобається. Якщо вона це бачить, то й дідусь також. Хіба ж таке комусь приємно? При дідусеві вона обмежувалася обуреними поглядами, а в розмові з бабусею сам на сам та знову й знову розповідала, як ретельно все вичищають в онковідділенні.

— Ти ж там не була. А побачила б своїми очима, як вони навіть журнали для записів протирають хлоркою, то й у душ ходила б у шльопках, і витиралася б тільки своїм рушником, — повторювала бабуся.

Олесі щоразу хотілося сказати, що вона там була, але нічого аж такого не бачила. Смердить ліками і хлоркою, так — ото й усе.

Саме тому я вважаю, що підтримка надзвичайно важлива. Хай яким би чудовим був догляд, якими чудодійними й дівими — ліки, це не всі складники рецепту зцілення. Присутність, підтримка і щирі слова близьких не менш цілющі. Та все ж лікує щирість, а не страх. Страх заразний і вбивчий. Не можна дозволяти страху завладіти своїми думками й думками близьких. Щирість і сміх — ліки від страху. У нашій пам'яті удосталь веселих спогадів, які зможуть викликати усмішку тих, хто потребує зцілення. Зцілюймо підтримкою й усмішкою!

Олеся перечитала написане. Не зовсім те, що вона хотіла сказати, але хай буде. Часом стільки думок вирує в голові, та коли хочеш викласти — слова якось зовсім не так складаються...

«З кого б почати? — думала Олеся. — З Інки чи з Малюватора?» Що в Інни — приблизно зрозуміло. Перейнявшись її дописами, Олеся навіть почала пити воду з медом і лимоном натще. А от Малюватор — то повна несподіванка. Та Олеся точно знала, що буде дотепно й цікаво.

СЬОГОДНІ МИ ВИВЧАТИМЕМО РІЗНИХ КРОВОПИВЦІВ. БІЛЬШІСТЬ ІЗ НИХ П'Є КРОВ ТВАРИН, АЛЕ Є ЙІ ГУРМАНИ, ЯКІ ХАРЧУЮТЬСЯ ЛИШЕ ЛЮДСЬКОЮ КРОВ'Ю

ЧОМУ ТИ? БІЛЬШЕ НІКОМУ БУЛО?

НІКОМУ. І Я ЇЇ НАЙБІЛЬШЕ ЛЮБЛЮ.

А ЩО З СОБАКОЮ? БЛОХИ? ЧИ КРОВОПИВЦІ ПОКУСАЛИ?

НІ, ВОНА ВАГІТНА. ЗА ДВА ТИЖНІ БУДУТЬ ЦУЦЕНЯТА.

А ОЩІ... КРОВОПИВЦІ П'ЮТЬ КРОВ ЛИШЕ ДИКИХ ТВАРИН, ЧИ ЙІ ДОМАШНІХ ТАКОЖ?

ЦЕ ХТО СПИТАВ?

ЦУЦЕНЯТА?

Т-Т-ТАК

ТИ Х ПОДАРУЄШ ОДНЕНЬКЕ ЦУЦЕНЯТКО УЛЮБЛЕНОМУ ВЧИТЕЛЮ?

Я? КОМУ?

ДАНА? А ЧОГО ЦЕ ТИ ПРОПУСТИЛА МИНУЛИЙ УРОК?

МЕНІ!!!

А ВИ ЛЮБИТЕ СОБАК?

ЗВІСНО, ОСОБЛИВО МАЛЕНЬКИХ, СВИЖЕНЬКИХ.

Я... Я... Я...

ТАК! ТИ!!!

Я (СВОЮ СОБАКУ) ДО ВЕТЕРИНАРА ВОДИЛА.

ЩО?!?

У ЦУЦЕНЯТ НАЙСМАЧНІША КРОВ.

ХАРТЮЮ, ЗВІСНО. УРОКІВ НЕ ПРОПУСКАЙ.

ВИСНОВОК? © ТРЕБА ПЕРЕВІРЯТИ Й ЦІЛКОВИТО НЕ ДОВІРЯТИ НАВІТЬ ТИМ ЛЮД'ЯМ,

ЯКІ ЛЮБЛЯТЬ ТВАРИН. ХТОЗНА, ЧОМУ ВОНИ ЇХ ЛЮБЛЯТЬ. МОЖЕ, КРОВ П'ЮТЬ.

Олеся сиділа за компом, її плечі здригалися від сміху. Вона навіть рота затулила долонею — щоб не розреготатися вголос і не розбудити дідуся. От із чого б іще вона зараз сміялася? Гадала, що їй зовсім не до сміху. Але Малюватор, мабуть, будь-кого зможе розсмішити.

Малюватор таки з їхнього класу, бо цю розмову Жанки з Пилею Олеся добре пам'ятала. Одного дня Жанни не було у школі, а наступного Пиля допитувався чому, і вона сказала, що водила свою спанієльку до ветеринара. І Пиля справді жартома просив у неї цуцика. Щоправда, про кров нічого не було. Але Пиля в образі Чахлика Невмирущого просто розкішний!

«О, тут уже й коментарі є!»

LOL 😏

МАЛЮВАТОРЕ, А Я ЗНАЮ, З КОГО ТИ МАЛЮВАВ ЧАХЛИКА!

А ПРО ШРЕКА ЩЕ БУДЕ? 😏

КРОВІ, БРО! БІЛЬШЕ КРОВІ!

МАЛЮЙ ЩЕ!!!

Олеся ще трохи похихотіла собі в плече, хапнула зі столу телефон і, зачинивши за собою

двері, заховалася у спальні. Вона сіла на стілець біля вікна — так видно, що відбувається надворі: на їхньому боці вулиці перехожі кутаються в коміри і шалики, поспішають додому; на протилежному — до зупинки одна за одною під'їжджають маршрутки. То новенькі жовтенькі «Богдани», то смугасті допотопні стариганчики. З маршруток вискакують люди і, як ті мурашки, розбігаються в різні боки. Хтось волочить ялинку. *«Справді! До Нового року менше тижня! Треба ж і нам ялинку поставити, бабуса вже кілька днів про це торочить!»* Хтось несе величезні пакети із супермаркету. Олеся намагалася вгадати: там традиційний набір для олів'є, мандаринки і шампанське чи щось делікатесніше — копчений лосось, креветки?

Спостерігаючи за перехожими, вона водночас набрала Аліну:

— Ти вже читала? — запитала вона без формальних привітів.

— Що? — не второпала одразу подруга.

— Блог!

— Ти про Малюватора? — уточнила Аліна, і її голос одразу пожвавився. — Це так круто! Дана — це ж Жанна!

— Так. Ти пам'ятаєш той їхній дивний діалог?

— Про вагітну собаку? Хіба таке забудеш? — зареготала Аліна. — А вона ще в кінці запитала Пилю, чи він знає, як приймати пологи в собак!

Подруги сміялися разом, хоч були на різних кінцях міста. А за кілька годин відстань ще збільшилася, бо Аліна сіла на потяг до Карпат, а Олеся залишилася вдома, з бабусяю й дідусям. І мамою по скайпу, яка зустріла з ними Новий рік за українським часом, а потім пішла зустрічати за американським — до свого учня Стівена. Чи Стефана? *«Треба буде розпитати маму про цього Стефана. Здається мені, він не просто учень і товариш»*, — з такою думкою Олеся засинала тієї новорічної ночі.

ДИСКОТЕКА У ДЕНЬ ЗАКОХАНИХ

Підійшовши до школи й почувши голосну музику, Олеся пошкодувала, що погодилася на цю авантюру. *«Я не люблю, коли збирається купа народу. Не люблю, коли всі кричать, бо інакше ніхто не чує. Чого я сюди прийшла? А якщо дідусеві щось буде потрібно, а бабуся не почує його з кухні за своїм радіо?»* Олеся вже готова була розвернутися й піти додому, коли почула Інчин голос:

— О, Олеся! Йди до нас!

Із-за дверей вигулькнула здивована Сергієва голова.

— А я думав, ти не прийдеш.

— А я казала, що прийде! Ой, як чудовенько! Ти тепер винен мені бажаннячко, — хитро усміхаючись і ворущачи бровами, сказала Інка.

— Я знаю, яке твоє бажання! — примружився Сергій. — Щоб я поцілував тебе!

— Ой, то в тебе завжди лише поцілунки в голові, — вдавано обурилася Інка, коли вони наближались до епіцентру подій.

«І що ти собі думала, коли погодилася прийти на дискотеку в День святого Валентина? Ясно ж, що тут купа закоханих, всі оці лизь-лизь, цьомки-бомки... — Олеся страшенно сердилася на себе. — І воно тобі треба було? Сама винна».

— Оле-е-е-сю-у-у! — якимось дивом почула вона.

Роззирнулася — Аліна. Стоїть біля двох хлопців. Можна було б сказати, що вони схожі, бо обоє вбрані у світлі джинси, темно-сірі светри і білі шарфики, але один чорнявий, а інший русявий. Інка з Сергієм пішли танцювати. Вони ж не Олесю няньчити сюди прийшли. Злість на себе наростала. Аліна махала їй рукою — мовляв, ходи до нас. Олеся насупилася й похитала головою. Тоді Аліна сама прибігла до неї.

— Ти їх бачила? — защебетала радісно.

— Кого? Інку з Сергієм? Бачила, — буркнула Олеся.

— Та ні, хлопців, біля яких я стояла. Хочеш, познайомлю? Вони з десятого класу.

— Ні, не хочу.

Не звертаючи особливої уваги на Олесині слова, Аліна щебетала далі:

— Вони такі класні! Такі веселі! І з почуття гумору все ок. Тобі хто більше подобається?

Олеся знизала плечима: а чого вони мали їй подобатися?

— Я не знаю, кого вибрати. Русіка чи Свята. Вони обидва такі класні! Такі файні!

«Ти це вже казала».

— Щось ти сьогодні не дуже говірка... — кинула стурбований погляд на Олесю Аліна, а втім, лише поспіхом муркнула: — Ну, бувай! Вертаюся до хлопців, щоб хтось не перехопив. Ти Діану вже бачила?

Олеся похитала головою.

— У неї таке-е-е плаття! Коротесеньке, обтисле, із о-о-отакенним декольте, — Аліна показала на собі. — Усі хлопці аж слину пускають, як її бачать. Ну все, біжу.

Олеся провела поглядом Аліну, яка справді побігла до Свята і Русіка. *«Хто з них хто? Русік — русявий? Чи чорнявий? А, яка різниця!»* Аліна теж, до речі, була при повному параді. Тісенька блузочка, яка підкреслювала бюст, а він в Аліни вже ого-го вимахав (не те що в Олесі — якесь непорозуміння), коротенька спідничка, яка в усій красі показувала стрункі ніжки — Аліна себе несла не гірше, ніж Діана. От тільки Діана прийшла, щоб поглянути на всіх зі своєї недосяжної висоти — ну, на таких підборах про висоту можна говорити буквально. А Аліна — щоб спробувати піймати у сіті

своєї няшності бойфренда, хоча б ненадовго. Діана ж, разом із Жанкою та Олею, дефілювали по фое, усім своїм виглядом показуючи, що тут немає достойних їхньої уваги.

А чого прийшла Олеся? Замість звичних джинсів вона вдягнула чорні легінси й вишиту туніку. Навіть трохи підмалювалася, хоча зазвичай недолюбувала макіяж. Вона просто піддалася на вмовляння подруг чи також сподівалася, що дискотека у День закоханих — гарна нагода знайти собі хлопця?

Хлопці ж не дуже любляють такі заходи. Хіба що приходять зі своїми дівчатами. А дівчата стоять-сидять групками або поодиночки, як Олеся, — «так вмовляли прийти, і де ж ті подружки?» — і сумно вдивляються в химерні танці. Від блимання світел й гучної музики в Олесі розболілася голова, і дівчина вже намірилася йти в роздягалку, коли перед нею, як з-під землі, виріс невисокий кругленький хлопчина.

— Можна запросить?

Вона кивнула.

Хлопець потягнув її в коло, де пари колихалися під спів Сема Сміта: «You say I'm crazy...». «О, так, я точно божевільна! Чому сюди приперлася? Чому не пішла додому?» Олеся відчувала хлопчачі руки у себе на талії і намагалася зберігати дистанцію. «Ну, принаймні напахтився... І на тому спасибі».

— Я — Вова, — крикнув хлопець їй на вухо. — А тебе як звати?

— Олеся.

Думками вона була не на дискотеці. Уява малювала картинки, як там дідусь. Може, прокинувся і кличе-шукає Олесю, а її немає. Може, знову бурчить на бабусю, що вона забагато насипала їсти, і нікому залагодити ситуацію. «Чого ж це пісня така довга? Просто нескінченна якась. Досить уже співати, закінчуй!» Сміт, певне, почув Олесині благання і завершив свою сумну історію.

— Пасіб, — сказав Вова.

Олеся зобразила щось схоже на усмішку. «Додому! Негайно додому!» Та й цього разу їй не вдалося втрапити в роздягалку. До неї підлетіли Інка й Аліна.

— Олесю! — підморгнула їй Аліна. — Бащиш! Я ж казала, що треба йти.

— Ти танцювала з хлопцем! — торохтіла Інка. — Класно! Рада за тебе!

— Він, щоправда, трохи низькуватий, трохи повнуватий, і з волоссям якимось не дуже густо... — задумливо протягнула Аліна, роздивляючись Вову, який стояв біля протилежної стіни. — Але на перший раз годиться.

— На перший раз? — перепитала Олеся.

— Ну, так. Це ж перший твій хлопець.

— Він не мій хлопець! — обурилася Олеся. — Він просто запросив мене на танець!

— Та добре-добре, не кричи на мене, — на-
супилася Аліна, але тут же радісно виголоси-
ла: — А я визначилася!

— З чим? — не зрозуміла Інна.

— Хто буде моїм бойфрендом!

Інна закотила очі.

— Знову?

— Що знову? — трохи розгубилася Аліна.

— Ти хоч десь записуєш, хто і скільки був
твоїм бойфрендом? Це вже котрий цього
року?

— Ну... — протягнула Аліна. — Валько, Юра,
Олег, Міха...

— Що?? — в один голос вигукнули Олеся
з Інкою. — Наш Міха?

— Ну, не те щоб бойфренд... Тоді якраз дощ
був, і ми сховалися в кафешку...

— І? — жадала подробиць Інка.

— І все, — очі Аліни бігали по залу, але не
зупинялися на подружках.

Інка зареготала.

— Ти так скоро всіх, хто на тебе подивить-
ся, зараховуватимеш до гарему своїх бойфрен-
дів! Вітальку, студента Ігоря, Пилю і... Шрека!!!

Інна реготала й ніяк не могла спинитися.
Аліна мала спантеличений вигляд, тож Олеся
вирішила рятувати подругу.

— То кого ж ти вибрала? Свята чи Русі-
ка? — поцікавилася вона, хоча не уявляла, хто
з них хто.

— Русіка, — розцвіла щасливою усмішкою
Аліна. — Він такий смішний, майже рудий.
І ніс картоплинкою. І м'якенький, як ведмедик.

«Ага, значить, Русік — той, котрий круг-
ліший. Але він не товстий, радше й справді
схожий на плюшевого ведмедика», — подумала
Олеся. Аліна подивилася туди, де стояли Русік
і Свят, махнула їм рукою і попрощалася з по-
другами. Інка також стала позирати на Сергія.

— Ну, Олесь, може, він хороший...

— Хто? Сергій? — Олеся також зиркнула на
Інчиного хлопця.

— Ні, той хлопець, з яким ти танцювала.

— А, Вова... Не знаю. І, чесно, навіть не хочу
знати. Я йду додому. Біжи до Сергія, бо він
вже зачекався.

— А ти як? Ок?

— Та ок, ок! Іди вже.

Олеся натягала біля роздягалки свій улюб-
лений блакитний пуховик, коли побачила, що
на неї чекає Вова. Вона зітхнула. Втекти не
вдалося.

— Можна провести тебе?

Вона кивнула.

— То як усе було? — наступного ранку, щойно
Олеся зайшла до класу, до неї підбігли Інка
й Аліна.

— А, Леська вчора якогось гопа підчепила, —
пройшла повз них Діана. Її вірні поплічниці,

Жанка й Оля, дружно загіготіли. — Може, він гарно цілується?

Дівчата у відповідь спопелили їх поглядами.

— Та ніяк, — відповіла Олеся. — Сказав, що я можу називати його ВВ, бо він, бачте, Володимир Володимирович.

Аліна скривилася.

— Ага, — сказала Олеся, побачивши її реакцію. — Отож. А ще він мене поцілував...

Дівчата витріщилися на неї й чекали продовження.

— Не знаю, як ти цілуєшся із Сергієм, — Олеся бридливо зиркнула на Інку. Та почервоніла. — Але цілуватися з ВВ огидно. Великий слизький язик, густа тягуча слина — бве! Мене ледь не знудило...

Олеся згадала вчорашній вечір. Вона бачила, що ВВ хоче її поцілувати, й хотіла швиденько прошмигнути у під'їзд, щоб уникнути цього. Та їй не вдалося. ВВ притягнув її до себе. «Я не хочу! Не хочу!» Але кричала Олеся подумки, з губ не зірвалося ні слова. Вона ніби оніміла і лише з жахом дивилася, як до неї наближається не дуже ретельно поголене обличчя хлопця, як розкриваються губи... А потім вона міцно заплющила очі...

Усі троє мовчали.

— Я не знаю, що робити! Він просив мій телефон, і я, щоб швидше його здихатися, дала.

Та ще й погодилася на зустріч у суботу... — Олеся ледь не плакала.

— Ну, прогуляєтеся... Може, не все так погано... — спробувала її втішити Аліна.

— Або передзвони йому і скажи, що передумала, — рішуче заявила Інка.

— Я не маю його номера...

— Що це за термінова нарада біля першої парти? — запитав Пиля, підходячи до вчительського столу. — Готуєтеся до тесту? Молодці! З нього й почнемо.

Класом розляглося сумне зітхання.

— Та все ок, прогуляєшся, розвієшся, — прошепотіла Аліна, нахилившись до Олесі.

— Що за розмови на контрольній? — гарикнув Пиля. Його голос, і так майже жіночий, зірвався на противний вереск: — Чорна! — ткнув пальцем в Аліну, — пересядь до Михайличенка! Він усе одно сам сидить.

— Чого до мене? — заскиглив Андрій.

Вчитель проігнорував його питання.

— Ти хоч відповіді знаєш? — запитав він тихенько в Аліні, коли та вмоцувалася за партою поруч. Замість відповіді та підсунула свій листок поближче до нього — хіба ж шкода виручити хлопця?

Субота настала швидше, ніж Олесі того хотілося. І що менше часу лишалося до її «побачення», то більше вона метушилася.

— Олесю, та що з тобою? — запитала бабуса. — Ти сьогодні якась знервована... Як на голках... Щось не так у школі?

— Ні, — буркнула Олеся.

— Посварилася з подружкою?

— Ні!

— То що ж таке?!

— Бабусю, не чіпай мене! — гаркнула. Та, побачивши бабусині очі, додала трохи м'якше: — Будь ласка!

Бабуса кивнула і мовчки пішла на кухню. Олеся ж сіла на своє звичне місце — на дивані біля дідуса. Дідусь розплющив очі.

— Олесю, — кутики губ ледь-ледь піднялись, зображаючи усмішку.

— Так, дідусю, це я. Піду трохи прогуляюся, — сказала вона й подивилася на годинник на стіні. — Не зараз, десь через годину. Шкода, що без тебе... А пам'ятаєш, як ми з тобою колись ходили на Дніпро? Ну, ми не раз ходили купатися й засмагати. І найбільше я любила, коли ти мене з плечей скидав у воду. Це було так класно! Так весело! Зараз ти, мабуть, уже не зміг би підняти мене на плечі... — вона помітила, як кутики дідусевих губ знову ледь-ледь ворухнулися. Це добре. Сміється. Шкода, що останнього літа вона жодного разу не ходила на Дніпро з дідусем, весь час то з Аліною, то з Інкою, а то й з ними обома. Олеся зітхнула. Нічого вже не зміниш. Час ніяк

не повернеш навспак. — Але мені не саме купання пригадалося. Пам'ятаєш, якось ми поверталися уже перед самою вечерею? — Дідусеві очі розплющені — слухає. — І проходили повз кіоск із морозивом. Мені тоді страшенно захотілося морозива... А ти так хитренько на мене подивився, підморгнув і купив мені велетенське морозиво у вафельному ріжку, полите шоколадом і карамеллю. А я його ще й кольоровою присипкою зверху притрусила. Морозиво було таке смачнуче! Смачнішого я ніколи не їла. Навіть коли купувала в тому самому кіоску... А я була така щаслива! Але це я зараз розумію. Тоді мені просто було добре. А мамі з бабусею ми нічого не сказали, — Олеся захихотіла, — бо вони сварилися б, що ти нагодував дитину солодким перед вечерею.

Дідусеві губи ворухнулися. А біля дверей бабуса похитала головою й витерла очі.

Олеся вийшла на балкон. Вона виглядала ВВ. Їй не хотілося, щоб він заходив по неї додому. Щоб бабуса відчиняла двері, розглядала його, а потім питала її, хто це. Вона, звісно, й так питатиме, але Олеся не хотіла, щоб він заходив до її дому. Вона з радістю показувала свій простір близьким друзям, але не хотіла пускати в нього чужу людину. Бо ж дім — це як душа. А вона вже знала, що не пустить ВВ й на поріг, не те що в душу.

Поки виглядала хлопця, глянула й на горщики, де мала вирости розсада помідорів. Точніше, навіть не горщики, а пластянки з-під йогурту. Олеся вирішила садити по одній насінинці у кожну пластянку, як садив дідусь, а не висівати кілька у великий горщик, а потім розсаджувати, як робила бабуся. Дівчина щодня поливала землю, і от позавчора проклюнулися перші рослини. Олеся стрибала, як мала дитина:

— Дідусю! У нас будуть помідори!

Першими пробили землю «сливки», тепер от «чері» лізли за ними слідом. Найлінивішим виявився «чорний принц». Його Олеся садила для бабусі. Сама вона любила маленькі «черіки», а дідусеві найбільше смакували «сливки», бо, як він казав, вони м'ясисті й сік по пальцях не тече.

Поки розглядала паростки у пластянках, ледь не пропустила ВВ. Побачила його за кілька під'їздів до їхнього і прожогом кинулася в коридор — по куртку, шапку й чоботи.

— Бабусю, я трохи провітрюся! — кинула на ходу й захряснула двері.

На сходах Олеся зупинилася й спробувала заспокоїти дихання. *«А то ще подумає, що я до нього поспішала! ВВ! Капець якийсь! Хто б хотів, щоби його так називали? Як мені його здихатися?»*

— О, ти вже тутка! — сказав шкірячись ВВ. — Куди підем?

— Не знаю... Може, просто прогуляємося... Ніби не дуже холодно.

— Добренько, — сказав ВВ. Олеся скривилася. Інка також так говорила, але в її виконанні усі ці «добренько», «чудовенько», «прекрасенько» Олесю не дратували, хоча вони з Аліною й могли пустити очі під лоба на такі її слова. Але ж то була Інка. А це — ВВ. У тих самих чи то бруднуватих, чи то просто запраних джинсах, сірому худі й шкірянці. Він натягнув капюшон, бо на вулиці ніби й не дуже холодно, але й не тепло — усе ж лютий. А потім припідняв лікоть, запрошуючи Олесю взяти його під руку. *«Нехай. Це краще, ніж за руку».*

Вулицями гасали автівки й маршрутки, на тротуарах же було майже порожньо. Хіба що біля багатоповерхівок гуляли мами з візочками — малих дітей обов'язково треба вигулювати, то вже старших не виженеш надвір, хіба що з собакою.

На юну пару, яка неспішно прогулювалася в напрямку центру міста, ніхто не звертав уваги. А якби хто пригледівся, то побачив би, що дівчина весь час занепокоєно роззирається на всі боки, ні на чому надовго не зупиняючи погляду. Можливо, зауважив би також, що вона зовсім не слухає свого супутника і сама переважно мовчить, хіба що коротко відповідає на питання. Хлопець же явно

насолоджується прогулянкою, хоча й помітно, що йому холодно, бо курточка легенька, а капюшон не надто зігріває голову.

— То в якому класі ти вчися? У восьмому?

— Так.

«Я тобі це казала минулого разу! Навіщо перепитувати?»

— А я в училищі. На повара вчуся.

— На кого? — ніби прокинувшись, перепитала Олеся. А зрозумівши, виправила: — На кухаря.

— Ага.

— А що ти любиш готувати? — запитала, бо вони з Аліною часом дивилися «Мастер-Шеф» і навіть начакловували десерти за побаченими рецептами — фондан, тірамісу чи панакоту. «Навіщо ти це спитала? Тепер він подумає, що тобі з ним цікаво...»

— Катлети, моя любима — по-київськи.

— А-а-а...

— А в тебе є брат чи сестра?

— Ні.

— А в мене старший брат.

ВВ помовчав трохи, ніби чекаючи, що Олеся питатиме його, а не дочекавшись, продовжив сам.

— Ми живем разом. Батьків уже нема, то живем удвох. Шоб за хату дешевше платити.

— Ага.

Олеся реагувала самими лише «угу», «ага», «так» і «ні», але ВВ це не бентежило, він і далі її розпитував і розповідав про себе.

— А де твої батьки працюють?

— У мене немає батька.

— І в мене теж. А мамка де працює?

— За кордоном.

— Ого! То ти крутишка! — сказав захоплено. — Бабки, мабуть, шле, лахи круті.

Оглянув її з голови до ніг, ніби вперше бачив.

— Десь у Польщі?

— Майже, — ну не хотілося Олесі розповідати йому про маму.

— То ти шо — сама живеш?

— Ні. З бабусею і дідусем.

— Ми з братом раніше тоже з бабою жили. Вона такі вкусні пирожки пекла! Напече ціле відро — а ми з братом за день і ззімо. Я теж хотів такі пирожки пекти, то й пішов на повара.

— А-а-а...

Так вони пройшли ще дві зупинки, і Олеся нарешті наважилася:

— Знаєш, Вово... — вона не могла змусити себе називати його ВВ. — Я вже змерзла.

— То давай підемо до мене — погріємося! Я теж змерз.

«Ні, ні, ні! Це зовсім не те, що я хотіла! Нікуди я з тобою не піду!» Олесі хотілося

кричати, та, хоч усередині все калатало, вона спокійним голосом сказала:

— Дякую, я краще все ж поїду додому. Ось і моя маршрутка, — вона махнула на жовтого «Богдана», який саме наближався до зупинки. Близькість маршрутки додала їй сміливості: — Вибач, Вово... Але ми дуже різні... Ми не підходимо одне одному, — Олеся свідомо сказала оте «не підходимо», бо хотіла, щоб ВВ її правильно зрозумів. — Не дзвони мені більше, будь ласка!

— Шо? — розгублений хлопець стояв, кліпав, нічого не розуміючи, а очі були навіть не як блюдця, а як здоровенні тарілки. — Ти куди?

Та двері «Богдана» вже зачинилися за Олеся. Вона нарешті видихнула. Заплющила очі й притулилася до поручня.

— Тобі погано, дитинко? — почула голос якоїсь турботливої тітоньки. — Може, сядеш?

— Дякую, — відповіла і сіла на вказане вільне сидіння.

— Такі тепер діти слабкі та кволі, — сказала комусь, бідкаючись, та сама тітонька. — Неприємніють просто у школі...

Далі Олеся розмови не чула. Зате відчула, як вібрає в кишені телефон. «ВВ. Ну звичайно». Вона скинула дзвінок і написала смску.

МИ НАДТО РІЗНІ. НЕ ДЗВОНІ МЕНІ БІЛЬШЕ!

Стало трохи легше, хоч вона й мала відчуття, що так просто все не скінчиться. Та принаймні вона не мусить більше відчувати в роті його липучого язика.

«І навіщо взагалі дозволила провести? Навіщо, дурепо, давала свій номер? Навіщо погодилася зустрітись? То ж не просто зустріч, побачення! Навіщо давала хлопцеві надію, якщо він зовсім не подобався?»

Олеся намагалася познаходити відповіді на власні запитання, та думки стрибали, як норовливі коні. Майже всі однокласниці або мали хлопців, або мали досвід побачень. Навіть та пихата Діана. Принаймні вона так казала. Звичайно, вона вважала, що ні серед однокласників, ні навіть серед старшокласників немає достойних хлопців. Але синок заступника її батька — досить вдала партія. Щоправда, Аліна вважала, що Діана все вигадує, а от Олеся чомусь вірила. Тепер і в неї є досвід побачень. Негативний, та все ж досвід. І коли хтось із особливо приставучих родичів питатиме, чи є в неї хлопець, вона вже не буде аж так страшно червоніти, а скаже, що був, та загув.

Вийшовши на своїй зупинці, Олеся набрала Аліну. Чомусь їй здавалося, що Аліні легше буде розповісти про неприємне побачення. Вона ж завжди розповідає Олесі про свої пошуки, захоплення, невдачі чи успіхи з хлопцями. Тепер Олесина черга. А в Інкі є вірний

Сергій... І в нього хороші друзі. Їй буде важко повірити, що не всі хлопці розуміють дівчат із півслова... Хоча... саме Інка пропонувала, щоб вона відмовилася від цього побачення.

— Олесю?! — запищав телефон Алініним голосом.

— Так, це я, — кволо відгукнулася Олеся, намотуючи кола навколо своєї п'ятиповерхівки, щоб можна було швиденько сховатися додому. — Я втекла...

— Звідки? — не второпала одразу Аліна.

— Від ВВ, — у розмові вона його тільки так і могла називати. — Не знаю, чого я поперлася на те дурне побачення... Він же мені з першого погляду не сподобався... А після того дурного поцілунку і взагалі став гидким. Тепер ще й надзвонює...

— То заблокуй його номер!

— О! Дякую, я про це й не подумала...

— Хочеш, щоб я приїхала?

— Та ні... Тобі ж їхати через усе місто... Та й уже темніє... Ти ж завтра будеш? — Олеся тріхи заспокоїлася, сльози висохли.

— Звичайно!

— Ну, то до завтра. Дякую, що вислухала. А то мене так тіпало, що я не могла додому йти, бо бабуся влаштувала б допит... Вона й так питала вранці, чого це я так нервуюся...

— Ну все, заспокойся вже. Завтра поговоримо.

НЕСПОДІВАНИЙ ПОРЯТУНОК

Від невдалого побачення минуло три тижні, та спокою Олесі не додалося. Майже щоранку вона бачила ВВ. Найчастіше — біля пішохідного переходу, деколи — між будинками ближче до школи. Помітивши його, вона приєднувалася до гурту школярів, байдуже — старших чи молодших. Коли Олеся була не сама, він її не зачіпав. Інакше заговорював до неї: «Чого ховаєшся від мене?». Рятувало лише те, що вранці дорогою до школи ніде не було порожньо, тож завжди можна було пристати до якогось гурту.

Після уроків уникнути його було складніше. Бо ж у різних класів навчання закінчувалося в різний час, тому Інка з Аліною по черзі проводжали Олесю додому. Кілька разів — із Сергієм та Русланом. Інка про все розповіла Сергієві, і в нього аж руки свербіли провчити

«того гівнюка». Його просто розривало від гніву, що хтось міг так повестися з дівчиною. Та біля переляканої блідої Олесі він намагався стримувати свій гнів.

Коли Олесин спокій дорогою додому охороняв Сергій, ВВ так жодного разу й не показався, що лише підтвердило Сергіїв висновок про «того гівнюка».

— Слухай, треба вигадати йому якісь дурнуваті прізвиська. Щоб тобі було не страшно, а смішно, — запропонував якимось Сергій, коли вони з Інкою проводжали Олесю.

— Класна ідея! — підтримала його Інка й почала: — ВВ — це Вайлуватий Вепр!

Сергій зареготав. Олеся пирснула.

— Вредний Видр, — сказала вона.

— Непогано! Вонюче Відро! — вигукнув Сергій.

— Вилизаний Ведмідь! Важка Водомірка! Велика Вавка — запалилася Інка.

— Так, для мене це велика вавка... — зітхнула Олеся.

Сергій, щоби знову вивернути на смішки, поспіхом сказав:

— В'ялений Валянок!

Олеся знову пирснула. Натхненний її реакцією, Сергій і далі намагався вигадувати характеристики на «в»:

— Вапняний Варан! Видраний Вампір! Варварський Вомбат!

Так вони й дійшли до Олесиної п'ятиповерхівки. А ВВ знову не показався.

— Боягузливий босяк, — сказав Сергій, коли Олеся щезла у своєму під'їзді.

— Ти тепер так і говори́тимеш? — засміялася Інка.

— Та ні. Це я щоб не матюкатися. І щоб не образити твої чудові вушка, — Сергій хотів цьомнути її у вухо, але дівчина вивернулася, і хлоп'ячі губи торкнулися її щоки.

Олеся одразу ж після того «побачення» заблокувала номер ВВ, та він дізнався домашній. Бабуся дратувалася, коли по той бік дроту мовчали, і думала, що то якісь проблеми на лінії. Ходила й розпитувала сусідів, але в них не було жодних проблем. Олеся ж здогадувалася, хто мовчить у слухавці, і, як могла, уникала домашнього телефона, хоч і наражалася на бабусине обурення.

— Олесю, підніми слухавку! — кричала бабуся з кухні.

— Не можу! — кричала у відповідь Олеся, навіть якщо тієї миті не була нічим заклопотана.

— Та що ж це таке? — підозріло питала бабуся після чергової Олесиної відмови. — Ти зовсім відлюдькувата стала. Слухавку не береш, з людьми не говориш, нікуди, крім школи, не ходиш... Щось сталося? Що відбувається?

— Нічого. Просто не хочу нікуди ходити. Мені добре вдома. З тобою і дідусем. Він любить, коли я сиджу біля нього.

— Він то любить, але тобі треба спілкуватися не тільки з нами, а й з однолітками. Дівчата твої давно до нас не приходили.

— Я спілкуюся з ними у школі. Того досить. І не забувай, що ще є інтернет і мобільні, — Олеся помахала своїм телефоном перед бабусиним обличчям. — А дідусеві потрібен спокій, тому ніхто не приходитиме, поки він не видужає.

«Якщо видужає...» — подумала бабуся, але промовчала. Бабуся пильно подивилася на онуку: щось відбувалося в її житті, вона відчувала це. Та Олеся явно не хотіла втаємничувати її. Коли дідусь захворів, дівчинка замкнулася в собі й перестала розповідати про свої переживання. «Дитині потрібні батьки... Ми не можемо їх замінити», — бабуся сумно зітхнула і вийшла з кімнати.

Так, Олеся не хотіла нікуди ходити. І до школи теж, але куди від неї подінешся? Від кошмарних думок про ВВ вона відволікалася, коли читала дідусеві, поливала і розмовляла з усе міцнішими помідорчиками або зазірала у блог: почитати щось новеньке (особливо від Малюватора!) чи написати черговий допис. І все це відбувалося вдома.

Надворі вона не почувалася в безпеці: здавалося, що за кожним рогом чигає ВВ і кривиться

тією своєю гиденькою посмішечкою. Особливо після того дзвінка, коли їй довелося-таки зняти слухавку, бо бабусі не було вдома, а дідусь спав. Олеся ж не хотіла, щоб його розбудив дзвінок.

— Алло?

— Ну наканець-та! — цей голос Олеся впізнала одразу ж. Їй хотілося кинути слухавку, та рука ніби приросла до неї. Ноги стали ватяними, і вона впала б, якби вчасно не схилилася на тумбу в коридорі.

— Чого ти не хочеш балакати зі мною?

Олеся мовчала.

— Ти мене кинула! Так нізя робити.

Він також помовчав, ніби чекав, що Олеся все ж таки щось скаже.

— Ти знала Олежку Зеленого?

— Ні... — хтозна-чого відповіла Олеся. Їй хотілося лише, щоб цей шиплячий голос, схожий на сичання змії, не заповзав їй більше під шкіру. Та примусити себе покласти слухавку Олеся не могла.

— Його кинула подружка. І він викинувся з дев'ятиэтажки.

«Навіщо? Навіщо мені це знати!? Ні! Я не хочу!»

— То я теж так зроблю, якщо ти не вернешся до мене. Поняла? І ти будеш винна!

Олеся нарешті отямилася й відкинула слухавку, ніби огидного слимака. Дівчина спов-

зла на підлогу, сперлася спиною об тумбочку й підтягнула до себе коліна. Серце калатало, як навіжене, а з очей струмками текли сльози. «Чому? За що? Чим я завинила?» Уже не хотілося ніякого досвіду. Краще б вона ніколи ні з ким не зустрічалася. Аби ж можна було відмотати час назад, щоби навіть не танцювати з ним, не ходити на ту трикляту дискотеку.

На сходовому майданчику почувся бабусин голос. Олеся кинулась у ванну, швиденько вмилася, а потім, хапнувши плед зі стільця, лягла на диван і вкрилася. «Хай бабуся думає, що я заснула. А обличчя буде припухлим зі сну, а не від сліз...»

Сьогодні була Іннина черга проводити Олесю додому, але по неї одразу після уроків мав приїхати тато, тож вона домовилася з Аліною, що та її підмінить. Аліна запевняла, що вони з Русіком відведуть Олесю до самої її квартири. А потім Руслан нагадав їй, що вони мають квитки в кіно і вже спізнуються.

— Ой, Олесю, вибач... Як я так забула...

— Та все нормально. Ідіть собі спокійно у своє кіно.

— Хочеш, я Сергія покличу? Він там у спортзалі у баскетбол із хлопцями грає.

— Алін, ідіть собі, — твердо сказала Олеся. — Я не маленька дитина. Впораюся. Не будете ж ви вічно няньчити мене...

— Ти впевнена? Точно не хочеш, щоб ми тебе провели? — ще раз перепитала Аліна.

— Впевнена. Іди вже, твій принц зачекався.

— Та який він принц? — захихотіла Аліна, глянувши на свого Русіка. — Хіба принци бувають такі круглощокі?

— Принци бувають різні. І круглощокі теж. Іди, бо він уже на годинник поглядає.

— Ну, якщо ти впевнена... — все ще сумнівалася Аліна.

— Іди — кажу! А то кіно почнеться без вас.

— Біжу. Цьомки-балабомки! — Аліна поспішила до Руслана, посилаючи їй на ходу повітряний поцілунок.

Олеся провела поглядом пару. «Круглощокість їй не подобається! Та ж і вона така сама». Олеся усміхнулася своїм думкам. Вона відійшла всього кілька метрів від шкільної огорожі, як побачила його. Він дивився на неї й шкірився. У тій самій потертій шкіряній куртці, тому самому худі під нею — назовні стирчав капюшон — і тих самих зачовганих джинсах. «Та чи в нього більше нічого вдягнути? — промайнуло в голові. — Може, й нічого... Ні, жени жалість!» Прогнати жалість до ВВ було легко, бо себе Олеся шкодувала більше. Це ж скільки він вичікував! І не ліньки було щодня приходити під школу, щоб простежити, чи сама вона йде додому. От і дочекався...

Олеся відступила на крок до огорожі. Вона знала, що хвіртка десь поруч. Але не могла обернутися, бо погляд був прикутий до ВВ. Картала себе, що затрималася й не пішла раніше, коли можна було примкнути до якоїсь групки школярів. А тепер ні за огорожею нікого не було видно, ні на території школи нікого не чути. Ще один крок назад. А ВВ тим часом підходив усе ближче. Бігти вона не могла. Ледь-ледь піднімала ноги, щоби відійти ще хоч трішечки.

— Наканець ти сама. Я чекав, ти знаєш.

Вона ковтнула клубок.

— Дай мені спокій, — сказала самими губами.

— Шо? — насмішкувато прислухався ВВ. — Дуже тихо говориш. А з подружками така голосна. Хоча й невесела. Чого?

«Так я тобі й сказала». І знову стало Олесі так холодно, так самотньо. Вона ж нікому, окрім дівчат, і розповісти про цього придурка не може. Якби не хвороба, вони з дідусем би поговорили і точно знайшли якесь рішення. Бабусю зайвий раз хвилювати не хотілося, та й що б вона вдіяла? Досить їй і дідусевої болячки, в неї ж хворе серце. Мамі вона ніколи б не розповіла — допомогти та однаково не зможе, а напереживається як...

— Але ти мені й сумна подобається, — ВВ підійшов ще ближче.

«А ти мені — ні». Олеся відступила ще на крок і вперлася спиною в сітку. «Ні! Де ж хвіртка?» Чомусь їй здавалося: якщо вона зайде на територію школи — буде в безпеці.

— Дай мені спокій, — ще раз повторила вона, цього разу трохи голосніше. Та насправді сили танули, і з очей уже побігли сльози.

ВВ хотів щось сказати, та не встиг, бо з-за Олесіної спини почулося рішуче:

— Ти що — не чуєш? Дівчина просить дати їй спокій.

Знайомий голос. Але Олеся не може поворухнути головою, щоб подивитися, хто це.

— А ти шо за один? — здивувався ВВ.

— Брат, — до Олесі підійшов Ігор і легенько обійняв її за плече.

— Шо?

— Ходімо додому, Олесю, — Ігор потягнув дівчину за собою. — А тебе, — він люто зиркнув на ВВ, — щоб я більше ніколи не бачив! І не смій їй надзвонювати чи писати! Бо напишу заяву в поліцію, посидиш у них трохи.

ВВ насупився, надув губи. Але, видно, вирішив не сперечатися.

— А я шо? — буркнув. — А казала, шо ні брата, ні сестри не має... — і пішов собі.

— Ти як? — запитав Ігор Олесю. — Можеш іти?

— Не знаю, — вона вже не стримувала сліз, а лиш розмазувала їх по обличчю.

— Він тебе більше не чіпатиме. Таких варто трохи полякати — і вони назавжди щезнуть із твого життя.

— Дякую, Ігорє... О...

— Просто Ігор, ти ж пам'ятаєш.

— Так.

— Ходімо. Спирайся на мене, я проведу тебе додому.

— Дякую.

— Чи, може, варто десь посидіти трохи, щоб ти заспокоїлася...

— Мабуть, так. Дякую.

— Гарзд. Олесю, не треба мені весь час дякувати. Одного разу досить. Пропоную під'їхати зупинку до тихої затишної кав'ярні, подалі від школи.

Олеся кивнула.

— Тобі каву чи гарячий шоколад? — запитав Ігор, коли Олеся забилася в куточок кав'ярні, як мале перестрашене пташеня.

— Шоколад. Я маю гроші, — полізла в кишеньку наплічника.

— Я також маю, — усмішкою зупинив її Ігор. — Не забувай: мені платять за вчителювання, — і він змовницьки підморгнув.

Добре, що вони проїхали не одну, а цілих три зупинки. Так значно зменшувалася ймовірність зустріти когось зі школи.

— Може, ще якесь тістечко? — запитав Ігор,

поставивши на стіл чашки з кавою і шоколадом.

— Ні. Я не змогла б проковтнути ні шматочка, — похитала головою Олеся. Її й досі легенько трусило. Та коли вона обома руками взяла гарячу чашку, тілом розлилося тепло і тремтіння минулося.

Ігор не поспішав розпитувати. Мовчки пив каву, час від часу зводячи очі на Олесю.

— Знаєш, коли мені було п'ятнадцять, померла моя бабуся. Я з нею прожив кілька років, коли батьки їздили на заробітки. І часом мені здавалося, що вона мені значно ближча й дорожча за батьків. Хоча саму таку думку я вважав жорстокою й несправедливою, бо ж батьки поїхали заради мене. А коли бабусі не стало, мені просто зірвало дах. Я, вважаючи себе вже дорослим, став курити й пити. Знайшов собі бойових друзів. Щоправда, ненадовго, бо вуличні пригоди не були мені цікаві. Часом не повертався на ніч додому, ночував на вокзалі. Батьки, звісно, хвилювалися, але мені тоді було байдуже, навіть хотілося додати їм болю, бо я не знав, як пережити свій біль. Не уявляю, чим би це все скінчилося, якби одного вечора мій тренер з карате не затягнув мене до себе додому і не прочистив мені добряче мізки. Та найголовніше — я зміг проговорити й проплакати свій біль. Мені стало легше, і вже не треба було

ні цигарок, ні алкоголю. Лише регулярні тренування й книжки.

Ігор замовчав і дивився на Олесю. Вона підняла очі від чашки, й сльози струмками полилися по щоках.

— А в мене немає тренера, якому я могла б усе розказати. Немає тата, немає мами. Бабусі я розказувати не хочу, вона й так за всіх переживає. І за мене найбільше. А дідусь хворий на рак. З ким я можу про це поговорити? З подружками? Воно їм треба? Вони й так у мене хороші. Їм не байдуже, але ж то не їхні проблеми. Чужі хвороби іншим не болять. Лише найріднішим. А це так сумно, коли ти нічим не можеш допомогти.

Олеся розповідала, як боляче їй дивитися на дідуся. На те, як він тане на її очах. Як з міцного й сильного чоловіка перетворюється на справжнього дідуся — маленького, худенького й згорбленого. Як шкіра блякне, тоншає і часом здається, що ще трішки — і стане прозорою. Як від найлегшого удару в дідуся з'являються синці й подряпини... Як нестерпно дивитися на це, сковтувати сльози й усміхатися: «Дідусю, все буде гаразд! Все буде гаразд! Ще дві хіміотерапії — і все». А насправді думати: а чи він їх переживе? Кожна хіміотерапія дається йому все важче й важче. Коли він приймає ту хімію, майже нічого не їсть. А звідки ж візьмуться сили?

Олеся сперла голову на долоні й розмазувала сльози. Напевне, якби за сусідніми столиками сиділи відвідувачі, то зацікавлено косилися б на цю пару. Хтось, може, навіть підійшов би сваритися з хлопцем, що довів дівчину до сліз. Та відвідувачів майже не було. А ті, що сиділи за столиками, цілковито занурилися у смартфони й абсолютно не зважали на те, що відбувається навколо. Бариста часом відривала погляд від книжки й зиркала на них, але, певне, для того, щоб визначити, чи замовлятимуть вони ще щось.

— То ти сирота? — тихо запитав Ігор.

— Що? — від здивування Олеся навіть перестала плакати. — А, — ледь всміхнулася. — Ні, напівсирота. Тата я ніколи не бачила, він помер ще до мого народження. — Вона знову взяла чашку в руки, притулила до щоки. — Тепла. У мене є мама. Але вона в Америці. Вже п'ять років.

Олеся поставила чашку на стіл. На очі знову набігли сльози. Правою долонею вона витерла праве око, а ліве витерла плечем. Сьорбнула шоколаду.

— Багато хто мені заздрить, що мама в Америці. Шле посилки з брендовим одягом, круті телефони, — вона шмигнула носом. — А мені краще хай би був простіший телефон, дешевші джинси (хоча я знаю, що вона пильнує за розпродажами, і, може, вони якраз і дешеві),

але щоб я могла поговорити з мамою. Не по скайпу, то зовсім не те. Наживо. Поговорити, обійняти. Часом, може, й посваритися. Усі ж сваряться з батьками. А мені нема з ким. Не з хворим же дідусем? Та й не з бабусею, яка весь час за всіх переживає. Аж занадто. Це дратує. Але я розумію, що дуже ображу її, якщо скажу все, що думаю... І я все це ношу у своїй голові.

Сльози вихлюпнулися з новою силою. Олеся вже й не намагалася їх витирати.

— Іноді мені здається, що вона вибухне. І, може, так було би краще... Звісно, я знаю, що мама мене любить, що поїхала заради мене. Але мені того не треба! Мене ніхто не питає, чи я того хочу! Вона взагалі їхала на літо — працювати в мовному таборі. А потім лишилася. Нелегально. І тому не може приїхати. Вже п'ять років... От кому вона там потрібна? Нікому! А тут потрібна мені! А її немає! — Олеся затулила обличчя долонями. — Боже, навіщо я все це вам розповідаю?

Олеся схлипувала, її плечі здригалися, вона навіть вихлюпнула трохи шоколаду з чашки, яку знову взяла в руки.

— Може, я б і далі трималася, бо ж у мене завжди все ок, та цей ідіот був останньою краплею. Мені справді було страшно. Після тої дискотеки у День закоханих я весь час озиралася дорогою до школи чи додому.

Олеся підняла на Ігоря очі: чи слухає?

— Додому мене майже весь час проводили дівчата...

— Чого ж ти нікому не розповіла? — озвався нарешті Ігор.

— Дідусь хворий... А бабуся хвилювалася б...

— А в школі? Директору чи комусь із учителів?

— Що б це змінило? Кого цікавить наше життя поза школою?

— Мене, наприклад, — широко усміхнувся Ігор.

— Ну, ви, пане Ігорю, то інше. Ви навіть і не вчитель, — і собі всміхнулася Олеся.

— Таки правда. То що — може, тепер тістечко?

Олеся завагалася. Тістечка — її любов, і на вітрині вона бачила ду-у-уже звабливі екземпляри, та їсти зовсім не хотілося.

— Може, іншим разом, — вдавано байдуже кинула вона.

— А інший раз таки буде, — закивав головою Ігор. — Тобі потрібні вуха, готові вислухати все, що накипіло всередині. З подружками ти не хочеш чи не можеш про це говорити, бабусю не варто хвилювати. Але ж є герой-рятівник!

Олеся запитально звела брови.

— Студент-експериментатор, який вдає із себе вчителя, хіба не ясно?

Від його широкої усмішки Олесі стало якось легко й тепло на душі. «*І він зараз усміхається саме мені, а не всьому класу чи Аліні, — подумала й прогнала цю думку: — Як ти можеш думати про це в такий момент?*»

— Тепер я розумію твій вибір книжок. І «Позолочена рибка» Космовської, і «Провина зірок» Гріна... Але ж у Гріна герої намагаються радіти життю. І твої дописи в блозі... Мені здається, тобі не варто замикатися у квартирі. Дідусь знає, що ти його любиш, хвилюєшся за нього, але, гадаю, він би хотів, щоб ти гуляла, розважалася, власне, жила...

— Він мені це й каже, — пробелькотіла в залишки шоколаду Олеся.

— От бачиш! Хороший у тебе дідусь.

— Так... Хороший... — Олеся майже поринула в спогади, та не встигла.

— От мені дуже хотілося б почитати щось про твого дідуся. Напишеш у блог? А рачків нехай науковці досліджують. Що скажеш?

Олеся почервоніла до кінчиків вух.

— А звідки ви знаєте, що то я писала про рачків?

— «Ти», — поправив Ігор. — Ми ж ніби домовилися, що на «ти»? Вам лише здається, що ви всі зашифрувалися й сховалися, — він усміхнувся тією своєю чарівною усмішкою, від якої мліли всі Олесині однокласниці. — Ми вже давно вас усіх вираховували.

— Хто це — ми? — витріщилася Олеся, в якої вже встигли висохнути сльози.

— Ой. Лець не проговорився, — засміявся Ігор. — Я завжди готовий до щирих розмов із друзями. Але це стосується роботи. А ти все ж моя учениця, тому дізнаєшся про це на уроці. Може, ще цього тижня, а може, наступного. Треба ще порадитися з Ольгою Федорівною й Олегом Івановичем.

— Пилею? Ой! — Олеся затулила рота руками. — Нашим біологом?

— Так. Все! Більше ні слова не скажу! Ходімо? Гадаю, вже можна додому.

— Так, — кивнула, встаючи, Олеся. — Дуже-дуже вам дякую! За все. Справді.

— Знаю. Тільки ми на «ти». У школі, якщо хочеш, можеш на «ви». А зараз ми не у школі. Я не твій учитель, а ти не моя учениця. Друзі.

Олеся ще раз кивнула.

Махаючи Ігореві па-па з маршрутки, Олеся щасливо всміхалася. «*Він двічі назвав мене своїм другом*».

ПЛІТКИ

Прокинулася Олеся в доброму гуморі, бо ж учора і переслідувача, тобто ВВ, позбулася, і друга надбала. А в неї ніколи не було друзів-хлопців, та ще й старших. Але попри добрий гумор, їй було не дуже добре — гаряче й хотілося пити. Вона накинула улюблений махровий халат із жучками-сонечками — мамин подарунок, також із подвійним шаром любові, — та зав'язувати не стала, бо й без того було жарко, і почала на кухню — пити.

— О, ти вже прокинулася! — здивувалася бабуся. — А я думала, досмажу оладки, а потім піду тебе будити, — і вона потягнулася обійняти й поцілувати внучку.

— Ой! — гукнула, торкнувшись губами чола. — Та ти гориш! От бачиш, таки не треба було вчора так довго гуляти! Воно вже й

не зима, але ж березень такий ще холодний. От і застудилася. Іди в ліжко.

— Але ба, мені треба до школи! — застогнала Олеся. — Сьогодні повідомлятимуть важливі оцінки! — вона згадала Ігореві слова про їхні блоги. — Або завтра...

— Сьогодні чи завтра — це точно буде без тебе. Ти ж гориш! Невже не відчуваєш температури? Іди лягай. А я принесу градусник і малинового чаю.

«От халепа! Треба ж таке?!» Олеся сумно попленталася назад у ліжко і навіть ще трохи поспала. Коли прокинулася — попросила бабуся принести їй планшет. Та побурчала трохи, але мусила погодитися, що просто лежати в ліжку страшенно нудно.

«Якщо вже я вдома, то хоч у бложик напишу. Хай не думають, що я тут байдужую».

Ясно, що писати за комп'ютером зручніше, пальцям просторіше бігати по клавіатурі. А на планшеті зручно гратися, можна щось почитати чи подивитися кіно вже перед самим сном. Але сьогодні Олеся не дивитиметься фільмів і не гратиметься. Вона вирішила зосередитися на шкільному блозі. Іще ж не всі дописи прочитані. Треба нарешті почитати нові Інніні кроки та Алініні роздуми про приручення хлопців. Ну і до Малюватора на сторіночку зазирнути.

Пам'ятати про себе

Спочатку хотіла написати «не забувати», але в якійсь мудрій статті вичитала, що краще вживати конструкції без заперечувального «не». Замість «я не їстиму після 18:00» варто казати «я їстиму до 18:00».

— Ой, це ніби Інка пише, — захихотіла в ліжку Олеся.

Минулого разу я писала про підтримку, про те, як важливо бути поруч із близькими, які борються з тяжкою недугою. І для мене самої це було найважливішим — бути поруч, підтримувати словом, усмішкою, жартом, плечем, якщо треба. Я не думала про те, що постійна присутність також може бути небажаною й обтяжливою. Кожному часом хочеться побути на самоті. До того ж наші близькі, навіть хворі, також турбуються про нас. І їх може непокоїти, що ми відмовляємося від свого життя. Не всі готові до таких жертв.

Шкода, що я не зрозуміла цього раніше. Але добре, що друзі, які підштовхнули до цього розуміння, все ще поруч і не відмовилися від мене.

«Власне, один конкретний друг. — Олеся згадала Ігоря й усміхнулася. — Але ж і дівчата мене не полишили, все намагалися кудись витягти й розважити мене».

У «Провині зірок» Джона Гріна спочатку мама головної героїні, Гейзел Грейс, каже їй, що та закрилася

від світу, відмовилася від життя, а потім Гейзел те саме каже мамі, нагадує, що її життя не обмежується хворою дитиною, що вона не повинна відмовлятися від усього заради неї. Життя триває. І кожна людина має право на свої потреби, бажання, час, врешті-решт, для самої себе, незалежно від того, чи вона хвора, чи здорова. І хворим не завжди потрібна наша гіперопіка, і ми самі не повинні забувати про себе, щоб не вичерпувалися наші сили підтримки. Заради наших близьких ми маємо бути сильними, а в кожного своє джерело сили...

Не дуже довгий допис. Але мені здається, я сказала все, що хотіла. Іноді краще висловитися коротко, а не розмазувати думки по паперу (чи екрану). Люблю вас, друзі!

Звісно, що читатимуть це не лише друзі, але зараз Олесі було байдуже. Тілом розлилося тепло. І то не від високої температури. Їжачки, які останні кілька місяців поселилися в ній, перетворилися на м'якенькі клубочки й задоволено вляглися спочивати. Забуте відчуття спокою. «Ось яке воно — зцілення підтримкою!» — подумала Олеся і запустила блог «Крок за кроком»: Крок № 37. Чарівне і активне. «Ого! Тридцять сьомий! Нічого собі! Хоча... Інна щодня писала в лютому. Не пропустила жоднісінького дня. На відміну від мене». Олеся зітхнула.

Напевне, ви собі думаєте: що ж це — чарівне і активне? Про вівсянку я вже писала, про льон також. А сьогодні поділюся смачними рецептиками із насінням чіа.

Останнім часом воно досить популярне, та все ж не всі знають, що воно таке. Вважається, що ще ацтеки вирощували чіа, або ж іспанську шавлію. Зважаючи на те, що чіа і зараз широко використовують у Мексиці, Аргентині й Гватемалі, я охоче вірю, що й давні ацтеки вживали ці маленькі чорні насінинки, схожі на макові зернята.

В чому ж унікальність чіа?

У хімічному складі. Насіння містить омега-3 жирні кислоти, магній, кальцій, залізо, калій, білок і клітковину, причому в більших кількостях, ніж інші продукти.

Як бачите, ці дивовижні насінинки негайно мають оселитися у ваших шафках! Ними можна посипати салати, десерти, їх можна додавати у смузі. Розповім, що з ними роблю я ☺

Вони додають цікавого відтінку смаку *салатам* — і звичайним (листя салату, суха журавлина, виноград, мандарини чи апельсини), і фруктовим. Доповнюють йогуртове *парфе* (дві ложки залитої водою вівсянки, шар фруктів, шар йогурту — чергуємо до вершечка склянки, останній шар — йогурт, який ми посипаємо насінням чіа). Ще один варіант *сніданку* — залити молоком вівсяні пластівці, льон і чіа, дати трохи постояти, за потреби додати ложку меду чи кленового сиропу — і смакувати просту й корисну страву.

Та найулюбленіша моя чіа-страва — *пудинг*! Насіння заливаємо водою, кокосовим чи мигдалевим молоком і ставимо у холодильник. Пропорція — 1 до 3–4, тобто 1/3 склянки насіння заливаємо склянкою води чи молока, можна також залити йогуртом.

Якщо залити ввечері, то вранці знайдемо у холодильнику субстанцію, схожу на кисіль. Можна одразу розділити її на кілька банок (на наступний ранок) і додати туди фрукти. Або ж відсипати трохи в тарілку й додати фрукти, йогурт (якщо заливали водою) чи улюблене смузі. Для шоколадного смаку можна додати какао.

Якщо спробуєте приготувати пудинг — напишіть, чи вам сподобалося. Мені справді цікаві ваші відгуки.

«Треба буде попросити в Інки трохи цього чарівного насіння. Хтозна, може, мені сподобається...» Надихнувшись її дописами, Олеся вже пила воду з лимоном і медом, снідала або залитими молоком вівсяними пластівцями (не вареними!) з льоном, або разом із дідусем їла сир з лляною олією (не дуже смачно, вона додавала собі ще меду, а часом і фрукти чи сухофрукти).

«Гм, у Інни зовсім немає коментарів. Треба підтримати її й щось написати».

Я ОБОВ'ЯЗКОВО ПРИГОТУЮ ТАКИЙ ПУДИНГ!

Поки Олеся думала, що б то ще написати, вискочив ще один коментар.

СХОЖЕ, ЦЕ ЗОВСІМ ПРОСТО. ДЯКУЮ ЗА ЛЕГКІ РЕЦЕПТИ. ЦЕ ТЕ, ЩО ПОТРІБНО ТАКИМ ЛІНЮШКАМ, ЯК Я 😊

Олеся всміхнулася. *«Це те, що я хотіла написати!»* Вона зовсім не почувалася хворою. От тільки їсти не хотілося, хоч і читала щойно про їжу. Зазвичай від Інчиних дописів з'являвся шалений апетит, дарма що вона писала лише про корисну їжу. Та, певне, лихоманка все ж давалася взнаки.

Бабуся знову принесла чай.

— Але ж я щойно допила... — занила Олеся.

— Ти ж знаєш, що треба багато пити, коли тебе лихоманить, — бабуся вкутала її ковдрою. — Може, відкладеш планшет і трохи подрімаєш?

— Може... А дідусь уже прокинувся?

— Він вставав. Трохи подибав і знову ліг.

— Ясно, — тяжко зітхнула Олеся. — Ну, то і я ляжу...

Олеся сиділа в темній задушливій кімнаті з червоною кнопкою на столі. Та кнопка світилася й противно дзижчала. *«Як її вимкнути!? Як її вимкнути?! Та вимкніть же її!»* Олеся розплющила очі. Вона у своїй кімнаті. От тільки дзижчання не припинилося. *«Це ж мій телефон!»*

На екрані з'явилася Алінчина фотка.

«От як вона завжди встигає випередити Інну?» — всміхнулася Олеся.

— Привіт!

— Привіт! Ти сьогодні не прийшла до школи, а тут таке було, таке було! — Інка аж захлиналися словами. Та раптом схаменулася: — Ти захворіла?

— Та підчепила якусь вірусяку. Я норм, але температура висока, і бабуся лишила мене вдома. То що ж сталося?

— О-о-о-о! Це просто бомба! Ти не повіриш! — знову заторохтіла Аліна. — Хоча... Це стосується тебе... То, може, ти й не здивуєшся.

— Мене? Та розкажуй уже!

— О-о-о-о!

Ця драматичність уже драгувала Олесю, та вона знала, що не варто перебивати чи просити перейти до суті, інакше Аліна ще на довше розтягне задоволення.

— Сьогодні Олька, не Боровичка, а наша класна, хімічка, прийшла на біологію перевіряти відвідування. Пройшлася по списку й питає: «А де це Міхненко? Захворіла?». А тебе ж, Олесю, немає, і ми з Інкою нічого не знаємо. І тут включається Пиля: «Мабуть, цілувалася на морозі». І підморгує такий Ольці. Не Боровичці, а класній. А вона як видасть: «З ким? Зі студентом?». І тут у класі запала мертва тиша. От просто абсолютна тиша. І навіть Пиля був у шоці, бо він типу жартував і не чекав такого. А потім засовався й питає: «А чого зі студентом?». Дурне питання, я знаю. А Олька

відповідає: «Я вчора бачила, як вони разом у маршрутці їхали». Прикинь! Ти можеш собі таке уявити?

Олеся не зрозуміла, що саме вона мала уявляти: цю дурнувату сценку в кабінеті біології чи те, як вони з Ігорем цілуються. Вона мовчала. Була в шоці. Певне, ще більшому, ніж їхній Пиля. Вона відчувала, як її затоплює жаром, і то зовсім не від температури. Як про неї могли таке подумати? Щоб вона цілувалася з учителем? Хай він і не професор, а студент. І це казала вчителька! От що, напевно, було найобразливіше. І невже всі повірили?

— І що далі? — тільки й спромоглася спитати.

— Та нічого... Пиля з Олькою винувато прокашлялися, що таке лягнули при учнях, та й усе. Ольці, напевне, приверзлося.

— Та ні, Лін, не приверзлося...

— Ти цілувалася з Ігорем?!?!?! — закричав телефон Алініним голосом, а Олеся відсунула його подалі, щоб не оглухнути.

— Ні! Як ти могла таке подумати?!

— А чому б і ні? Я б залюбки з ним поцілувалася, — хоч Олеся і не бачила Аліну, але чудово уявляла, які замріяні зараз у тої очі.

— Чекай, а як же Русік?

— Ну, Русік нікуди не дінеться. То що ж учора сталося після того, як ми пішли в кіно?

Олеся зітхнула. Гарячий шоколад і розмова з Ігорем перекрили жах від зустрічі з ВВ, а тепер знову довелося згадати про нього.

— Одразу за школою мене перепинив ВВ.

— Дочекався-таки, зараза, — обурилася Аліна.

— Так. І я не знаю, чим би то закінчилося, бо тікати я не могла... Ноги ніби приросли до землі... — Олеся ковтнула клубок. Розповідаючи, вона заново все переживала. — Але з'явився пан Ігор, назвався моїм братом і прогнав того придурка.

— Круто! Слухай, як у кіно! — захоплено вигукнула Аліна. — Хотіла б я такого брата... Хоча краще хлопця... Ти Інці ще не розповідала?

— Ні. Я сьогодні майже весь день проспала.

— То я сама їй розкажу, ок?

— Як хочеш. Бо мене вже розвозить...

— То ти відпочивай! Видужуй! А Інці я сама розповім.

І Аліна завершила дзвінок, навіть не запитавши, що ж сталося далі. А Олесі не дуже й хотілося ділитися подробицями їхньої з Ігорем розмови. Чи тому, що від температури таки була каша в голові, чи з якоїсь іншої причини.

Олеся вимкнула звук на телефоні — на випадок, якщо Аліна зажадає подробиць чи Інна захоче почути історію з перших вуст. Хоча навряд чи Інка дзвонила б хворій людині, щоб

попліткувати... Відклала телефон на тумбочку біля ліжка і знову поринула в напівсон. Олеся ніби чула голоси бабусі й дідуся, але не була певна, то сон чи насправді.

— Ну що? Як почувашся? — біля ліжка стояла бабуся з чашкою чаю, цього разу калинового.

Олеся скривилася — не любила його найбільше, але перетерта з цукром калина чомусь ніколи не закінчувалася, на відміну від смачнішої малини.

Бабуся приклала руку їй до чола:

— Ніби вже не така гаряча. Я чула, ти з кимось говорила. Дівчата дзвонили? То що — не пропустила нічого важливого?

— Ніби ні, — відповіла Олеся. Вона чомусь була впевнена, що без неї Ігор не оголошуватиме результати членджу.

— Ну то й добре, — бабуся поставила чашку на підставку на тумбочці. — Я лишаю тобі калину, але пий зараз, не чекай, поки охолоне. Холодна калина зовсім не смачна.

— Дякую, — буркнула Олеся. — Калина й гаряча не смачна... Як одужаю, хочу дещо дідусеві показати. Щоб трішки його розвеселити.

— А мені не хочеш? — образилася бабуся.

— Чому ж? Ти можеш до нас приєднатися.

Коли Олеся вже почувала себе значно краще, вона нарешті змогла піти в кімнату до дідуся. Щоправда, мала сидіти в масці.

— Не спиш?

— Ні, — як завжди, знайшов сили всміхнутися онуці дідусь. — А ти?

— І я не сплю, — засміялася Олеся і сіла поруч із дідусем. Бабуся сідати не стала, стояла біля дивана. — Хочу тобі й бабусі щось показати. Пам'ятаєте, я розповідала, що ми писали блоги. Увесь лютий. А перед тим ще трішки тренувалися. Хтось із хлопців — принаймні ми так думаємо, що то хтось із них, — не лише пише, а й малює. Точніше, більше малює. І викладає у блог такі собі комікси. Дуже смішні. Про однокласників і вчителів.

— І ви не знаєте, хто він? — здивувалася бабуся. — Як це? Хіба ж ви не підписуєте свої твори?

— Твори підписуємо, але ж це блоги. Анонімні. Але вчителі однаково нас розкусили. А ми — не всіх. От якраз Малюватора вирахувати не можемо...

«Може, Віталька? Він любить кіно, то мабуть, й комікси також? Але я ніколи не бачила, щоб він малював, то Міха весь час на полях якихось дурнуватих чортиків малює... Чи, може, все ж таки хтось з "А"-класу? Але тоді мав би дружити з нашими, щоб знати усі подробиці класного життя...»

— О, дивіться! «Чи достойний ти принц?» — прочитала Олеся вголос.

ЩОРІЧНИЙ ВІДБІР ДОСТОЙНИХ ПРИНЦІВ

ДОБРОГО ВЕЧЕРА, ВАША ВЕЛИЧНОСТЕ!

ВІТАЮ ВЕЛИМИШАНОВНИЙ ПЛОДОЖЕРЕ.

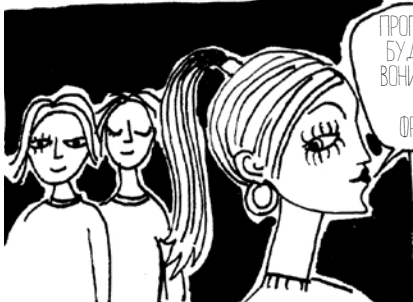
ОЕ! ЯКИЙ МОТЛОХ!
А В МЕНЕ ВЖЕ Є!

АЛЕ Х ДВАДЦЯТИЙ ШЕ НЕ ВІЙШОВ!

ДЕВ'ЯТИЙ ТУР

НЕДОСТАТНЬО ЧИСТІЙ «МЕРСЕДЕС». ГЕТЬ!

ПРОПУСТИТЬ ІХ, БУДЬ ЛАСКА, ВОНИ ЗІ МНОЮ. ЦЕ МОЇ ПРЕЙДІЛНИ.

ПЕРШИЙ ТУР

ДЕСЯТИЙ ТУР

А ТЕПЕР НАРЕШТІ ПОДИВИМОСЯ, У КОГО БЛАКИТНІША КРОВ.

АЛЕ Ж...

АЛЕ КРОВ НЕ БУВАЄ БЛАКИТНОЮ!

КІНЬ НЕДОСТАТНЬО БІЛИЙ.

А ЧОГО ЦЕ ТИ В ШОРТАХ?

БО В МОЇЙ КРАЇНІ СПЕКА.

У МЕНЕ Ж БЛАКИТНА!

ЗНОВУ НЕМАЄ ДОСТОЙНИХ.

ДІВЧАТА, ЗАБИРАЙТЕ СОБИ ЦИХ НІКЧЕМ.

НУ, МИ НЕ У ТВОЇЙ КРАЇНІ.

У НЬОГО ШЕ Й ТАТУ НА ЛИЦІ!

НИКОЇ ПОВАГИ ДО ДРЕКОЗДІУ ГЕТЬ!

ДРУГИЙ ТУР

ПОКАЖИ, ЯКИЙ У ТЕБЕ АЙФОН?

ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ

ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ

ВИСНОВОК? УСІ МИ ЖИВЕМО СЕРЕД ЛЮДЕЙ, ТА ВСЕ Ж НЕ ВАРТО НАДТО ПЕРЕЙМАТИСЯ

ДУМКОЮ ОТОЧЕННЯ. ОСОБЛИВО ТИХ, ХТО ВВАЖАЄ, ЩО В НЬОГО БЛАКИТНА КРОВ.

— Так, цікаво, — сказала бабуся, коли Олеся дочитала комікс. — Біжу на кухню, бо котлети згорять.

Олеся з дідусем проглянули коментарі.

УРА! ШРЕК ПОВЕРНУВСЯ!

НЕ ХОТІВ БИ Я БУТИ СЕРЕД ТИХ ПРИНЦІВ...

СУМНІВАЮСЯ, ЩО В НАШОЇ КЛАСНОЇ «КОРОЛЄВИ» БЛАКИТНА КРОВ 😞

А МОЖНА ТОБІ «ЗАМОВИТИ» КОГОСЬ ІЗ ВЧИТЕЛІВ?

А ХТО СКАЗАВ, ЩО Я МАЛЮЮ ВЧИТЕЛІВ? 🙄 УСІ ЗБІГИ ВИПАДКОВІ, ЧИ ЯК ТАМ ТО ПИШЕТЬСЯ 😊

А МОЖЕШ «ВИПАДКОВО» НАМАЛЮВАТИ МАТЕМАТИЧКУ?

— У цього вашого Малюватора, скажу вам, не лише талант до малювання, а ще й хороше почуття гумору. А можна подивитися решту коміксів? — попросив дідусь Олесиного планшета.

— Подивимося разом? Мені вони також страшенно подобаються!

Переглянувши усі комікси з дідусем, Олеся подалася до бабусі на кухню. Вона не була впевнена щодо бабусиної реакції, та все ж підсунула їй свій планшет з підбіркою статей про рак.

— Тут кілька статей... Серйозних, наукових. Почитай, будь ласка.

Бабуся зітхнула, але відмовлятися не стала. За годину вона зайшла у спальню до Олесі. Та вдавала, що спить. Бабуся поклала планшет на столик біля ліжка.

— Ти така ж вперта і наполеглива, як твоя мама... — бабуся гладила онуку по волоссю. — А я не помітила, коли ти виросла, — вона зітхнула. — Думаю, ми можемо піти на поступки одна одній...

ХТОСЬ ВИНЕН ТОБІ ТІСТЕЧКО

Олесі довелося три дні відлежуватися в ліжку, і лише коли температура спала, бабуся послабила лікувальний режим. На вихідних дівчина не бралася наздоганяти пропущене у школі — все ж таки хвора, — а просто читала. Тільки вже не блоги, а книжки. Блогів нових поки що не з'явилося, а купа нечитаних книжок на тумбочці біля ліжка давно погрожувала завалитися.

Інна й Аліна дзвонили, але, на Олесине щастя, не розпитували ні про ВВ, ні про Ігоря. Очевидно, вирішили, що він просто провів її додому, порятувавши від ВВ, а Олеся не поспішала ділитися подробицями. Інна розповідала про танцювальний табір у Болгарії, в який поїде влітку. *«Але ж зараз березень! Люди вже планують літній відпочинок, а я взагалі не знаю, чого хочу...»* Аліна торохтіла про свого любого Русіка, який ні в чому їй не відмовляє

і щодня водить на тістечка. Усе як завжди. *«І це чудово! Головне, що ВВ зник із мого життя...»* Олеся була впевнена, що він більше її не чіпатиме.

— Як добре, що нарешті всі зібралися! — усмінувся Ігор, стоячи біля вчительського столу й оглядаючи клас. Він не дивився на Олеся, але вона знала, що говорив зараз саме про неї. — Ви неодноразово питали, коли ж буде підбиття підсумків і де обіцяні сюрпризи. Нарешті той день настав. Сьогодні! — урочисто оголосив учитель. — Ми, звісно, могли б піти до актової зали, запросити на нашу подію директора, щоб він виголосив пишну промову... — класом пролетіло несхвальне гудіння. — Але ж ми з вами не любимо формальностей і пишних урочистостей, чи не так? — з нудного голос учителя раптом став веселим і навіть по-хлопчачому бешкетним. — Тому все відбудеться тут, у класі, просто зараз! Лише дочекаємося кількох запрошених гостей.

Ігор став тарабанити пальцями по столу, наганяючи інтригу. Його підтримали Міха, Сергій і Віталька. Та-та-та-та-там! Та-та-та-та-там! На четвертому «та-та-та-мі» пролунав стук у двері. Аліна з Олесею Perezирнулися: хто б це міг бути, якщо директора не кликали?

До класу зайшла Федорівна, вчителька укромови, і їхній біолог Пиля.

— А от і запрошені гості! — радісно оголосив Ігор. — Ольго Федорівно, Олеже Івановичу, ще раз дякую, що пристали на мою пропозицію і читали блоги 8-«Б». — Ігор обернувся до класу: — А вам я неймовірно вдячний за ваші листи — у кожному було щось своє, неповторне. І хоч не всі писали багато й часто, я впевнений, що і для вас це цікавий досвід та практика висловлювати свої думки інакше, ніж у творах.

Пиля занепокоєно поглядав то на Ігоря, то на годинник, недвозначно даючи зрозуміти, що він страшенно поспішає і вважає, що вступне слово затягнулося.

— Що ж, аби не затримувати наших гостей, почнемо нарешті оголошувати переможців. Усі двадцять вісім днів лютого викладала свої листи трійка найвитриваліших: Інна Кузь, Віталій Дмитренко та Андрій Малюватор, ой, тобто Михайличенко, — розсміявся зі своєї обмовки Ігор.

Усі голови одразу повернулися до Міхи. Клас здивовано перешіптувався.

— Міхó — Малюватор?! Хто би міг подумати? Оце так несподіванка!

Андрій сидів червоний як рак. З одного боку, така увага однокласників йому лестила, з іншого — то вже занадто. Він не звик, щоб ним захоплювалися.

З Малюватора Аліна перевела погляд на Інну.

— Вона що, справді весь лютий писала про здорове харчування?! — пошепки перепитала Олеся. — Ти ж точно читала.

— Весь лютий писала, але не лише про здорове харчування. Про різні вправи, звички. Про здоровий спосіб життя.

— Нічого собі... — буркнула Аліна, а потім зиркнула на Вітальку. — А Віталька теж молодчага... Як думаєш, хто кращий — Русік чи Віталька?

Олеся несхвально звела брови.

— Я думала, ми вже це проїхали.

— Ні, ну так, просто скажи, хто з них двох кращий.

— Як я можу сказати, коли зовсім не знаю твого Русіка. А зовні вони також зовсім різні, — прошепотіла подрузі на вухо.

Олеся впіймала осудливий погляд Ольги Федорівни, легенько кивнула й замовкла.

— Наші переможці отримують особливу нагороду, про яку я розповім пізніше, а зараз — слово Олегу Івановичу, який дуже хвилюється, чи не списують на контрольній ваші колеги з 8-«А», тому поспішає.

Пиля вишкірився, певне, хотів усміхнутися на жарт, та вийшло не надто вдало. Зате дуже схоже на Чахлика з коміксу Малюватора.

Класом пронеслося стримуване хихотіння.

— Я стежив за вашими блогами і хотів би відзначити двох учениць: уже згадувану Інну

Кузь та Жанну Минів. Інна переглянула й узгалянила величезну кількість інформації про корисну їжу і здоровий спосіб життя загалом, що дуже важливо в сучасному світі. Їжа не повинна бути культом, це спосіб отримання енергії, й Інна гарно нам усім про це нагадала. А Жанна з великою любов'ю писала про свою собаку. Я навіть уявити собі не міг, що можна стільки писати про домашню тварину.

Жанна сиділа й ніяково всміхалася — її не надто часто хвалили у школі. А от її подруга Діана поруч сердито супилася: як же це хтось посмів захоплюватися не нею, а її «хвостиком»?!

— Отож цим дівчатам я ставлю дванадцятку і матиму на увазі їхні заслуги, коли виставлятиму оцінку за семестр.

Ольга Федорівна щедро обдарувала дванадцятками Інну, Олесю, Віталюку, Аліну (хоч та могла б і більше писати, як зауважила вчителька) і ще кількох учнів.

— А от хто мене справді вразив і потішив... — Федорівна обвела поглядом клас, витримуючи паузу, — то це... Андрій Михайличенко! Виявляється, він уміє грамотно писати. Ба більше, він майстерно володіє не лише пензликом чи комп'ютерними програмами, того я вже не знаю, але й словом! Андрію, я справді вражена! Сподіваюся, у нас більше не виникатиме суперечок щодо мовних питань, — і вчителька всміхнулася Михайличенкові.

Андрій сидів блідий, як стіна. Бо від кого, від кого, а від Федорівни визнання він точно не чекав.

— От тільки що мені не сподобалося... — звела брови докупи Ольга Федорівна, — то це те, що серед твоїх персонажів не знайшлося місця для вчительки української мови та літератури.

Тут Андрій почервонів. Якби ж хто знав, скільки разів він малював Федорівну, та чомусь не виходило ні путніх жартів за її участі, ні сам персонаж добре не промальовувався.

— Ну чого ти, Андрійку? — доброзичливо всміхнулася вчителька. — Чахлик уже побіг пити кров з 8-«А», можемо спокійно говорити.

І тут клас вибухнув реготом. Вони всі слідували за історіями Малюватора, але не знали, що вчителі також читають і впізнають себе!

— Здорове почуття гумору й дрібка самокритики — ось складові успіху, — зауважив Ігор. — Нашим переможцям редактор шкільної газети пропонує вести власні рубрики: про здоровий спосіб життя, кіно, ну й шкільний комікс, звісно!

— Ого!

— Крутяк!

— Ого, скільки всього Малюватору!

— А я свої призові дванадцятки віддам Віталю, бо мені дуже сподобалися його кіноогляди і порівняння екранізацій із книжками,

та Олесі, яка вдало вставляла роздуми про прочитані книжки у свої дописи. Дуже вам дякую!

Класом пішли хвилі оплесків і тупотіння ногами.

— Ш-ш-ш! — попросив їх Ігор. — Круто, що ви раді за однокласників, та не будемо так галасувати, бо директор таки завітає до нас.

— Не всі раді, — буркнула з третьої парти Діана.

— А чому ти не рада, Загоруйко? — повернулася до неї Федорівна.

— Бо я нічого ні від кого не отримала, — насупилася та.

— А скільки ти дописів написала, я не пам'ятаю? — запитала вчителька.

— П'ять чи шість...

— А якого обсягу?

— Шо?

— На скільки сторінок?

— Та яких сторінок, — зареготала Жанна. — Вона більше чотирьох речень не може написати.

Діана сердито глипнула на неї й демонстративно відсунула стілець до іншого кінця парти.

— Так отож, дорога Діаночко. Наступного разу спробуєш писати більше і, бажано, грамотно. Може, тоді й ти щось отримаєш.

Діана схрестила руки на грудях та так і сиділа, ображена на весь світ, до кінця уроку.

— Ви, певне, думаете: а чого ж це Ольга Федорівна все не йде з нашого уроку? — Ігор хитро примружився.

8-«Б» дружно закивав головами.

— А це ще один сюрприз!

— О-о-о-о! — загуло класом.

— Ще не втомилися від сюрпризів?

— Ні-і-і-і!

— То ось вам іще один — у кінці квітня чи на початку травня ми разом із Ольгою Федорівною проведемо літературний вечір. Ну, а потім — дискотека!

— Нарешті гарна новина, — буркнула Діана, хоч це й не покращило її настрою, вона й далі сиділа насуплена.

— А можна детальніше про літературний вечір? — попросив Міха.

— Що? — розвернулася до нього Аліна. — Тебе цікавить не дискотека, а літературний вечір? Відколи це ти аж так цікавишся літературою?

— Ну, дискотеки — то твої штучки. А літературу я, може, завжди любив. А ще більше полюбив, відколи пан Ігор до нас прийшов, — і хлопець зніяковіло всміхнувся до улюбленого вчителя.

— Та пан Ігор, певне, чарівник, — сплеснула долонями Федорівна. — Я не один рік билася з Андрієм через його прізвище — як же його писати, а прийшов пан Ігор, і вже ніяких

боїв немає. Треба шукати собі іншу жертву, — лукаво всміхнулася до Михайличенка.

— Про те, як проходиме наш літературний вечір, ми й хотіли з вами порадитися. Може, невеликі театралізовані сценки з улюблених творів?

— З тих, що ми вчимо у школі? — уточнив хтось.

— Не обов'язково. Але, звісно, треба буде узгодити зі мною чи паном Ігорем, — відповіла Ольга Федорівна.

— А можна просто вірш розказати? — бязко запитала Жанна.

— Можна. Тільки розповідати душевно, а не тараторити, як ви мені на уроках, — підколола Федорівна.

— Я знаю такий вірш... — майже пошепки пробубоніла Жанна. — Симоненка.

— Я вам роздам список із деякими ідеями підказками, але це, власне, лише підказки, орієнтири. Нам би хотілося, щоб ви розкрилися, показали себе через літературу, яку любите.

Ігор роздав кілька роздрукованих сторінок, скріплених разом кольоровими скріпками. Клас одразу зацікавлено зашарудів: це щось новеньке-цікавеньке, такого в них ще не було. Тож за партами чулося захоплене шепотіння.

Олеся також гортала свою роздруківку, і на одній зі сторінок помітила жовтий стікер.

«Хтось винен тобі тістечко. Сьогодні, 16:00». Вона роззирнулася класом, хоча й так знала, від кого записка. Врешті ковзнула поглядом по вчителєві, кутики губ ледь розійшлися в усмішці, і він кивнув.

Олеся відчула, як жар розходитьсЯ тілом, і боялася, що Аліна помітить, що вона червоніє. Тож вона навмисне стала розтирати щоки.

— Ти чого? — помітивши дивні маніпуляції подруги, озвалася Аліна.

— Не знаю, що ж мені вибрати...

— Та заспокойся ти. Ще купа часу.

— Не така вже й купа...

— Але вистачить, — хитнула головою Аліна й підняла руку.

— Так, Чорна? — помітила її руку Федорівна.

— А можна вже записатися на роль? — запитала Аліна.

Олеся витріщилася на неї. Йї секунду тому казала, що ще купа часу, а сама вже визначилася.

— Роль? — зареготав Міха. — Ми не в театрі, а ти не актриса.

— Але ж наш вечір буде театралізованим, то чому б не вживати театральних термінів? — усміхнувся Ігор, і від тієї усмішки Аліна просто попливла, а потім струсила із себе романтичну млу, розвернулася і показала Михайличенкові язика.

— Дитячий садок, чесне слово, — покосилася на неї Олеся.

— Актриса, — гмикнув позаду Міха.

— То що ти вподобала? — повернулася до Аліниного питання вчителька.

— Уривок із «Лісової пісні». Я завжди мріяла бути Мавкою! — відповіла Аліна.

— Гаразд, Чорна. Будеш Мавкою, — й Ігор записав щось у себе в блокноті.

— Не Мавкою, а мавпою, — прошепотів хтось із хлопців.

Решта зареготала. До них долучилася й Діана, в якій нарешті поліпшився настрій. Аліна знову розвернулася, по черзі зиркаючи на хлопців, та не могла розгадати, хто ж обізвав її мавпою, тож, про всяк випадок, знову показала язика Михайличенкові.

— Дитячий садок, ясельна група, — прокоментувала Олеся, закриваючи очі.

— А до чого тут я? — ображено запитав Міха. — Я вважаю, що з Аліни буде гарна... — він затнувся, — Мавка.

Хлопці знову загиготіли.

— Та будьте серйозніші, — обурилася Інна. І хлопці одразу принишкли.

В Олесі не виникало жодного сумніву щодо того, де саме на неї чекатиме тістечко. Та Ігор, звісно. Вона крокувала вулицею і з насолодою вдихала весняне повітря. Мороз нарешті

відступив, а після кількадечного сидіння вдома страшенно хотілося пройтися й подихати весною.

Спочатку трохи незвично було йти й не озиратися: чи не чигає десь ВВ. Та весняне сонце пестило обличчя, вітерець огортав лагідними обіймами, а попереду чекала смакота у приємному товаристві.

Олеся йшла й усміхалася своїм думкам. *«Невже за якийсь тиждень усе може так змінитися? Я не боюся ходити сама вулицями. Я хочу гуляти, а не сидіти вдома. І, здається, весь світ став світлішим і добрішим. Може, і мама зможе прилетіти до нас».*

Олеся штовхнула плечем двері, і на мить її охопив страх: а що, як на неї ніхто не чекає? Може, вона все вигадала? Або ще гірше, як у серіалах про старшокласників, — її розіграли. Та коли вона зайшла до кав'ярні, усі страхи розвіялися: у кутку, там, де й минулого разу, сидів Ігор із книжкою й пив каву.

— Я ж ніби не запізнилася, — зиркнула Олеся на годинник й повісила наплічник на стілець.

— Ні, звісно, — усміхнувся Ігор так, як вміє лише він: від цієї його усмішки завмирають усі дівчачі серця 8-«Б». Ну, майже всі. Олесі від неї стає просто тепло. Але тоді, коли він, як зараз, всміхається саме їй, а не всьому класу, разом із хлопцями. — Я люблю тут посидіти і почитати.

— І що ви зараз читаєте?

В Ігоревому погляді майнув докір, але потім він розсміявся:

— Ми, Ігор Олександрович, читаємо захопливу книжку «Шістка воронів» Лі Бардуго. Раджу тобі. Затягує так, що забуваєш про все навколо. Про реферати, звіти, які треба писати. І навіть каву.

Він сьорбнув з майже повної чашки.

— Холодна. Доведеться замовляти нову. Ти вже визначилася з тістечком, яке я тобі заборгував?

— Не знаю, — роздумуючи, Олеся прикусила нижню губу. — Вагаюся між «Наполеоном» і тірамісу. Смачнющого «Наполеона» пече мама. Принаймні так я собі пам'ятаю. Він ніжний-ніжний, аж у роті тане. То я не знаю, чи тут такий же смачний, тому... Тірамісу!

— Точно? — засміявся Ігор. — Впевнена?

— Так!

— Чи полуничний чізкейк?

— Ні! Тірамісу!

— Гарзд. І гарячий шоколад?

— Ні. Лимонад. Надворі так добре, що вже не хочеться грітисся. Хочеться різних кольорів і смаків.

Ігор кивнув, а Олеся повернулася до їхнього столика.

— То як ти? — запитав Ігор, поставивши перед Олесею її замовлення.

— Тобто?

— Як почувашся? Ти ж хворіла.

— А, це. Та нормально почувуюся. Трохи полихоманило та й попустило. Сподіваюся, вже буде тепло і вірусяки більше не чіплятимуться.

Олеся поколотила трубочкою лимонад, здійнявши з дна крихітні шматочки лимона, трохи відпила, а потім подивилася прямо Ігореві в очі.

— Мабуть, нам не варто зустрічатися, бо у школі вже про це говорять... І хто повірить, що ми розмовляємо про книжки і про життя?

Олеся густо почервоніла й опустила очі, вдаючи, що роздивляється візерунки на своєму тістечку.

Ігор звів брови:

— І що ж говорять?

— А хіба ти не знаєш? — Олеся знову підняла очі від тарілки.

— Ні, — похитав головою Ігор. — Інакше хіба питав би?

— Ну... — зітхнула Олеся й знову почервоніла. Їй довелося переповідати всю ту сценку з хімічкою Ольгою й біологом Пилею.

— Ото ще базікало, — видихнув Ігор. — Де хто таки недаремно потрапив у комікси Малулятора.

Олеся захихотіла, згадавши Пилю в образі Чахлика Невмирущого.

— Так, Міха зумів упіймати «родзинку» кожного з учителів. А як вони реагують на комікси, Ігоре? Ти, певне, знаєш.

— Та ніби нормально. Підсміюються одне з одного.

— Ну, то й добре. Але я не хочу, щоб про мене говорили... Про нас... — Олеся знову втупилася у стіл.

— Не зважай. От просто зовсім не зважай. Хай собі базікають. Мене до директора не викликали — значить, тим побрехенькам ніхто не вірить. Невже тобі нічим більше зайняти свої думки?

Олеся підняла голову й зустрілася очима з його темними-темними, глибокими-преглибокими очима. І вперше втонула в них. *«А й справді — хай собі базікають! Хай вигадують і задрять! Мені з ним добре. Може, колись ми й справді будемо не лише друзями...»*

РОЗМОВИ Й ПОМІДОРИ

Такі посиденьки з книжками й балачками про життя стали звичними для Олесі з Ігорем. Щовівторка вони бачилися у «їхній» кав'ярні, Ігор пив каву, а Олеся куштувала тістечка. Тірамісу, «Наполеон», чізкейк, панакота, фондан... «Гаррі Поттер», «Голодні ігри», «Багряна королева»... Школа, друзі, бабуся, дідусь, мама. Хоча насправді про школу говорили найменше. Школа й так п'ять разів на тиждень до третьої-четвертої, чого про неї ще говорити? Хіба що про літературний вечір, але Олеся ніяк не могла визначитися, що саме вона хоче показати. Знала точно, що то має бути монолог, а не колективна сценка, хоча Інна й пропонувала їй працювати разом. Але чи це буде Гейзел Грейс із «Провини зірок», чи щось із «Листів до себе», які писала Аліція в «Позолоченій рибиці», чи, може, якась із емоційних

промов чарівної Енн із Зелених Дахів? Усі вже давно визначилися і двічі на тиждень репетували, а Олеся й далі вагалася. Ніхто на неї не тиснув.

— Хоч що ти вибереш — ти впораєшся, я вірю в тебе, — казав їй Ігор. — Я запрошу друзів, щоб записали відео, і ти зможеш надіслати його мамі.

Олеся запитально звела брови, мовляв, навіщо?

— Ти хочеш, щоб вона була присутня, — спокійно відповів Ігор на її німе питання. — Не треба заперечувати. Кожна дитина хоче, щоб мама бачила її успіхи. А для мами це — справжнє щастя. Та й дідусь зможе побачити все.

— Я дуже сподіваюся, що дідусь навіть зможе прийти. Минулого тижня закінчили крапати останню хімію. Може, ще встигне набратися сил. Не пішки, ясно, викличемо таксі.

— Чудово! Для дідуса з бабусею залишимо місця в першому ряду, — радісно потер руки Ігор.

— Чому? — спантеличилася Олеся.

— Побачиш!

— Гм... — з підозрою зиркнула на нього, але промовчала. — Знаєш, що хотіла тебе спитати, — вона поколотила соломинкою свій молочний коктейль, а потім повільно підняла голову: — Ти любиш поратися на городі? Мій дідусь сказав би «порпатися».

— Оце питаннячко, — засміявся явно заскочений Ігор. — Чесно, не чекав від тебе такого підступу.

Олеся також сміялася.

— Та я також не люблю. І минулого року їздила на город із дідусем, може, двічі. Але тепер мені страшенно захотілося посадити помідори. Бо їх любить дідусь. І мама теж. І дідусь точно цього року не займатиметься городом. То я ще в лютому посіяла помідори, і тепер вони вже досить міцні.

Олеся не знала, чому розповідала Ігореві про помідори. Бо не розповідала про них ні Аліні, ні Інні. Хоча вони й не сміялися б. В Аліни, мабуть, брови полетіли би вгору, як ті горобці, або очі стали би здоровецькими, як тарілки, бо вона так і не навчилася контролювати міміку. У неї завжди все можна прочитати з обличчя. А Інна, певне, й підтримала б її, бо ж городні овочі — це здорове харчування. Але свої помідори Олеся тримала при собі. А Ігореві чомусь захотілося розповісти про них. Із ним цікаво і легко говорити про все. І про якісь неважливі дурнички, і про те, що справді турбує. Олеся якось піймала себе на думці, що не намагається контролювати свої слова чи жести, як було, коли вона спілкувалася з іншими хлопцями.

— Дідусь каже, що в кінці квітня — на початку травня вже можна садити. То я вже не

дочекаюся! Чекаю так само, як і літературного вечора. Може, навіть завтра поїду садити.

Ігор відкинувся на спинку стільця, спостерігав за Олесею, трохи схиливши голову набік, й усміхався. Тістечка й розмовотерапія в дії. Таки мав рацію його тренер: іноді людині достатньо виговоритися. От тільки треба, щоб поруч був хтось, здатний підштовхнути до розмови — не поверхневої, а відвертої — і вислухати.

Наступного дня у школі перед класом на Олесю чекала Аліна.

— То що, ти з Ігорем справді зустрічаєшся? — у її голосі одночасно звучали здивування, захват і образа — на той випадок, якщо це правда, а вона дізналася про це не перша і не від Олесі.

— Ну-у... — протягнула Олеся, зберігаючи серйозний вираз обличчя, хоча хотілося розреготатися. *«Невже Аліна так погано мене знає, що могла повірити, що я від неї щось приховую? Чи таки приховую, бо ж справді не розповідала про зустрічі з Ігорем...»*. — То залежить від того, що вкладати у слово «зустрічатися».

— Га? — ще більш здивовано прозвучав Алінин голос.

— Так, ми з ним зустрічаємося, — відказала Олеся.

— Не може бути! — Алініні очі стали величезні, як блюдця, а спиною вона притулилася до стіни — очевидно, щоб не впасти.

— Ми з ним щотижня зустрічаємося у каф'ярні.

Аліна вже нічого не казала. Просто кліпала очима. А Олеся раптом подумала про те, як їх з Ігорем могли сприймати збоку. Він, звичайно, нереально крутий — і красивий, і спортивний, і розумний. Та й Олеся ніби нічого... Не хтозна-яка красуня, але ж і не почвара. Струнка, довгонога. Хай не така фігуриста, як Аліна, не така харизматична, як Інна. Але в ній точно є щось особливе. Інакше чому б Ігор поза школою спілкувався саме з нею?

— І триває це вже давно, — Олеся спостерігала за реакцією Аліни, і її навіть було шкода, бо вона справді вірила Олесиним словам. — Відтоді, як Ігор порятував мене від ВВ.

— А-а-а... — видушила з себе Аліна й на решті наче прокинулася: — То що, Діана правду каже, що бачила, як ви цілувалися вчора?

— ЩООО? — тепер уже в голосі Олесі чулися здивування й образа. — Знову? Як ти могла таке про мене подумати? Та хіба б я тобі не розповіла?

— Я щось не розумію... — розгубилася Аліна.

— Ми з ним зустрічаємося як друзі, — трохи заспокоївшись, пояснила Олеся. — Говоримо про різні речі.

— Говорите?
— Так.
— Про що можна говорити з красунчиком-студентом, який до того ж твій учитель?
— Про різне... Про життя, дружбу, книжки...
Аліна недовіжливо звела брови:
— Справді? Про дружбу і книжки? З красивим дорослим хлопцем? — вона несхвально похитала головою. — А я б із ним весь час цілувалася. І все. І ніяких розмов.
Олеся всміхнулася. Отака вона, її Аліна.
— Чекай, а як же твій Русік?
— А що Русік? Не мій уже Русік. Тобто я не його. Дістав уже.
— Ви посварилися? — співчутливо запитала Олеся.
— Та... Він постійно бурчав, що я хихочу до інших хлопців. А що? Уже й посміятися не можна?
Олеся спробувала стримати усмішку. Довго ж Руслан тримався. Хоча одразу мав зрозуміти, що хихотіти до інших Аліна не перестане. Така вона є. А хлопці навколо — для того, щоб пускати бісики, звабливо до них усміхатися й хихотіти.
— То я й сказала, що або він приймає мене такою, якою я є, або хай шукає собі когось серйозного, хто ніколи не сміється. Я тому тебе й підчікувала під класом, щоб розповісти. А тут прийшла Діана і давай розказувати... —

Аліна витримала паузу, — ...що бачила тебе з Ігорем у кафешці і що ви цілувалися.
— І ти їй повірила?
— Ну-у-у...
— Повірила, — зітхнула Олеся. — А я б ніколи не повірила Діаниним брехням.
— Вибач.
— Ой, дівчиці, та на вечорницях... — протяжно заспівав Шрек, якимось нечутно підійшовши до дівчат. — Сподіваюся, ви обговорюєте питання, дотичні до контрольної?
— Контрольної? — перепитала Аліна. — Ой! — і побігла до класу, щоб погортати підручник.
— Знаєш, як каже мій дідусь у таких випадках? — запитала Олеся, сідаючи біля подруги. — Не наївся — не налижешся.
— Воно-то так, та я все ж краще хоч трішки лизну, — Аліна квапливо гортала сторінки.
— Ну, як написали? — запитала подруг після контрольної Інна.
— Ніби нормально, — відказала Олеся.
— Ти за себе кажи, — буркнула насуплена Аліна. — Осавули, обозні, хорунжий, бунчужий...
— Бунчужний, — підправила Олеся.
— Та один чорт... Хто з них хто? Як взагалі можна запам'ятати усі ці посади, та ще й як вони пишуться? І який гетьман за яким

гетьманував... Отого у Шрека така велика голова, що він там все це тримає... — пробурчала Аліна. — Сподіваюся, Зоя сьогодні буде милосердніша.

Інна й Олеся витріщилися на неї.

— Так із алгебри ж сьогодні тест, вона ще два тижні тому про це попереджала, — сказала Олеся.

— Серйозно? А де ж я була?

— Гарне питання, — засміялася Інка. — Певне, про Русіка свого думала.

— Він уже не мій, — відрубала Аліна.

— Вибач, — сказала Інна, переводячи погляд з Аліни на Олесю, ніби сподіваючись, що їй щось пояснять. Та Олеся лиш похитала головою, мовляв, краще не треба. Тоді Інна запитала: — Про репетицію сьогодні не забули? Олесю, ти прийдеш нарешті?

— Не знаю. Мені й досі нема чого показувати, я не готова.

— Мені теж нема чого показувати, — відказала Інка. — Я взагалі не знаю, чи братиму участь як акторка. Але там і без репетицій є що робити. Ми вирішили, що вхід буде платний. А ще влаштуємо ярмарок хендмейду і продаватимемо печиво й напої. Зібрані гроші підуть на благодійність.

— Ого! — Олеся справді була вражена. — А чому мені про це ніхто не сказав?

— От я тобі й кажу, — відповіла Інна.

— З тобою щось відбувається. Ти знову від нас відгородилася, — ображено пробубоніла Аліна, яка все ще сподівалася почути подробиці про Олесині зустрічі з Ігорем.

Інна активно жестикулювала за Олесиною спиною: наморщивши чоло, хитала головою і склала руки хрестом, мовляв, не зачіпай її — захоче, сама все розкаже.

— То, може, прийдеш сьогодні? — запитала Інна, підійшовши до подруги.

— Може, — відказала Олеся, й Інка з Аліною зрозуміли, що сьогодні вона точно не прийде.

«Скільки всього навігадували — і все без мене! — обурювалася подумки Олеся, йдучи додому. — Сама винна! Ти ж не ходиш на репетиції. Ігор не наполягає, але питає: може, прийдеш? Дівчата питають. А ти не йдеш. Чому? Боїшся? Чого боїшся? Що засміють? Що побачать, яка ти насправді, і не захочуть дружити? Та й так же знають! То чого ти боїшся? Чому знову відштовхуєш подруг?»

Олеся сердилася сама на себе. Вона тільки й думала що про той літературний вечір, а змусити себе піти на репетицію не могла.

— Дідусю, — сказала, зазирнувши до вітальні. — Сьогодні їду з бабусею садити помідори. Я більше не можу чекати.

— Може, хай би ще тиждень постояли на балконі?

— Ні, — заперечила, бо відчула, що мусить нарешті сама вирішувати. А потім, схаменувшись, що, може, образила дідуся, додала: — Частину сьогодні, а частину — через тиждень.

— Як скажеш, юна городнице, — всміхнувся дідусь.

— Дідусю, а в тебе немає зайвої вишитої картинки? — запитала, згадавши про ярмарок хендмейду.

— Зайвої немає, — всміхнувся дідусь. — Але якщо тобі треба — знайду.

— То не зовсім мені. На нашому вечорі ми ще й продаватимемо хендмейд, щоб зібрати гроші на благодійність.

— Які ж ви молодці! — вигукнув дідусь, підводячись з дивана. — Знаєш, заради такої справи я навіть готовий вишити щось новеньке.

— Гадаєш, маєш удосталь сили? — засумнівалася Олеся.

— Та ж не все за один вечір. Потихеньку. Бо скільки ж можна лежати. Знайду кілька зразків, а ти потім вибереш, коли повернешся.

Олеся кивнула й пішла перевдягатися. Бабуся завжди наполягала, щоб вона їхала на город у старій одежі. Зокрема, й через це Олеся не любила ті поїздки: а що, як її Діана з Жанкою побачать? Насміхатимуться. Чи хлопці. Ото сорому буде!

Та зараз їй було байдуже. Не такі й погані ці джинси. Їх ще й до школи можна носити. Светрик із песиком в окулярах і вітрівка.

— Бабусю! Я готова! — гукнула.

— Уже? Швидко ж ти зібралася, — здивувалася бабуся й собі пішла перевдягатися.

Олеся раділа, що нарешті висадить помідори, до того ж уже немає того напруження між нею й бабусею, і дорогою можна буде нормально поговорити.

ШОК, АНГЛІЙСЬКА Й ПОМІДОРИ

Увесь наступний тиждень Олеся щодня їздила на город — поливати свої помідори. Бабуся двічі пробувала її відмовити, нагадуючи, що недавно був дощ і земля не суха, та Олеся не піддалася на вмовляння.

— Я можу й сама поїхати. Дорогу знаю, не заблукаю.

— Та ні, — заперечила бабуся. — Саму я тебе не відпущу. Там же й людей немає, мало хто може вештатися...

Олеся лише знизала плечима. Раніше це попередження, певне, на неї подіяло б, але тепер. Вона відчувала потребу спостерігати за помідорами, поливати їх. Так, ніби разом із насінням висіяла ще щось. І це щось росло в ній та міцніло, як і молоді рослини, але

могло й зів'янути та загинути. Тому для Олесі дуже важливо було, щоб помідори прижилися й не хворіли.

З Олесиних помідорів почалася й наступна розмова з Ігорем.

— Знаєш, я якось впевненіше тепер почувуюся, — сказала вона, розколупуючи своє безе з фруктами. — І ця впевненість росте разом із помідорами.

Вона підняла очі на Ігоря.

— Смішно звучить, правда? — і вона першою засміялася.

Ігор усміхнувся і похитав головою:

— Зовсім ні. Коли людина про щось чи когось турбується, вона справді стає впевненішою і сміливішою. Відчуває, що мусить бути сильною й хороброю, щоб захищати слабшого. А ще — відповідальнішою..

Ігор зітхнув, заплющив очі й затулив обличчя лівою рукою. Олесин погляд був прикутий до нього: що сталося? Обое мовчали. Олеся відвела очі від улюбленого вчителя і взялася колупати безе виделкою. Щойно смачнуче, тепер воно здавалося їй ніяким.

Ігор ще раз зітхнув, а тоді рішуче подивився Олесі в очі.

— Я маю тобі дещо сказати.

«Що? Що це? Він хоче сказати, що я йому не просто друг? Більше ніж друг? Чи я цього хочу? Що ж тоді робити? Як розповісти

дівчатом?» Та з інтонації Олеся відчула, що не варто чекати на щось хороше.

— Мені не хотілося говорити про це до літературного вечора, щоб не засмучувати тебе.

«Засмучувати мене? Про що ти?» Олеся насупилася.

— Я подавався на програму студентського обміну. У серпні полечу навчатися до Америки, — тихо промовив Ігор.

— Що? Як? І ти теж? Зрадник! — закричала Олеся, відштовхнувши тарілку з недоїденим десертом із такою силою, що Ігор ледь впіймав її, а крихти безе впали йому на джинси. — Чому? — вона вже плакала. — Чому всі, кого я люблю, їдуть до тої клятої Америки? Мама, Павло Васильович, а тепер і ти...

— Ти... мене? — запитав спантеличений Ігор.

— Так! Ні! Не знаю! — Олеся зіскочила з місця, штурхнула стілець і вискочила з кав'ярні.

Розгублений Ігор лишився сидіти за їхнім столиком.

«Це нечесно! Чому? Ну чому?» Олеся майже бігла, не помічаючи нічого довкола. Добре, що не забула темні окуляри. Так принаймні не видно її сліз. А вони текли нескінченним струменем, і дівчина знову й знову розмазувала їх по щоках. До дому чотири зупинки. Досить часу, щоби трохи заспокоїтися. Справді досить?

У кишеньці наплічника задзеленчав телефон. «Ні! Не хочу ні з ким говорити! Ти не можеш бути таким дурним...» Та це був не Ігор, бо він таки не був дурним. Дзвонила Аліна. Олеся спочатку хотіла скинути дзвінок, а потім передумала.

— Привіт! Ти раптом не збираєшся до Америки найближчим часом?

— Що? — подруга не готова була до такого питання.

— Питаю: чи ти не збираєшся до Америки? — повторила Олеся.

— Ні-і-і-і... — пробелькотіла Аліна, вже й забувши, чого дзвонила.

— Добре. Значить, поїдеш зі мною в мовний табір.

— Куди? — Аліна не розуміла логіки цієї розмови.

— У мовний табір. Все. Розкажу потім. Па.

Олеся поклала слухавку. Це несподіване рішення раптом висушило джерело сліз. Вона навіть усміхнулася самими кутиками губ. «До дому ще дві зупинки. Від сліз не залишиться й сліду».

Зайшовши у під'їзд, Олеся подалася не до своїх дверей, а до сусідських.

— Добрий день! Тьоть Надь, а Катя є? — запитала в сусідки.

— Є. Ти вчасно, бо Катя збирається на курси. Заходь.

Катя нещодавно закінчила іноземну філологію в університеті і тепер викладала англійську на курсах. Це їй не дивно, бо її мама була репетиторкою з англійської, і через неї пройшли чи не всі діти з їхнього й сусідніх будинків. Але не Олеся. У школі вона мала з англійської свою десятку, а тим, чи знає мову насправді, особливо не переймалася. Радше навпаки — відштовхувала все, пов'язане з англійською. Книжки, які часом передавала мама, щоб доця вдосконалювала мову. Серіали, які радила мама. Хіба що то справді було щось надзвичайно цікавущє. Тепер настав час щось змінити.

— Привіт, Олеся, ти до мене? — з кімнати вийшла довгокоса дівчина.

— Яке в тебе класне волосся! — не стрималася Олеся. — Катю, не стрижи його ніколи!

— Ніколи-ніколи? — засміялася дівчина. — Ну хоч підрівняти можна?

— Можна.

Катя дзвінко сміялася, а її каштанове волосся розсипалося по плечах. Олеся, як зачарована, дивилася на її коси, тож Катя мусила спитати:

— Ти ж не про волосся прийшла говорити, правда?

— Ну, так, — посерйознішала Олеся. — Скажи, до вас на курси тільки дорослі ходять? Чи й діти теж? Ну, не зовсім діти...

— Ти хочеш записатися на курси?

— Так. На літо.

— Улітку будуть різновікові групи. Група від 12 до 15 років — якраз для тебе. Але спочатку треба пройти тест, щоб знати, на якому ти рівні. Я запишу тебе і скажу, коли прийти на тест.

— Добре.

— Може, навіть потрапиш до мене в групу. Так буде легше — хоч одне знайоме обличчя на початку навчання. Потім всі здружитесь.

— Ні, я не хочу, щоб було легше, — заперечила Олеся. — Навпаки.

Катя придивилася до неї пильніше.

— Гаразд, як скажеш. Здається, хтось швидко дорослішає... А коли ми сюди переїхали, ти була ще зовсім маленька і весь час просилася до мами на руки.

— Катю, — засміялася Олеся, — не починай! Бо зараз ще почнеш розказувати, як я ловила вашого папугу і пробувала нагодувати йогогуртом.

— О-о-о-о! А я майже забула про це!

— Дякую, Катю! Може, ти підкажеш щось і про мовний табір? Хотілося б у Карпати...

— Табір? Який збіг! А я хотіла твою бабусю питати, чи не відпустить тебе зі мною в табір. У липні. З живими американцями! — підморгнула вона Олесі.

— З живими... — повторила та. — Добре, що не з мертвими. Я хочу разом з подругою.

— Чудово. Потім ще поговоримо, а зараз мушу бігти. *Good bye, sweetie!*

— *Bye, Kate,* — відповіла Олеся і пішла на решті додому.

— Бабусю! — гукнула Олеся, з думкою нагадати бабусі, що вони їдуть поливати помідори. Тиша. — Дідусю! — знову тиша. — Де ж вони поділися? — пробурмотіла. — А може, це й на краще.

Олеся вимкнула звук на телефоні — говорити ні з ким не хотілося — і сіла за комп'ютер.

Крок уперед

Десь я читала, що хвороби даються нам, щоб ми засвоїли якийсь урок. Як попередження, що варто зупинитися і переглянути свої цінності та погляди. Напевне, це може стосуватися і хвороб близьких. Це як випробування. Людина або витримує його і стає сильнішою, рухається вперед, або здається й ламається. Зрештою, це стосується не лише хвороб. Життя часто підкидає нам виклики — або подужаєш і підеш уперед, або впадеш і відкотишся назад. Мені набридло оглядатися, щоб переконатися, що я не впаду. Мабуть, я вже не боюся впасти, бо знаю, що однаково піднімуся й піду далі. Напевне, я й далі перелякано оглядалася б, якби не підтримка моїх друзів. Вони дали мені крила і впевненість, що **я** все зможу. Дякую вам, мої хороші. Хоч я й не називаю вас поіменно, ви знаєте, що я вас дуже люблю. Вибачте, що останнім часом я рухаюся паралельним

курсом, мушу робити свої перші самостійні кроки. Але вони — вам назустріч. Тож іще раз дякую за підтримку, штурханці й усілякі смаколики!

«Він має зрозуміти, що це про нього. — Олеся вже майже не сердилася на Ігоря. — Усі від мене втікають? Та я вас і в тій Америці знайду!»

У дверях повернувся ключ. Олеся швиденько закрила сайт із блогом і вийшла назустріч бабусі з дідусем.

— О, а звідки це ви? — здивувалася вона.

— На привокзальний базарчик ходили. Дідусь хотів трохи прогулятися.

— І ти йому дозволила? — ще більше здивувалася Олеся.

— Можна подумати, твій дідусь когось слухає, — пробурчала бабуся.

— Як на хімію їздити — то мені можна, а як прогулятися — то вже й зась? — жартома поскаржився дідусь.

— Чому ж? Навпаки, я дуже рада. І мамі напишу, що ти вже ого-го козак! — Олеся обійняла дідуся. — Значить, і до школи зможеш прийти.

— Ще б пак! Прибігти не прибіжу, а прийти чи пришкандибати зможу.

— Здається мені, дідусеві справді краще, — сказала Олеся бабусі. — Він знову жартує!

— Мені краще вже від самої думки, що ніхто більше не труїтиме мене тією хімією! — хвацько видав дідусь і щез у ванній. — І хліба з маслом хочу! І з варенням!

Олеся з бабусею презирнулися й усміхнулися.

ТОЙ ДЕНЬ

Олеся зголосилася працювати на стенді перед початком літературно-театрального вечора. *«На репетиції не ходила, стільки всього пропустила, а так хоч трохи з мене буде користі».*

Свій монолог нікому не розказувала. Тренувалася перед дзеркалом, коли нікого не було вдома, і останні два вечори перед сном, коли бабуся вже спала, а Олеся не могла заснути від думок про виступ.

Свій монолог вона склала з кількох фрагментів-роздумів Гейзел Грейс. Хвилювалася, чи сприймуть глядачі. Усе ж про рак. Спочатку хотіла взяти епізод, де Гейзел дізнається про смерть Огастаса, який був для неї не лише другом і коханим, саме він навчив бачити красу життя, навіть знаючи, що життя не буде довгим. Та все ж то надто складний епізод. Не для запам'ятовування, ні. Психологічно. Олеся щоразу

гірко плакала, перечитуючи його. І вперше, і вдесьте. «*Ні, це надто тяжко для розважального літературного вечора...*» Олесь не раз і не двічі перечитувала «Провину зірок» та такі знайшла кілька уривків для свого монологу.

Коли вона зайшла до школи, там уже було людно. Хлопці позсували до купи кілька столів, а дівчата, якими керувала Інна, застеляли столи скатертинами.

— О, нарешті й ти! — гукнула до неї Інка. — На Аліну я й не розраховувала. Їй же треба квіточки у віночку поправити...

Олесь захихотіла. Останні два тижні Аліна ходила до школи лише у віночках і сукенках — входила в образ. І рухалася не так, як звичайно, а плавно й повільно. На її думку, саме так мають рухатися мавки. А вчора увечері подзвонила і переляканим голосом запитала:

— Олесю! Що робити?

— Ти про що?

— Волосся накрутити чи, навпаки, повністю розпрямити? Я не знаю, не знаю, як краще... — Аліна страшенно нервувалася.

— Мені здається, Мавці краще б пасувало пряме... — відповіла Олесь.

— Та й Інка так каже. І Сергій. А я не зна-а-аю! — стогнала у слухавку Аліна.

— Все одно тобі вирішувати, — нагадала їй Олесь.

— А-а-а! — завилала Аліна. — А яку сукню?

Яскраво-жовту з квіточками й оголеними плечима чи світло-зелену з листочками?

— Ну-у-у, — протягнула Олесь. — Я б вибрала світлу, але яскрава більше відповідає твоїй яскравій особистості.

— Ой, дякую, сонце! Саме на таку відповідь я й чекала! Па!

Олесь підійшла ближче до Інни.

— То ти не знаєш, що вона вирішила з волоссям — завивати чи розпрямляти?

— Ха! Спочатку — завивати, а потім — розпрямляти. Ти що — Аліну не знаєш? Я впевнена, що вона приволочить усю свою колекцію віночків, бо не зможе вибрати один. З ромашками чи з волошками? З маками чи ліліями? — скопіювала Алінчину інтонацію подруга.

Олесь пирснула.

— То чим я можу допомогти?

— Зараз подивимося... Розкладемо гарненько Міхіні комікси, м'які іграшки, які пошили дівчата, плетені браслети, — Інка швидко розкладала все на столах. — Ось тут сидітимете ви з Міхою — його сценка не на початку, то він також зголосився продавати квитки.

— То ми з ним продаватимемо квитки?

— Так. А що?

— Ні, нічого, — відповіла Олесь, хоча починала нервуватися. А що, як вона забуде слова, поки стоятиме тут і всміхатиметься кожному, хто прийде по квиточок?

— А окрім квитків — печиво і смузі. Я все приготувала. Печиво запаковане, цінники наклеєні. У пластанках — заморожені фрукти. Їх треба всього лиш засипати у блендер. Але це не ваша справа. Смузі готуватиме Жанна.

— Жанна?

— Так. Без Діани вона дуже навіть адекватна.

— Окей...

— А я ще трохи тут покручуся й побіжу перевдягатися. А потім — в актову залу. Треба ще звук перевірити. Я ведуча, раптом ти ще не знаєш, — всміхнулася нарешті заклопотана Інка.

— Оу...

— Ага. Я ж запрошувала тебе на репетиції.

— Ти могла просто розказати. Чи Аліна...

— А ти нам багато розказувала за останні кілька тижнів?

Олеся опустила очі. Іноді дружба — це так непросто. Добре, коли тебе підтримують. Але неприємно, коли хочеться побути на самоті і розібратися з думками, а тобі не вдається, або потім тобі виказують, що ти, буцім, сама винна, що відштовхнула, дистанціювалася...

— Ні, хлопці! Трохи вище! — загукала Інка Сергієві й Віталюці, які розвішували над столами якийсь плакат. — Отак. Правий кут трохи нижче! Стоп!

Олеся прочитала напис: «ДОПОМОЖЕМО РАЗОМ!». «Кому допоможемо?» Відповідь побачила на дошці, яку хлопці підсунули до столів.

ДОРΟΣЛІЙ КВИТОК — 10 ГРН

ДИТЯЧИЙ — 5 ГРН

ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ВХІД БЕЗКОШТОВНИЙ

ПЕЧИВО — ЦІНА НА УПАКОВЦІ

ЯГІДНЕ СМУЗІ — 20 ГРН

УСІ ЗІБРАНІ КОШТИ БУДЕ ПЕРЕДАНО БЛАГОДІЙНОМУ ФОНДУ «ТАБЛЕТОЧКИ», ЯКИЙ ДОПОМАГАЄ ОНКОХВОРИМ ДІТЯМ.

Он воно що! І їй ніхто нічого не сказав? Усе робилося за її спиною? Хоча тепер пригадувалися всі ті обмовки, якісь дивні погляди... Те, як Ігор втішився, що прийде її дідусь... «Сподіваюся, вони не потягнуть його на сцену?» Та Олеся одразу відкинула це питання. Починали сходитися гості, тож не було часу на довгі занурення в себе.

Олеся взяла книжку коміксів. І автора зазначено: *Малюватор*. З обкладинки шкірилися головні герої: величезний зелений Шрек у вишиванці; худючий, сутулий, з довгими іклами Чахлик Невмирущий у червоному плащі й життєрадісна Яга з гачкуватим носом у пишній блузці й картатій спідниці.

— Гарний друк, — сказала Олеся, розглядаючи малюнки.

— Це все Ігор, — відізвався Малюватор. — Друкували в університетській друкарні. Там його друг працює, допоміг підготувати книжку до друку. Не знаю, скільки то їм коштувало... Продаватимемо по 50 грн. У блозі комікси

були популярні, тож дуже сподіваюся, що їх купуватимуть.

— Ой! — скрикнула Олеся. — Лець не забула! Я ж теж дещо маю на продаж. Дві картини, їх вишив дідусь.

І вона потягнулася до улюбленої торби з написом «Book is my superpower». Витягла звідти кумедного спанієля з сумними очима, який лежав на картатому килимку, і чаплю, що намагалася проковтнути жабу, та жаба не складала лапок і пробувала задушити чаплю. Унизу картинки підпис: «Never give up!».

— Чекай! Чекай! — гукнув Міха, розраховавши кількох покупців. — Не виставляй це на продаж! Я купую це!

— Вишивку? — перепитала Олеся.

— Так. *Never give up!* — це ж девіз на все життя!

Міха вкинув через невеликий проріз у кришці трілітрової банки 70 грн і забрав собі картинку.

— Тоді й ти чекай! — сказала Олеся, не помічаючи, що на них сунеться натовп гостей. — Я хочу твої комікси з автографом.

— Хо-хо! То я вже знаменитість! Підпишу, тільки спочатку давай розрахуємо всіх, бо, боюся, вони не зрозуміють.

— Окей.

Олеся, Андрій і Жанна швиденько вручали роздруковані квиточки, а також — обрані соло-

дощі чи сувеніри. Банка швидко наповнювалася грошима. До столів підійшла математичка.

— А хто автор коміксів? — поцікавилася Зоя, гортаючи книжку.

Малюватор прикинув — хтозна, може, бити буде або знизить оцінку за рік.

— Усі блоги велися анонімно, — прийшла йому на порятунок Олеся.

— Та я знаю, — буркнула математичка. — Ольга Федорівна і той ваш студент так і не розкрили імен. Здебільшого було очевидно, де чий блог, але вашого Малюватора я так і не вирахувала, хоч рахувати вмю, ви знаєте, — пихато закінчила свою промову Зоя.

Міха полегшено видихнув.

— А я лише хотіла попросити його, щоб не малював мого носа таким гострим, — ображено промовила Зоя.

— Ви можете написати коментар до блогу. Автор точно його прочитає, — порадила Олеся. — Може, навіть відповідь.

— Угу, — кивнула Зоя й відійшла від столу з коміксами.

— Серйозно? — вже сам до себе пробубонів Міха і став розглядати ніс Зої-Яги в книжечці.

— Та нормальний ніс! — втішила його Олеся і собі стала переглядати книжку.

— Останню історію вже читала?

— Ні, — Олеся одразу розгорнула книжку на останніх сторінках.

ТРАДИЦІЙНИЙ ВИСНОВОК: ЩОБ НЕ ДОВЕЛОСЯ КЛИКАТИ НА ДОПОМОГУ ШРЕКА, ЧАХПІКА Й ЯГУ ЧИ ВИКОРИСТОВУВАТИ СУМНІВНІ ЛІКУВАЛЬНІ ЗАСОБИ НА КШТАЛТ БЛАКИТНОЇ КРОВІ, РЕГУЛЯРНО

ПРОХОДЬТЕ ОБСТЕЖЕННЯ І ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО ЛІКАРЯ ОДРАЗУ, ЯК ЗАУВАЖИТЕ ЩОСЬ НЕЗВИЧНЕ У САМОПЧУТТІ. РАК НЕ СПИТЬ І ЙОГО ЛЕГШЕ ЗДОПАТИ, КОЛИ ВІН ЩЕ МАЛЕНЬКИЙ РАЧОК.

Олеся витерла сльози і простягнула книжку Андрієві:

— Підпиши, будь ласка, моему дідусеві.

Міха взяв зі столу ручку й написав кривулястими літерами: *«Never give up! Смій лікує, тож хай ці веселі картинки подарують багато смішок, смішинок і реготання. М»*.

Він віддав Олесі книжку.

— Я не знав, що в тебе хворий дідусь, аж поки Сергій не сказав, що блог про рачків — твій... Може, ми б могли чимось допомогти...

— Та ні, дякую. Сподіваюся, що все вже скінчилося. Дуже хочеться вірити, що ми назовсім прогнали рачків, — Олеся всміхнулася і якимось по-новому подивилася на Міху. Не просто як на шкільного веселуна, який весь час дуркує, а як на людину з певними поглядами.

— Як тут у вас справи? — прибіг до них Ігор.

Таким урочистим Олеся його ще не бачила: у чорному костюмі, у краватці (щоправда, розмальованій метеликами, але то не псувало загального враження, лише додавало дрібку пустотливості), чорне вихрасте волосся укладене гелем. І якщо часто загельоване волосся у хлопців виглядає неприродно й якимось липко, Ігореві однаково пасував і викладений гелем чуб, і неслухняний.

Міха потрусив трилітровою банкою — вона була майже по вінця повна, і не одногривне-

вими папірцями, а купюрами по десять, двадцять, сто. Ігор підняв догори великого пальця.

— Ну все, ходімо до залу, починаємо. А біля столу пильнуватиме охоронець. Усе домовлено. Хоча не думаю, що ще хтось прийде.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРИСТРАСТІ

— Дуже дякую всім, хто завітав на наш доб-
рочинний літературний вечір, — першим на
сцені взяв слово Ігор. — Одразу хочу подя-
кувати директору, Василю Володимировичу,
який підтримав нашу ідею, і Ользі Федорівні,
яка допомагала на всіх етапах.

Директор і Федорівна встали зі своїх місць
у першому ряду й легенько вклонилися.

— Усі ретельно і натхненно готувалися,
а зараз хвилюються за кулісами, тож прошу
підтримати наших артистів оплесками.

Глядачі дружно заплескали. На сцену до
Ігоря вийшла Інна. У кремовій вільній блузці
й темних штанах з високою талією. *«Їй завжди
все пасує! От не уявляю себе чи Аліну в та-
ких штанах... А їй гарно».*

— Розпочнемо наш літературний вечір із
невмирущої класики. Леся Українка «Лісова

пісня». Мавка — Аліна Чорна, Лукаш — В'я-
чеслав Стужук, студент Університету імені
Богдана Хмельницького.

На сцену вибігла Мавка-Аліна у жовтій квіт-
частій сукні з відкритими плечима, тягнучи за
собою високого русявого хлопця.

— Хто це? — пошепки запитала Олеся
в Міхи, який сидів поруч.

— Та ж студент, дружбан Ігорів. Аліна спо-
чатку вмовляла Ігоря бути її Лукашем, але він
відмовився, бо співатиме разом із друзями.
А цей не відмовився. Причарувала його Мав-
ка, — загіготів Міха, та враз замовк, піймавши
погляд Федорівни.

Тепер Олеся пригадала, що Аліна їй щось
торохтіла про те, що Ігор їй відмовив, і навіть
просила, щоб Олеся посприяла, раз дружить із
ним. А що вона відповіла, вже й не пригаду-
вала. Та Аліна знайшла собі іншого Лукаша.

МАВКА

Цить! Хай говорить серце... Невиразно
воно говорить, як весняна нічка*.

Аліна промовляла тихо, проникливо, та її
було добре чути. Власне, говорила не Аліна,
а Мавка, бо дівчина на сцені лише зовні нага-
дувала Аліну.

* Тут і далі п'єса цитується за книжкою «Лісова пісня»
Лесі Українка (Київ: «Основи», 2014).

ЛУКАШ

Чого там прислухатися? Не треба!

МАВКА

Не треба, кажеш? То не треба,
милий!

Не треба, любий! Я не буду, щастя,
не буду прислухатися, хороший!
Я буду пестити, мое кохання!
Ти звик до пестоців?

ЛУКАШ

Я не любився
ні з ким ще зроду. Я того й не
знав,
що любощі такі солодкі!

Аліна тулиться до свого партнера, кладе голову йому на плече. *«Але й високий цей Лукаш!»* Він водить одною рукою по Алініному голому плечі, другою — по довгому розпрямленому волоссю. *«Де ж віночок? Невже забула? — розхвилювалася Олеся. — Але й при-страсті! І як вчителі таке дозволили?»*

Мавко!

Ти з мене душу виймеш!

МАВКА

Вийму, вийму!

Візьму собі твою співочу душу,
а серденько словами зачарую..
Я цілуватиму вустонька пожі,
щоб загорілись,
щоб зашарілись,
Наче ті квітоньки з дикої рожі!
Я буду вабити очі блакитні,
хай вони грають,
хай вони сяють,
хай розсипають вогні самоцвітні!

Раптом Мавка-Аліна сплескує руками, наче щось забула. *«Невже згадала про вінок?»*

Та чим же я принаджу любі очі!
Я ж досі не завітчана!

«Аа-а-а, то так і мало бути...»

ЛУКАШ

Дарма!

Ти й без квіток хороша.

МАВКА

Ні, я хочу
для тебе так завітчатися пишно,
як лісова царівна!

Аліна граційно біжить на інший кінець сцени, де стоять картонні завітчані куці.

ЛУКАШ
Почекай!
Я сам тебе заквітчаю.

МАВКА
Не красні
квіти вночі... тепер поснули барви...

ЛУКАШ
Тут світляки в траві, я назбираю,
вони світитимуть у тебе в косах,
то буде наче зоряний вінок.

Студент щось чіпляє Аліні на волосся.

Дай подивлюся... Ой, яка ж хороша!
Я ще набрати мушу. Я вберу
тебе, мов королівну, в самоцвіти!

Якось непомітно на голові в Аліні опиняється віночок із дрібнесенькими білими квіточками. *«Такого я в неї не бачила»*. Аліна зі студентом виходять на середину сцени, кланяються. Лунають оплески.

— Знаєш, ніби й не наша Аліна була на сцені, — сказала Андрієві Олеся. — Чесно, я думала, вона надто захопиться акторством, вона ж і в житті акторка ще та. Але вийшло якось природно. Я повірила...

— Так, гарна з неї Мавка... Та вона й так непогана... Тільки ото як зморозить щось...

Потім Жанна читала «Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок» Симоненка. І хоч Олеся аж ніяк не могла собі уявити Жанку з серпом на ниві, щось у її читанні зачіпало. *«Хто би міг подумати, що Жанка вміє декламувати вірші...»* Сергій із Віталькою грали на гітарах і співали «Чому являєшся мені у сні» на слова Франка. *«А я й не знала, що вони вміють грати на гітарі...»* Олеся по-новому бачила своїх однокласників. Хотіла щось сказати до Міхи, та він щез. Мабуть, скоро їхній виступ.

Міха разом із Сергієм і Віталькою показували сценку за мотивами «Щоденника слабака». Той епізод на початку, про «сирний доторк». На баскетбольному майданчику лежав старий смердючий шматок сиру, хтось його торкнувся, а потім передав далі. Цей «сирний доторк» — як прокляття. І порятуватися можна було лише схрестивши пальці. Саме так робив головний герой, Грег. Хлопці бігали по сцені, верещали й реготали. Хтозна, чи всі зрозуміли їхню сценку, але зал реготав разом із ними.

На сцену вийшла Інна.

— Наступна учасниця просила не називати автора й книжку. Це невеличкий сюрприз. Прошу на сцену Діану Воронову.

З-за куліс вийшла Діана у коротенькому дитячому картатому платтячку й напівопущених смугастих гольфах. За собою вона волочила... іграшкового ведмедя!

— Ну от, перед вами Вінні-Пух. Як бачите, він спускається сходами слідом за своєю подружкою Діаною, головою донизу, ще й лічить сходинки власною потилицею: бум-бум-бум. Спустилися сходами в інший спосіб він поки що не вміє. Іноді йому, щоправда, здається, що можна було б знайти й інший спосіб, якби ж то він міг лише на хвилику перестати бумкати й зосередитись. Та саме зосередитись йому й ніколи. Що б там не було, ось він уже спустився й готовий до знайомства з вами. Вінні-Пух. Дуже приємно!

Далі Діана розповіла, чому Вінні-Пуха звуть Вінні-Пухом, а Олеся не могла з дива вийти: як це їхня суперкрута Діана не побоялася виступити в такому дивному й некрутому образі? Чому така показово доросла дівчина вибрала дитячу казочку? Літературний вечір перетворився на вечір сюрпризів і відкриттів. *«Може, саме таким і був Ігорів задум? Щоб ми побачили своїх однокласників іншими?»*

Наступні кілька номерів Олеся не бачила, бо мусила йти за куліси готуватися. *«Чи вдасться? Чи зрозуміють глядачі, що саме вона хоче передати? Час...»*

Вона вийшла на сцену. З трубочками в носі, як у Гейзел Грейс з її вже настільної книжки

«Провина зірок». Ці трубочки вона відрізала від системи для крапельниці — відколи дідусь захворів, вони завжди були вдома. Запхала їх до пакета з-під розчину глюкози, а сам пакет поклала у невелику прозору торбинку через плече — щоб видно було, що в неї там ліки. Звісно, у Гейзел був спеціальний візочок для апарату з киснем, але Олеся вирішила, що й цього досить, щоб передати ідею.

В очах глядачів вона бачила здивування й чекання. Глянула на перший ряд: там сиділи учителі та її бабуся з дідусем. Бабуся з дідусем щасливо всміхалися: зараз виступатиме їхня гордість. Олеся ковтнула противний клубок, що застряг у горлі. *«Ні, я не зможу!»* Вона заплющила очі, глибоко вдихнула, клубок щез. Трубочки в носі страшенно заважали. *«А Гейзел же з ними ходила роками!»* Ще раз пробігла поглядом по першому ряду, прикипіла очима до чорних бездонних очей. Їхній власник усміхнувся і ледь помітно кивнув. Тілом розлилося тепло і впевненість. Олеся почала:

— *От завжди говорять про мужність пацієнтів із раком... — Олеся ступила крок, погляд спрямувала кудись у кінець залу. — І я не заперечуватиму цієї мужності. Мене штрикали, кололи й труїли роками, і все ж я рухаюся вперед. А втім, цієї миті я з превеликою радістю померла б...*

Світло на мить згасло. Олеся відступила вбік на кілька кроків. Знову стало ясно.

— Я відчувала, що всі дивляться на нас, гадаючи, що з нами не так і чи хвороба вб'є нас, думаючи, який же герой — моя мама, та ще купу всього... Іноді це найгірше — фізичний доказ того, що рак відділяє тебе від інших людей. Ми були неприпустимо інші, і ніколи це не було так очевидно, як тоді, коли ми втрюх із мамою й Огастасом ішли порожнім літаком, стюардеса приязно нам кивала і жестом показувала на ряд десь углибині літака.

Знову згасло світло, й Олеся повернулася у центр сцени.

— Більшу частину життя я намагалася не плакати перед люблячими мене людьми. Ти стискаєш зуби. Ти дивишся вгору. Кажеш собі, що від твоїх сліз їм буде боляче, і ти будеш лиш смутком у їхньому житті, а ти не хочеш бути суцільним смутком, тож ти не плакатимеш і скажеш усе це собі, поки дивишся на стелю, а потім ковтнеш, хоч горло й не захоче змикатися, подивившись на людину, яку любиш, і всміхнешся...*

На якусь мить у залі запала тиша. Олеся розгублено роззиралася залом, не розуміючи, яку реакцію викликав її виступ. «Може, таки

* Монолог складено за книжкою «Провина зірок» Джона Гріна (Київ: «КМ-Букс», 2015).

не варто було брати таку серйозну тему? Глядачі люблять посміятися, а не поплакати... Але ж я якраз і хотіла примусити задуматися про хворих людей, які поруч і яких ми намагаємося не помічати... А це аж ніяк не смішки...»

Нарешті тишу порушено: Міха піднявся й заплескав. А потім одне за одним усі глядачі вставали й плескали. Олеся була страшенно вдячна однокласнику за підтримку.

На завершення вечора виступив студентський гурт «Хміль». У їхньому виконанні прозвучали «Дивлюсь я на небо», «Вона» і «Капельюх»*.

Перед дискотекою розкупили залишки печива, смузі, іграшок та браслетів. Хтось, як Діана, перевдягнувся. Вона знову була така, як завжди: нафарбована, у вузесеньких джинсах, коротенькому топі і з виразом зверхності на обличчі. Але однокласники вже ніколи не забудуть її з Вінні-Пухом. Аліна так і лишилася в образі Мавки і скрізь тягала за собою студента, який грав Лукаша. Він, щоправда, не дуже й опирався. Якось між піснями вона підскочила до Олесі з Інкою.

— Ми зі Славком завтра зустрічаємося в місті!

* Вибір пісень не випадковий, усі вони — літературного походження: «Дивлюсь я на небо» написав Михайло Петренко, «Вона» належить перу Костя Москальця, а «Капельюх» — Володимира Івасюка.

— То у вас побачення? — загорілися очі в Інни.

— Ну, не зовсім... — зам'ялася Аліна.

— Він тебе запросив кудись? — уточнила Олеся.

— Ну, не він... Я... — Аліна підняла очі на дівчат.

Олеся з Інною дружно зареготали. *«Певне, той Славко не знає, як від неї відкараскатися тепер»*, — подумала Олеся.

— Аліно, ти невиправна! — сказала Інна. — Але, знаєш, тобі пасує образ Мавки. Я думала, ти переграватимеш... На репетиціях не завжди вдавалося... Та ти й по життю часто граєш... Але ти змогла! На якусь мить я забула, що це ти на сцені...

— Ну, дякую за комплімент. Від тебе це особливо цінно, — Аліна багатозначно звела брови. — Але й ти, подружко, — вона спеціально зробила наголос на останньому слові, — була неперевершена ведуча. Можливо, в цьому — твоє майбутнє. Подумай. Ну все! Цьомки-балабомки! Біжу до свого студента, поки ніхто не перехопив. Він, до речі, нічим не гірший від твого Ігоря, — кинула Олесі.

— І зовсім він не мій... — пробурчала Олеся.

Інна співчутливо подивилася на подругу, але не стала нічого питати. Залунала повільна мелодія. До дівчат підійшов Сергій.

— Вибач, Олесю, заберу в тебе свою дівчину. Я її сьогодні майже не бачив.

Олеся лиш махнула рукою. А тоді відчула на собі чийсь погляд. Чомусь одразу згадався ВВ. Тоді теж була дискотека. Її аж пересмикнуло. *«Ні, не сьогодні. Сьогодні такий гарний вечір»*. Та дивився на неї не ВВ. Її засмоктували чорні бездонні очі. Ігор стояв неподалік від діджея. *«Підійде чи ні? Хай би підійшов... Але ж і розмов буде...»*

— Потанцюєш зі мною? — почула вона зовсім поряд голос Міхи. Зиркнула на Ігоря. Той лише розгублено знизав плечима.

— Звісно, Андрію, — кивнула до Міхи.

— Гарний сьогодні вечір, правда?

Олеся кивнула.

— Кльово Ігор придумав. А ти була така... Така... Це було сильно. Справді. Респект.

Олеся знову кивнула.

— Було б круто, якби Ігор і наступного року у нас викладав.

Олеся ще раз кивнула, хоча й знала, що цього точно не станеться.

Після дискотеки 8-«Б» зібрався разом, усі обіймалися, як давні друзі, а не лише однокласники. *«Клас змінився. Це він змінив нас»*. Олеся зиркнула на Ігоря, який стояв біля дверей разом зі своїми університетськими друзями.

Виходячи, всі дякували Ігореві і його компанії.

— Тебе провести? — тихо запитав Ігор Олеся, коли вона підійшла з ним прощатися.

— Ні, — похитала головою. — Але я винна тобі каву. Минулого разу негарно вийшло.

Він кивнув.

— Ну, тоді у звичному місці у звичний час.

Олеся всміхнулася. 8-«Б» галасливо виходив зі школи і групами розходився у різні боки. Вона помахала Інці із Сергієм, помахала щасливій веселій Аліні, яка йшла під ручку зі Славком, зітхнула й подалася до шкільних воріт.

— Олеся, почекай! Мені також у той бік, — наздогнав її Міха. — Разом веселіше. Так?

— Так.

«Як дивно. Ніколи не думала, що з нашими хлопцями може бути цікаво... Спочатку Сергій виявився зовсім не гальмом, а веселим притомним хлопцем, а тепер і Міха... Але ж він живе біля школи... Та... Ну то й що?»

Хоч Олеся почувалася змученою й вичавленою, сіла за комп'ютер, бо обіцяла мамі подзвонити чи написати про враження від вечора. Дідусь, втомлений походом до школи, вже спав. Бабуся, звісно, хвилювалася, тому не лягала, доки Олеся не повернулася.

— На добраніч, моя зіронько! — обійняла онучку. — Ти нас із дідусем неймовірно вразила сьогодні. Я й не помітила, коли ти виростила...

— На добраніч, бабуся, — притулилася до неї Олеся.

Побачивши, що мама онлайн і питає, чи можуть вони поговорити, Олеся озирнулася на дідуся, підключила до компа навушники й подзвонила мамі.

— Так, мам, я задоволена. І своїм виступом, і вечором взагалі. Наш клас ніколи нічого такого не влаштував. Це було справді несподівано круто. І все завдяки нашому вчителю-студенту.

Олеся сумно зітхнула.

— Щось не так, доню?

— Угу. Він їде.

— Хто? Вчитель?

— Так. Вчитися до Америки.

— Куди? До Павла Васильовича?

— Не знаю...

Олеся відчула, як почервоніла. *«Сподіваюся, мамі не видно, яка я червона...»* Їй стало так соромно, що вона тоді нічого не спитала в Ігоря. *«Якою я була егоїсткою... А він же мені перший довірився... Ото дурена!»*

— То розпитай. Хтозна, може, він у наші краї. І ми зможемо йому з житлом допомогти.

«Хто це — ми?»

Та Олеся не встигла спитати. Тепер мама чомусь почервоніла. *«Мабуть, і вона зауважила, що я почервоніла. Я ж помітила...»*

— Олеся, доню... — мама закусила нижню губу. — Я ще нікому не казала... Ти перша.

У тебе сьогодні особливий вечір, а в мене є особлива новина.

Мама знову зробила паузу, а Олесі здалося, що зараз вона — самі лише вуха й очі, і вуха заповнили собою увесь простір у навушниках, а очі прикипіли до екрана і ловили кожен мамин жест, кожен порух брів.

— Я прилечу в серпні! — закричала нарешті мама.

Олеся підскочила з крісла, навушники злетіли з голови, зі столу на підлогу гепнулася чашка, та, на щастя, не розбилася. Дівчина прислухалася. Усе тихо. Нікого не розбудила.

— Мамусю! — сказала вона, стираючи рукавом сльози. — Мамусю! Сьогодні — найкращий день у моєму житті! І ти ще встигнеш на помідори!

ПОСТСКРИПТУМ

Цього разу Олеся прийшла зарані. Зрештою, це ж вона винна каву, то мусила прийти першою і купити подвійне капучино, яке незмінно пив Ігор. Коли він відчинив двері кав'ярні, вона помахала йому рукою.

— Яка ти сьогодні швидка! — здивувався він.

— Мусила тебе випередити, — всміхнулася Олеся й посунула до нього каву. — Може, хочеш тістечко?

Ігор звів брови:

— Щось ти сьогодні на диво весела і щедра... Зовсім не така, як минулого разу.

— Вибач, Ігорю... — Олеся втупила очі у стіл, а потім знову звела на нього погляд. — Я завжди думала тільки про себе. Як мені погано без батьків, яка я нещасна, що мама мене покинула... І тільки коли захворів дідусь, стала думати ще про когось... А коли ти сказав, що

їдеш, я знову почувалася маленькою й нещасною, бо мене знову покидають...

— Але я ж тільки на пів року.

— Ти ж розумієш, що не це важливо, а сам факт покидання, — сказала Олеся, але не сердито, а жартома.

— Ну, напевне, так...

— А коли ти летиш?

— На початку серпня. Вже шукаю квитки.

— А куди саме? Я не просто з цікавості. Це мама просила спитати, бо в Балтиморі вони могли б допомогти з житлом.

Ігор запитально звів брови.

— Хто вони?

— Мама зі Стівеном, чи Стефаном, якщо тобі більше до вподоби українізований варіант імені. Моя мама вийшла заміж.

— Оу! — тільки й вимовив Ігор і сховався за чашкою з капучино.

— Так. Я й сама в шоці. Зате тепер вона може до нас приїхати. У серпні.

— Оце так новина!

— Так, дивовижна. Я ще й сама не знаю, що про це думати... У мене не було тата, а тепер... Але це ж і не тато, я уже не маленька дитина. Але я за маму рада. Вона стільки років була сама... До речі, — спохопилася Олеся, — мама дякує тобі за відео з літературного вечора. Каже, ніби на власні очі все побачила. І насміялася, і наплакалася. І якщо у «Хмелю» вийде диск,

мама першою його купить, бо «Вона» у вашому виконанні неперевершена. Це не я кажу, це мамині слова. Хоча мені теж сподобалося.

Олеся нахилилася по наплічник.

— Оскільки навчальний рік закінчується, усі ці тести, реферати... Не знаю, чи ми побачимося ще в кав'ярні, тому принесла тобі дещо на пам'ять.

Вона простягнула йому саморобну листівку з купою книжок і хробачком зверху. Ігор розгорнув її: «The best teachers are those who show you where to look, but don't tell you what to see»*.

— Я не знаю, чиї це слова. Точніше, в інтернеті написано ім'я, Александра К. Тренфор, але хто це — ніхто не знає. Мені сподобався вислів.

— Дякую, Олесю. Я візьму цю листівку з собою. Ваш клас дуже багато чого мене навчив.

— Це ти нас багато чого навчив...

— Ну, значить, це взаємно. Скажи, як дідусь?

— Уже не лікується сном. Тепер — профілактика сміхом. Ледь не щодня перечитує Міхину комікси. І їсть стільки солодкого, що бабуся вже хвилюється, щоб у нього не було діабету. А я радію, що він їсть майже все, а не щось одне, як раніше. Жаліється, щоправда, що базарні помідори не такі смачні, як городні. І чекає, коли досягнуть мої.

— Я теж хотів би спробувати твоїх помідорів, — сказав Ігор, коли вони виходили з кав'ярні.

* Найкращі вчителі — ті, котрі показують, де шукати, але не кажуть, що ви маєте побачити (англ.).

— Сподіватимемося, що вони досягнуть до твого від'їзду. Якщо встигнуть — привезу в аеропорт.

— Гаразд, — кивнув Ігор і помахав Олесі на прощання.

Олеся заскочила в маршрутку і гепнулася на вільне місце. Її оповив якийсь незрозумілий щем. Так, ніби щойно скінчилося щось важливе і світле. Але чи справді скінчилося? Чи попереду чекає щось нове, зовсім інше? За пів року стільки всього може змінитися...

Щойно віддала гроші водієві за квиток, як задзижчав телефон. «*От завжди в маршрутці дзвонить! Ігор щось забув?*»

Та номер був незнайомий.

— Олесю?

— Так?

— Це Андрій.

— Андрій?

— Ну, Міха.

— А, Міха! Привіт!

— Ти могла б допомогти мені...

— Я? З чим?

— Ти гарно пишеш... А я пробую вигадати нові сюжети для коміксів... Може, зустрінемося якось після школи? — хлопчачий голос звучав невпевнено. — Що скажеш?

— А чому б і ні?

Олеся запхала телефон у кишеню й усмінулася. Попереду — літо, канікули і помідори.

ЗМІСТ

Новини	5
День дзвінків	15
Новий учитель	27
Походження рачків	42
Відкриття	52
Яка ти цукерка	67
Дівчачі розмови	86
Зцілення підтримкою	109
Дискотека у День закоханих	123
Несподіваний порятунок	141
Плітки	158
Хтось винен тобі тістечко	174
Розмови й помідори	189
Шок, англійська й помідори	200
Той день	209
Театральні пристрасті	220
Постскрипtum	235

Літературно-художнє видання

Наталія Ясіновська

ЛЮБОВ, ДІДУСЬ І ПОМІДОРИ

Для середнього шкільного віку

Обкладинка та форзаці Катерини Сад
Ілюстрації коміксів Вані Unicorn

Головна редакторка Мар'яна Савка
Відповідальна редакторка Анастасія Єфремова
Літературна редакторка Наталка Малетич
Художній редактор Іван Шкоропад
Макетування Андрій Бочко
Коректорка Наталія Білецька

Підписано до друку 19.03.2021. Формат 84×108/32
Гарнітура «Rolleston». Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 12,60. Наклад 3000 прим. Зам. №

видавництво
СТАРОГО ЛЕВА

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК № 4708 від 09.04.2014 р.

Адреса для листування:
а/с 879, м. Львів, 79008

Книжки «Видавництва Старого Лева»
Ви можете замовити на сайті starylev.com.ua
☎ 0(800) 501 508 ✉ spilnota@starlev.com.ua

Партнер видавництва

Віддруковано у Державному видавництві «Преса України»
03047, м. Київ, просп. Перемоги, 50
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №310 від 11.01.2001р.